

MEMORIE VAN TOELICHTING

—

DECREET BETREFFENDE LEERZORG

I. ALGEMENE INLEIDING

I.1. Krachtlijnen van het decreet

In het regeerakkoord 2004-2009 "*Vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen*" staat in het luik over onderwijs volgende beleidsintentie genoteerd:

"Voor leerlingen met speciale noden geldt het principe: het gewoon onderwijs waar het kan, het buitengewoon onderwijs waar het moet. Dit betekent dat er voor de kinderen met speciale noden een onderwijscontinuüm ontwikkeld moet worden, waarbij de diverse onderwijsvormen (gewoon onderwijs, buitengewoon onderwijs, geïntegreerd onderwijs...) hun volle mogelijkheden krijgen en in een goede interactie en samenwerking de kansen van de leerlingen op integratie en inclusie maximaliseren. Het nieuwe financieringssysteem moet deze benadering ondersteunen."

Leerzorg is een concrete uitwerking van dit onderwijscontinuüm en een synthese van de discussie over zorg in onderwijs en inclusie van leerlingen met specifieke noden die reeds 10 jaar gevoerd wordt.

De aandacht voor de onderwijspositie van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften is immers geen nieuw gegeven. De trend naar meer zorgverlening in het gewoon en buitengewoon onderwijs is duidelijk aanwezig. Dit blijkt uit de groei van het leerlingenaantal in het buitengewoon onderwijs en in het geïntegreerd onderwijs gedurende de laatste 15 jaar. Gewone scholen maken steeds vaker melding van een moeilijkere leerlingenpopulatie. In het Vlaamse onderwijs zijn de laatste decennia diverse maatregelen genomen om de zorg voor leerlingen met specifieke noden vorm te geven, te reglementeren en de toenemende vraag naar ondersteuning van gewone scholen en van de ouders van die leerlingen te beantwoorden. Deze maatregelen gaan van de inspanningen die scholen en leerkrachten leveren op basis van hun reguliere middelen, over de specifieke ondersteuning in het gelijke-onderwijskansen- en zorgbeleid, tot de aangepaste zorg in het buitengewoon en geïntegreerd onderwijs. Het uiteenlopende karakter van de problematieken en van de maatregelen in de diverse onderwijsvormen en onderwijsniveaus zorgt meer en meer voor een dispaaraat geheel dat vraagt naar beheersbaarheid en een gemeenschappelijk referentiekader. Dit kader moet bruikbaar zijn voor het beleid én de praktijk en toelaten toekomstige ontwikkelingen en nieuwe beleidsinitiatieven te plaatsen in een bredere visie.

Het decreet leezorg beoogt de volgende strategische doelstellingen:

I.1.1. Eén gemeenschappelijk referentiekader aanreiken

Ten eerste reiken we het onderwijsveld één gemeenschappelijk referentiekader aan. Hiermee geven we een betere beschrijving van het bestaande zorgaanbod in het gewoon en buitengewoon basisonderwijs en secundair onderwijs. Het principe van participatiebeperkingen in relatie tot adequate onderwijsvoorzieningen moet in de toekomst wellicht ook een vertaling krijgen naar het hoger onderwijs en het levenslang- en levensbreed leren. Nu beperken we het toepassingsgebied van leezorg tot basisonderwijs en het secundair onderwijs. Dit is al een omvangrijke

operatie. Wat het hoger onderwijs betreft investeren we in een steunpunt voor het samenbrengen en delen van kennis en expertise in verband met het onderwijs aan studenten met een functiebeperking of chronische ziekte. Het levenslang en levensbreed leren voor volwassenen met beperkingen is in grote mate nog onontgonnen terrein. Het is nog niet duidelijk hoe dit binnen de bestaande onderwijsstructuren vorm moet krijgen. Er zijn daarenboven linken met opleidingen vanuit andere sectoren (welzijn, werk...).

In het deeltijds kunstonderwijs lopen momenteel een aantal tijdelijke projecten met betrekking tot kunstopleidingen voor leerlingen met specifieke behoeften (leerlingen met een mentale en/of fysieke handicap of leerlingen die in het ziekenhuis verblijven). De betrokken leerkrachten en directies maken samen met externe deskundigen deel uit van een werkgroep die de nodige aanpassingen aan de leeromgeving systematisch in kaart brengt en nagaat hoe de opleidingen voor leerlingen met specifieke behoeften in het DKO er moeten uitzien.

De bevindingen van die werkgroep zullen uiteindelijk ingepast worden in het grotere geheel van de inhoudelijke vernieuwing van het deeltijds kunstonderwijs met het oog op een niveaudecreet in de volgende regeerperiode.

In het gemeenschappelijke referentiekader verduidelijken we de rol en verantwoordelijkheden van de onderwijsinstellingen van het gewoon en buitengewoon onderwijs ten opzichte van elkaar. We geven alle relevante onderwijsactoren: ouders, onderwijspersoneel in het gewoon en buitengewoon basisonderwijs en secundair onderwijs, medewerkers van Centra voor Leerlingenbegeleiding en de pedagogische begeleidingsdiensten eenzelfde begrippenkader om naar zorg binnen het onderwijs te kijken. De Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) vermeldde in zijn advies over de ontwerp-conceptnota leezorg het hanteren van een gemeenschappelijke taal als eerste kritische succesvoorwaarde voor leezorg. De uitbouw van een leezorgkader is een veranderingsproces waar de school samen met alle actoren rond de school vorm moet aan geven. De VLOR vindt het aangewezen dat dit gebeurt op basis van een coherente pedagogische en didactische visie die het schoolteam als geheel kan onderschrijven en vorm geven. Voor heel wat aspecten zal de school nauw moeten samenwerken met het CLB, met collega's uit het buitengewoon onderwijs, met de pedagogische begeleiding en in voorkomend geval met andere externe diensten behorend tot Welzijn, Justitie, Werk en Sociale Economie. Dit vraagt gezamenlijke visieontwikkeling en overleg op basis van een gemeenschappelijke taal en begrippenkader.

Het begrippenkader dat we met leezorg aanreiken, sluit sterk aan bij de nieuwe visie op handicap en specifieke onderwijsbehoeften, namelijk niet louter als een persoonlijk probleem maar als een *afstemmingsprobleem* tussen de omgeving, in dit geval de klas- en schoolcontext of de onderwijsomgeving, en de specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de jongere. De *beperkingen in de participatiemogelijkheden* aan het onderwijs staan centraal.

Dit houdt in dat we de huidige indeling van problemen, louter op basis van de strikt stoornisgebonden typologie van het buitengewoon onderwijs, verlaten. Om leerlingen met specifieke leerbehoeften in te delen, gebruiken we vandaag een typologie met 8 types die verband houden met de beperkingen van de leerlingen. Het buitengewoon secundair onderwijs hanteert naast de typologieën ook 4 opleidingsvormen (OV 1, 2, 3, 4), omschreven in termen van het einddoel van het onderwijstraject. De indeling in types dateert van 1978 en is dus bijna 30 jaar oud. Uit wetenschappelijk onderzoek bleek dat leerkrachten, leerlingenbegeleiders en ouders deze typologie in vraag

stellen.¹ Ze vinden de types te eng en te stigmatiserend voor de leerling. Ook menen ze dat de indeling in types botst met een procesgerichte benadering van onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Er zijn ook praktische moeilijkheden met de huidige typologie. Er zijn problemen met de afgrenzing tussen types, de positionering van groepen van leerlingen zoals leerlingen met meervoudige functioneringsproblemen of met autismespectrumstoornissen. Het toekennen van een attest voor een bepaald type, omdat men vindt dat het onderwijs in dat type het best aansluit bij de problematiek van de leerling, leidt tot 'creatieve' vormen van attestering om leerlingen met specifieke noden goed te kunnen opvangen. Zo gebruikt men bijvoorbeeld het type 7-attest (auditieve handicap) voor leerlingen met autismespectrumstoornissen omwille van de communicatieproblemen van deze kinderen. In andere gevallen kiest men voor deze leerlingen een type 3-attest (ernstige gedrags- en/of emotionele problemen) omwille van de problemen op het gebied van de sociale interactie. Ook de opleidingsvormen in het buitengewoon secundair onderwijs brengen knelpunten mee. Leerlingen met een attest voor een bepaald type en opleidingsvorm kunnen nu soms niet terecht in scholen voor buitengewoon onderwijs, omdat deze zich richten tot specifieke doelgroepen. Dit sluit momenteel zinvolle trajecten voor bepaalde leerlingen af. Met het decreet introduceren we een nieuw begrip "traject" dat een meer actuele en toekomstgerichte omschrijving van de opleidingsvormen inhoudt. De koppeling tussen opleidingsvorm en typologie verlaten we. Om organisatorische redenen blijven we de trajecten op niveau van het buitengewoon secundair onderwijs behouden, zij het met de nieuwe omschrijving (ook verwijzen naar passage verderop).

De huidige typologie in het buitengewoon onderwijs geraakt dus meer en meer achterhaald om het onderwijs aan leerlingen met specifieke noden vorm te geven. Het legt de focus te eenzijdig op de stoornissen en problemen bij de leerlingen en gaat voorbij aan de aanpassingen aan de onderwijsomgeving die nodig zijn om aan die noden tegemoet te komen.

Het nieuwe referentiekader vertrekt daarom vanuit twee invalshoeken: leerzorgniveaus én clusters en doelgroepen. Beide vormen ze een ingang van de leerzorgmatrix. Deze matrix is een ordeningskader om de leerzorg in het onderwijs te structureren, te ordenen en te organiseren. Het leerzorgveld, de combinatie van een leerzorgniveau met een cluster, waarin een leerling terecht komt, is bepalend voor de wijze waarop het onderwijsaanbod vorm krijgt, voor de ondersteuning die de leerling aangeboden krijgt, voor de omkadering van scholen....

De leerzorgniveaus hebben te maken met de wijze waarop scholen en leraren de onderwijsomgeving moeten aanpassen om adequaat te kunnen inspelen op de noden van de leerlingen. Het gaat over een toenemende mate van aanpassing van het onderwijsgebeuren zelf. De aanpassingen hebben betrekking op de aard van het onderwijsaanbod, o.a. of een leerling kan blijven functioneren binnen het gemeenschappelijke curriculum of nood heeft aan een geïndividualiseerd curriculum, de pedagogisch-didactische aanpak, de aard en intensiteit van de ondersteuning, de aard en intensiteit van het zorgaanbod in het onderwijs in functie van het leren en de inzet van personele en materiële middelen. Met andere woorden we definiëren meer uitdrukkelijk het aanbod van scholen in termen van de aanpassingen die ze kunnen aanbrengen aan de onderwijsomgeving om beter tegemoet te komen aan de noden van de leerlingen.

¹ Ghesquière, P.; Maes, B.; Vangoidsenhoven, S & Vastmans, K. (2001) *Knelpunten in de typologie van het buitengewoon onderwijs in Vlaanderen. Analyse van het perspectief van de onderwijsverstrekkers, leerlingenbegeleiders en ouders*. Eindrapport (OBPWO 99.10). Leuven: KUL.

De tweede invalshoek heeft te maken met de beperkingen waarmee kinderen en jongeren te maken krijgen en met hun onderwijs- en opvoedingsnoden. Deze beperkingen en noden groeperen we tot ruimere categorieën: clusters van specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften. Binnen de clusters onderscheiden we nog een beperkt aantal doelgroepen om scholen voor buitengewoon onderwijs toe te laten een doelgroepenwerking te bestendigen. We komen verder in deze tekst op dit punt nog terug in het kader van de verbreding en verdieping van het aanbod van buitengewoon onderwijs.

I.1.2. De begeleidings- en verwijzingspraktijk van de CLB's verbeteren

De vaststelling van de opmerkelijke groei van het leerlingenaantal in het buitengewoon onderwijs was eind jaren '90 de aanleiding tot een wetenschappelijk onderzoek.² Het onderzoek moest inzicht geven in de criteria die de toenmalige PMS-centra hanteerden om leerlingen van het gewoon naar het buitengewoon onderwijs te oriënteren, met bijzondere aandacht voor de groep van kansarme en/of allochtone leerlingen.

De belangrijkste vaststellingen op het gebied van de doorverwijzingscriteria waren dat kindkenmerken sterk primeerden, vooral gegevens van psychologische, gedragsmatige en pedagogisch-didactische (schoolvorderingen/leervoorwaarden) aard. Gezins- en schoolfactoren bleken enkel onrechtstreeks van invloed, namelijk via de draagkracht. Wat de analyse van de onderwijsleersituatie betreft, bleek vooral de school zelf te oordelen of ze nog langer in staat was een adequaat onderwijsaanbod aan te bieden. De PMS-consulenten beschikten meestal slechts over zeer summiere informatie over de maatregelen die al dan niet al getroffen waren om het kind op de school voor gewoon onderwijs op te vangen.

De vaststelling dat het verantwoordingsprotocol dat de oriëntering moest motiveren vaak te fragmentaire informatie bevatte die bovendien onvoldoende dienstig was voor de handelingsplanning bij de start van het onderwijstraject in het buitengewoon onderwijs, schreven de onderzoekers (deels) toe aan het bestaande reglementaire kader waarin schoolfactoren niet zijn opgenomen. Over het doorverwijzingsproces concludeerden de onderzoekers dat de betekenis en impact van het PMS-centrum in het doorverwijzingsproces gerelativeerd moest worden. Het gezin en vooral de school hadden een belangrijk aandeel in het geheel. Door de vraaggestuurde werking vertrok het PMS-centrum doorgaans vanuit aanmeldingen door leerkrachten, ouders en externe diensten.

De bespreking van onderzoeksresultaten mondde snel uit in een afwegen of het kind al dan niet in het gewoon onderwijs kon blijven (waar-vraag) en te weinig in het afwegen van anders handelen (de hoe-vraag). De argumenten van de school bleken hierbij doorslaggevend. Het onderzoek gaf aan dat het kind en zijn gezin in het gehele verwijzingsproces een minimale rol speelden en dat ze inhoudelijk weinig betrokken waren. De begeleiding was er vaak op gericht hen het advies buitengewoon onderwijs te laten aanvaarden. Deze vaststellingen waren ook van toepassing waar het ging over de oriëntering van kansarme en/of allochtone leerlingen. De inhoudelijke inbreng vanwege het gezin bleek nog beperkter te zijn.

De onderzoekers formuleerden een aantal belangrijke beleidsaanbevelingen:

- Werk meer eenduidige verwijzingscriteria uit: de regelgeving werd op dit vlak te vaag bevonden en de verantwoordelijkheid ligt daardoor te

² L. Ruelens, R. Dehandschutter, B. Maes & P. Ghesquière, Op de Wip. De uitstroom naar het buitengewoon basisonderwijs: wie wikt en weegt? Studienamiddag, 16 oktober 2001 Departement Onderwijs

sterk bij de individuele verwijzer. Rekening houdend met de complexiteit van de context waarbinnen een verwijzing plaatsvindt, moet de verwijzer anderzijds nog voldoende beoordelings- en beslissingsruimte kunnen behouden.

- Kijk vanuit een andere perspectief naar verwijzingscriteria: namelijk als een afstemmingsprobleem tussen de onderwijsleerbehoeften van het kind en het onderwijsaanbod binnen de gewone school. De diagnostiek moet veel meer een pedagogische invulling krijgen en gebaseerd zijn op 'handelingsgerichte' diagnostiek, gericht op het uitwerken van een adequaat handelingsplan in aanvulling op 'classificerende' diagnostiek.
- Geef de analyse van het onderwijsaanbod in de gewone school een veel belangrijker aandeel in het verantwoordingsprotocol: de wetgever moet volgens de onderzoekers kunnen eisen dat een doorverwijzing alleen kan, wanneer concreet is aangetoond welke inspanningen de gewone school heeft geleverd om aan de onderwijsbehoeften van de leerling tegemoet te komen (en dit bv. aan de hand van een concreet handelingsplan) en welke effecten dit had.
- Verbeter de onduidelijke differentiatie tussen de types: door het onderwijsaanbod duidelijker te omschrijven in pedagogische en didactische termen en niet uitsluitend op basis van kindkenmerken.
- Herteken het concept van de verantwoordingsprotocollen: verantwoordingsprotocollen moeten een aanzet vormen voor het individueel handelingsplan. Het in kaart brengen van de begeleidingsmaatregelen die al in het gewoon onderwijs werden uitgetoetst, vormen volgens de onderzoekers daarbij een essentieel startpunt.
- Geef de begeleidingsfunctie anders vorm: de onderzoekers zien consultatieve begeleiding van leerkrachten als een krachtig instrument om vroeger bij de opvang van leerlingen met onderwijs(leer)problemen betrokken te worden.
- Heb aandacht voor het spanningsveld tussen de begeleidingstaak en de positie in het doorverwijzingsproces: negatief adviseren bij een vraag tot doorverwijzing kan implicaties hebben voor de begeleidingsrelatie van het PMS (CLB). De vraag werd opgeworpen of een ontkoppeling van beide rollen haalbaar en wenselijk is.
- Werk een visie en beleid uit met betrekking tot een meer actieve rol van het PMS (CLB) in de verschillende fasen van de verwijzingspraktijk: CLB-medewerkers kunnen zorgen voor een brede beeldvorming van de mogelijkheden en beperkingen van het kind op diverse domeinen. Daaruit kunnen de specifieke ondersteuningsnoden en behoeften van het kind en de specifieke of extra ondersteuningsmaatregelen op pedagogisch en didactisch vlak afgeleid worden.
- Zorg voor een goede afstemming tussen gezin (jongere en ouders), school en begeleidend centrum en een intensere inhoudelijke betrokkenheid van de ouders bij de verschillende fasen van het begeleidingsproces: het besluitvormingsproces moet in dialoog met alle betrokkenen gebeuren en de vragen en zorgen van ouders zijn ernstig te nemen. De centra moeten ook strategieën ontwikkelen om kinderen en jongeren als volwaardige partners in hun begeleidingsproces te betrekken.

- Concretiseer de samenwerking met de scholen en leg die vast: het beleidsplan/-contract is een geschikt instrument om de rol en positie van het centrum en de school vast te leggen.
- Wees extra alert in geval van een problematische onderwijsleersituatie van kansarme en allochtone leerlingen.

Uit het onderzoek bleek duidelijk dat het wettelijk kader³ achterhaald is en dat het verantwoordingsprotocol niet de impact en betekenis heeft die het zou kunnen hebben. Het document moet een andere functie krijgen en evolueren naar een document met een duidelijke analyse van de problematische onderwijsleersituatie met aandacht voor kind-, leerkracht- én schoolkenmerken.

Naar aanleiding van de onderzoeksresultaten startte het Departement Onderwijs en Vorming een overleg met de CLB-sector. Dit resulteerde in een project waarbij, mede op basis van praktijkervaringen, het *begeleidingstraject voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften* is ontwikkeld.

De onderzoeksconclusies en aanbevelingen en de ervaringen met het begeleidingstraject⁴ vormen de basis voor de nieuwe regeling van inschaling in het kader van leerzorg en de plaats van het CLB als centrale beheerder van het diagnostisch proces. Hiermee willen we de verschillen tussen scholen en tussen CLB's verminderen, de objectiviteit van probleemsituaties versterken en strengere kwaliteitsnormen vastleggen.

We nemen hiervoor volgende maatregelen:

(1) Aanleveren van duidelijke en gedragen criteria voor inschaling

We bepalen in het decreet leerzorg duidelijke criteria om situaties van participatieproblemen van leerlingen in het onderwijs te beoordelen. CLB's krijgen op die wijze een wettelijk kader waarmee ze op een objectievere en transparante wijze de onderwijsbehoeften van leerlingen kunnen beoordelen en diagnosticeren. Het betreft de indicatoren die we voor de inschaling van leerlingen in de leerzorgniveaus, clusters en doelgroepen hebben uitgewerkt (zie punt II.2.). Dit gebeurde in overleg met het onderwijsveld, andere beleidsdomeinen, meer bepaald Integrale Jeugdhulp en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, en de wetenschap. De criteria moeten de CLB's toelaten de handelingsgerichte en classificerende diagnostiek op een professionele manier uit te voeren en in het belang van het kind een objectieve uitspraak te doen over de inschaling. Het is van belang dat de handelingsgerichte en classificerende diagnostiek van de CLB's en de kwaliteitscriteria, bepaald in het kader van de toegangspoort Integrale Jeugdhulp en in het kader van de kwaliteitsvereisten op het vlak van diagnostiek, zoals bepaald door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap op elkaar afgestemd zijn.

(2) Duidelijk positioneren van de verantwoordelijkheden van het CLB bij

³ Ministerieel besluit van 19 september 1978 tot omschrijving van de inhoud en de bestemmingen van het inschrijvingsverslag voorzien bij artikel 5 van de wet van 6 juli 1970 op het buitengewoon onderwijs.

⁴ Departement Onderwijs. Eindverslag project CLB-begeleidingstraject voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, februari 2007 (pdf, 48 p.)

www.ond.vlaanderen.be/leerzorg/documenten/begeleidingstraject-eindverslag.htm

inschaling

We zetten de CLB's in de positie van beheerder van de diagnostiek, indicatiestelling en toewijzing in het kader van leerzorg. In sommige gevallen kan een samenwerking met externe, meer gespecialiseerde centra nodig zijn voor de diagnostiek bij bepaalde doelgroepen, maar het CLB blijft de eindverantwoordelijkheid behouden om tot een toewijzing van een leerling tot één van de zorgvelden van de matrix te besluiten. We vinden het niet opportuun om andere 'onafhankelijke' instanties in het leven te roepen die de toewijzing van 'zorg' op zich zouden nemen. CLB's en scholen moeten ouders en leerlingen van bij het begin betrekken bij het uittekenen van het zorgtraject.

(3) Uitvoering geven aan een systeem van monitoring en kwaliteitsbewaking van het inschalingsgedrag van de CLB's

Bij de uitvoering van leerzorg willen we het inschalinggedrag van de CLB's opvolgen en evalueren. Dit zal gebeuren aan de hand van een kwantitatieve opvolging, een externe kwaliteitszorg en een collegiale toetsing.

Het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming volgt de inschalingen kwantitatief op. De centra leveren de gegevens aan volgens op voorhand afgesproken protocollen en op vastgelegde tijdstippen. Het Ministerie beheert de cijfergegevens op sectoraal niveau en op centrumniveau. Het rapporteert hierover minimaal jaarlijks aan de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming. De Vlaamse Regering laat minstens om de twee jaar de evoluties in de inschalingen wetenschappelijk analyseren.

Deze opvolging moet voor 1/9/2010 geïntegreerd worden in CREON. De kwantitatieve registratie en opvolging vormt de basis voor een kwalitatief toezicht op het inschalingsgedrag.

De cijfergegevens per centrum uit de kwantitatieve opvolging vormen een onderdeel van de externe kwaliteitszorg per centrum door de onderwijsinspectie. In het kader van de gedifferentieerde benadering van de externe kwaliteitszorg, zoals voorzien in het decreet betreffende de kwaliteit in het onderwijs dat in voorbereiding is, worden deze gegevens samen met andere in overweging genomen om de frequentie en intensiteit van de doorlichting te bepalen. Bij de *reguliere doorlichtingen* van de centra onderzoekt de inspectie de kwaliteit van de inschalingen. De inspectie gaat tijdens doorlichtingen na of (een steekproef van) dossiers volledig zijn en of de afgesproken protocollen, voor zover ze werden vastgelegd en bekrachtigd, werden gebruikt. De inspectie beoordeelt of de processen die leiden tot inschalingen op een kwaliteitsvolle manier beheerd worden. Zowel de processen binnen het CLB als deze tussen school en CLB zijn hierbij voorwerp van doorlichting. De onderwijsinspectie zal op vraag van de Vlaamse minister bevoegd voor het onderwijs of op eigen initiatief *aanvullende kwaliteitscontroles* kunnen uitvoeren. Ze gaat hierbij op dezelfde wijze te werk als bij de reguliere doorlichtingen. De kwantitatieve gegevens vormen de basis voor de aanvullende externe kwaliteitscontroles. Cijfers per centrum die significant afwijken van empirisch vastgestelde benchmarks kunnen als 'early warner' aanleiding geven tot een aanvullende externe kwaliteitscontrole.

De Vlaamse Regering, bij delegatie de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming, stelt een sectoraal multidisciplinair team samen dat individuele inschalingen evalueert. Het team komt daartoe periodiek samen. Het team werkt een evaluatieinstrument uit, dat ter goedkeuring aan de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming wordt voorgelegd. De evaluatie heeft betrekking op een jaarlijkse steekproef van dossiers uit alle 73 centra. De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming bepaalt de criteria voor de steekproef. Hij houdt hierbij rekening met de grootte van de centra. In de regel moet elk centrum met een representatief staal van individuele

inschalingen om de twee jaar bekeken kunnen worden. Het multidisciplinaire team evalueert de inschalingen op basis van geanonimiseerde dossiers uit geanonimiseerde centra. Het resultaat van de anonieme evaluatie wordt periodiek overgemaakt aan het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. Het Ministerie identificeert de centra opnieuw en maakt de resultaten kenbaar aan de betrokken centra.

I.1.3. Het aanbod buitengewoon onderwijs verbreden en verdiepen

De onevenwichtige spreiding van het aanbod aan buitengewoon onderwijs is een aandachtspunt bij de huidige organisatie van het onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Er zijn leemten in bepaalde regio's, zeker voor minder frequent voorkomende doelgroepen of voor specifieke problemen die de bestaande typologie nu niet vat. Deze vaststelling gaat op voor de types en voor de opleidingsvormen. Voor sommige problemen zoals autismespectrumstoornissen (ASS) en leerlingen met meervoudige beperkingen is de situering binnen de bestaande typologie van het buitengewoon onderwijs niet evident.

Er zijn bijgevolg een aantal redenen waarom een verruiming van het aanbod aangewezen is:

1) om voor de leerlingen aanvaardbare reistijden te realiseren. In heel wat gevallen moeten leerlingen om de school voor buitengewoon onderwijs te bereiken lang op de bus zitten of moeten ouders voor een internaatsoptvang 'kiezen'. We willen een oplossing zoeken door in de eerste plaats het aanbod te analyseren en een meer optimale spreiding ervan te realiseren. In afgeleide daarvan moet bekeken worden hoe het leerlingenvervoer (individueel en/of collectief) het meest efficiënt kan georganiseerd worden. Eens het aanbod gedefinieerd is, moet het vervoersprobleem aangepakt worden. Zoeken naar oplossingen van de ritduur door alleen meer bussen in te leggen en niets te doen aan de spreiding van het aanbod lijkt ons geen goede optie

2) om de onderwijszoeker toe te laten sneller een aanbod te vinden binnen een redelijke afstand. In sommige gevallen kunnen ouders hun kind/jongere niet inschrijven bij gebrek aan passend aanbod. Soms kunnen ouders hun kind ten onrechte niet inschrijven in een school, hoewel ze beschikken over het juiste attest, omdat de school zich richt op een specifieke subgroep (bv. binnen het type 2 zich richten op leerlingen met een matige verstandelijke beperking). Een ver doorgedreven specialisatie leidt ertoe dat mensen verre afstanden moeten afleggen om het passende aanbod te vinden. Bredere structuren sluiten aan bij het diversiteitsdenken in tegenstelling tot hyperspecialisatie op basis van doelgroepen en subdoelgroepen. We zien scholen voor buitengewoon onderwijs als brede organisaties (cfr. clustering) zonder daarbij de noodzakelijke specialisatie te verlaten.

3) om de diagnostische kwaliteit te verbeteren. Een beter gespreid aanbod ondersteunt de diagnostische kwaliteit, in de plaats van diagnoses gestuurd door het aanbod. Het plaatselijke aanbod beïnvloedt soms de attestering. Hierdoor kan er een verschil ontstaan tussen de diagnose en de uiteindelijke attestering waardoor het onderwijsaanbod niet altijd bij de opvoedings- en onderwijsbehoeften van het kind/jongere past.

We willen dit doen met aandacht voor de kwaliteit van het aanbod. Een verruiming van het aanbod mag niet leiden tot een vervlakking van het aanbod. De regelgeving moet garanties bevatten die een kwaliteitsvolle verruiming van het aanbod buitengewoon onderwijs mogelijk maken.

We realiseren dit via een, niet verplichte, verbreding en verdieping van het huidige aanbod. Het initiatief voor programmatie blijft bij de onderwijsverstrekkers. Met verbreding bedoelen we dat scholen, in vergelijking met hun huidige aanbod, nieuwe doelgroepen opnemen. Verdieping slaat op het realiseren van een aanbod op leerzorgniveau IV. Voor deze

verruiming van het aanbod voorzien we een implementatieperiode van 6 jaar waarna we evalueren. Een stuurgroep met vertegenwoordiging van de inrichtende machten, onderwijsvakbonden en andere beleidsdomeinen (Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap) hebben een model uitgetekend voor de realisatie van deze verbreding en verdieping. De uitgangspunten zijn in het decreet verankerd. We voorzien ook in een tijdelijke verbredings- en verdiepingsstimulans, wanneer scholen een leemte in het aanbod van het buitengewoon onderwijs invullen via een verruimde doelgroepwerking.

I.1.4. De mogelijkheden verruimen voor onderwijs op maat in scholen voor gewoon onderwijs

Een groeiende groep ouders benadrukt vandaag het recht dat ze hebben om hun kind in te schrijven in de school van hun keuze⁵ en het recht op redelijke aanpassingen (infrastructuur, leermiddelen...). Ze vinden dat hun kind met een handicap naar een gewone school moet kunnen gaan, omdat die volgens hen het best voorbereidt op een inclusieve samenleving waarin iedereen een plaats heeft, ongeacht zijn beperkingen of zijn handicap. Er ontstaan nieuwe ondersteuningsvragen vanuit belangenorganisaties, oudergroepen, de praktijk en ervaringen van scholen en leerkrachten. Deze ontwikkelingen hebben sinds een aantal jaren ook internationaal een sterk draagvlak en internationale organisaties promoten ze.⁶ We verwijzen in dit verband ook naar het recente Verdrag van de Verenigde Naties ter bescherming van de rechten van personen met een handicap⁷ dat sinds 30 maart 2007 ter ondertekening voorligt bij de VN-lidstaten (zie punt I.2.). Ook in de adviezen over de ontwerp-conceptnota "Leerzorg" verwezen de Vlaamse Onderwijsraad en het Raadgevend Comité bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap naar dit verdrag in de context van de veranderde maatschappelijke verwachting om leerlingen met specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften meer perspectieven te bieden in het gewoon onderwijs. We kunnen hieruit afleiden dat er onmiskenbaar een internationale tendens is naar meer participatiemogelijkheden voor personen met een handicap in alle domeinen van de samenleving, ook in het onderwijs.⁸ Er is duidelijk een verschuiving merkbaar in het denken over onderwijs. Naast het leerstof- en prestatiegericht komt het gemeenschapsvormende van het onderwijs sterker op de voorgrond. Het onderwijs moet de sociale samenhang versterken. Diversiteit in de school en de klas moet het uitgangspunt worden. De school heeft de verantwoordelijkheid om jonge mensen te leren functioneren in een samenleving die steeds meer verscheiden wordt. Het

⁵ GRIP (2003) *De dringende realisatie van inclusief onderwijs. Beleidsvoorstel* www.gripvzw.be

Van Hove G. red. (1997). *Het recht van alle kinderen. Inclusief onderwijs. Het perspectief van ouders en kinderen*. Acco: Leuven.

Vlaams Centrum voor de bevordering van het Welzijn van Kinderen en Gezinnen (1997). *Rechten van kinderen met een handicap*. Brussel.

⁶ Verenigde Naties (1994). *De standaardregels betreffende het bieden van gelijke kansen voor personen met een handicap*. Resolutie 48/96. New York.

Unesco (1994). *Salamanca Statement and Framework for Action for Special Needs Education*. World Conference on Special Needs Education: Access and Quality. Paris, Unesco.

OECD (1999). *Inclusive Education at work: including students with disabilities in mainstream schools*. Paris.

⁷ United Nations, Convention on the Rights of Persons with Disabilities. 13 december 2006.

⁸ Topping K. & Sheelagh, M. ed. (2005). *Inclusive education*. Routledge Falmer.

Van Hove, G., Mortier, K. & De Schauwer, E. (2005). *Onderzoek inclusief onderwijs*. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Cel Gelijke Kansen in Vlaanderen. Universiteit Gent.

De Vroey, A. & Mortier, K. (2002). *Polyfonie in de klas*. Acco. Leuven.

waarderen en ontwikkelen van ieders talenten en het bevorderen van gelijke kansen zijn dan ook centrale beleidsthema's. Van het gewoon onderwijs wordt verwacht dat het beter doet voor leerlingen met minder kansen. Aparte onderwijsvoorzieningen, zoals de scholen voor buitengewoon onderwijs, komen onder druk te staan en er wordt nagedacht over nieuwe rollen die deze voorzieningen kunnen opnemen, bv. als ondersteunende dienst voor het gewoon onderwijs.

Vlaanderen heeft in vergelijking met andere Europese landen een hoog percentage leerlingen dat onderwijs volgt in aparte settings. Daarin zijn kansarme en allochtone leerlingen relatief sterk vertegenwoordigd. Het European Agency for Development in Special Needs Education en EURYDICE onderzochten de evolutie in Europa van het percentage leerlingen dat onderwijs volgt in voorzieningen die van het gewoon onderwijs gescheiden zijn, d.w.z. in speciale scholen of in speciale klassen in gewone scholen. Hieruit blijkt dat Vlaanderen samen met enkele andere landen een koppositie inneemt in het onderwijs aan leerlingen met specifieke noden in speciale scholen.⁹

Met leerzorg spelen we in op deze nieuwe vragen en ontwikkelingen in verband met het onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in gewone scholen (inclusie). We doen dit door de ondersteunende maatregelen van leerzorgniveau III en IV. Leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III en IV die ingeschreven worden in een gewone school, krijgen een vergelijkbare omkadering als ze zouden krijgen bij inschrijving in een school voor buitengewoon onderwijs. We voorzien ook in een draagkrachtafweging die gewone scholen kunnen maken bij een vraag tot inschrijving van leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III. De inschrijving van leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau IV is gebaseerd op vrijwilligheid. Er is geen draagkrachtafweging. Ouders hebben wel recht op een gesprek over hun motivatie om voor een gewone school te kiezen en welke verwachtingen ze daarover hebben. Door een recht op inschrijving te formuleren voor leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III, leerlingen volgen dan een individueel in plaats van het gemeenschappelijke curriculum, en dit te laten samengaan met de mogelijkheid van een draagkrachtafweging, creëren we de klijtlijnen voor een genuanceerde afweging van rechten van ouders en leerlingen en mogelijkheden van scholen (zie II.4.). In het decreet hernemen we de regels over weigering op basis van draagkracht zoals ze zijn bepaald in het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen-I, zoals gewijzigd, maar aangepast aan de nieuwe visie vanuit leerzorg, o.a. met betrekking tot leerzorgniveau IV. In de Vlaamse Onderwijsraad buigt een werkgroep zich over de verdere operationalisering van draagkracht. Deze kan later de aangepaste GOK-regeling vervangen.

I.2. VN Verdrag 61/601 van 13 december 2006 betreffende de rechten van personen met een handicap

In het kader van het verruimen van de mogelijkheden van scholen voor gewoon onderwijs om onderwijs op maat te bieden voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften is het VN Verdrag 61/601 van 13 december 2006 betreffende de rechten van personen met een handicap, relevant.

Op 13 december 2006 nam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in consensus aan. Het gaat om een bindende en afdwingbare conventie. Met andere woorden, de verschillende lidstaten zijn verplicht de nodige stappen te zetten om het verdrag uit te voeren.

⁹ Eurydice (2005). *Key Data on Education in Europe 2005*. Luxemburg

In artikel 24, dat handelt over onderwijs, stelt de tekst van het verdrag dat de lidstaten het recht op onderwijs van personen met een handicap erkennen en dat ze, met oog op de realisatie van dit recht, een inclusief onderwijssysteem op alle onderwijsniveaus en het levenslang leren waarborgen.

Dit wordt verder geconcretiseerd in een aantal punten:

- Personen mogen op basis van hun handicap niet uitgesloten worden van het algemene onderwijssysteem en kinderen met een handicap mogen omwille van die handicap niet worden uitgesloten van kosteloos leerplichtonderwijs (basis en secundair onderwijs);
- Personen met een handicap moeten toegang hebben tot inclusief, kwaliteitsvol en kosteloos basis en secundair onderwijs op basis van gelijkheid met anderen in de gemeenschap waarin zij leven;
- Redelijke aanpassingen worden voorzien naargelang de behoefte van de persoon in kwestie;
- Personen met een handicap ontvangen de nodige ondersteuning binnen het algemene onderwijssysteem om effectieve deelname aan het onderwijs te faciliteren;
- Effectieve individuele ondersteunende maatregelen worden genomen in contexten die een maximale cognitieve en sociale ontwikkeling waarborgen in overeenstemming met het doel van inclusief onderwijs, waarbij niemand wordt uitgesloten;
- Verder dienen de lidstaten de nodige maatregelen te nemen, zodat personen met een handicap de nodige vaardigheden kunnen verwerven (braille, gebarentaal...) om op een gelijke basis aan onderwijs te kunnen participeren. Ze moeten leraren tewerkstellen, inclusief leraren met een handicap, die bekwaam zijn in gebarentaal en braille.
- Personen met een handicap moeten ook toegang hebben tot het regulier hoger onderwijs, beroepsopleiding, volwassenenonderwijs en levenslang leren en moeten hiervoor een beroep kunnen doen op redelijke aanpassingen.

Tijdens haar vergadering van 23 maart 2007 (VR/PV/2007/10 - punt 33) besliste de Vlaamse Regering haar goedkeuring te hechten aan de conventie en aan het facultatief protocol.¹⁰ De federale vertegenwoordiger werd gemachtigd de conventie en het facultatief protocol mede in naam van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest te ondertekenen, op voorwaarde dat de Vlaamse overheid onder de handtekening vermeld werd.

Op 30 maart 2007 hebben 81 landen, waaronder België en ook de Europese Gemeenschap in New York de conventie ondertekend. Sinds 3 mei 2008, het moment waarop 20 landen de conventie ratificeerden, is deze Conventie in voege gegaan. Op 4 november 2008 hebben al 136 landen de conventie ondertekend, 41 landen hebben ze geratificeerd. Het optioneel of facultatief protocol werd op dezelfde datum door 79 landen, waaronder België, ondertekend, 25 landen hebben dit facultatief protocol ook al geratificeerd. Het federale parlement van België, maar ook dat van de deelstaten, moet de Conventie goedkeuren en er zich toe verbinden dit na te leven. Het departement Internationaal Vlaanderen coördineert de werkzaamheden op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest tot voorbereiding van een instemmingsdecreet. De Vlaamse Regering heeft op 18 juli 2008 (VR 2008 1807 DOC.0851) haar principiële goedkeuring gehecht aan een ontwerp van decreet houdende instemming met het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het facultatief protocol bij het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, opgemaakt in New York op 13 december 2006 en aan de bijhorende memorie van toelichting. De Vlaamse minister bevoegd voor de coördinatie van het

¹⁰ Het facultatief protocol gaat over de behandeling van klachten door het Comité betreffende de rechten van personen met een handicap.

¹¹ Memorie van toelichting voorontwerp van decreet leezorg - versie 1ste principiële goedkeuring Vlaamse Regering

gelijkekansenbeleid werd gelast het advies in te winnen van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen en van de afdeling Wetgeving van de Raad van State.

Deze voorbereiding gebeurt in afstemming met én in aansluiting op de voortgang van het dossier bij de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken.

Het Raadgevend Comité bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap stelde in zijn advies over de ontwerp-conceptnota leerzorg dat wanneer België als VN-lidstaat deze Conventie ratificeert en ondertekent, dit bindende gevolgen heeft voor de realisatietermijn van inclusief onderwijs. In die optiek is leerzorg volgens het Raadgevend Comité slechts een minimale, zelfs onvolledige invulling van dit recht. De nodige ondersteuning bieden om inclusief onderwijs in Vlaanderen mogelijk te maken is volgens het Comité dus niet enkel een zaak van goodwill, maar in de eerste plaats een vorm van goed en vooruitdenkend bestuur.

I.3. Terugblik op het proces van beleidsvoorbereiding van het dossier leerzorg

Het debat over de vernieuwing van het onderwijs voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften is al meer dan 10 jaar actueel. Leerzorg is een nieuwe stap in deze discussie, die haar oorsprong vindt in de jaren '90. We verwijzen hiermee naar de maatregelen in het kader van buitengewoon onderwijs en geïntegreerd onderwijs (GON), de beleidsmaatregelen voor allochtone, kansarme en leerbedreigde leerlingen, het VLOR-advies over inclusief onderwijs, het gelijke onderwijskansenbeleid, de discussies over "Maatwerk in samenspraak". We gaan inhoudelijk niet verder in op deze maatregelen, maar knopen aan bij de beleidsperiode van de huidige Vlaamse Regering.

I.3.1. VLOR-memorandum¹¹

Het VLOR-memorandum als insteek voor de onderhandelingen bij het aantreden van de huidige Vlaamse regering beschrijft de vernieuwing van het onderwijs voor leerlingen met specifieke noden in termen van een continuüm aan onderwijszorg. De VLOR wijst op een aantal trends die zich sinds enkele jaren manifesteren in het onderwijs. Zo is er de verhoogde aandacht voor specifieke leerbehoeften van kinderen en jongeren, de toegenomen maatschappelijke druk om kinderen en jongeren met een handicap meer kansen te geven in het gewoon onderwijs en op verschuivingen binnen de opdrachten van het buitengewoon onderwijs, o.m. ten gevolge van complexer wordende doelgroepen. Deze evoluties versterken de vraag naar onderwijsvoorzieningen die op die problemen inspelen.

De VLOR erkende dat de overheid in het verleden verschillende initiatieven nam om in te spelen op de zorgbehoeften van leerlingen, maar dat deze te dispaaraat zijn en niet vertrekken van een gedragen concept op een continuüm van zorg in het gewoon en buitengewoon onderwijs. Daarom pleitte de strategische adviesraad voor een continuüm aan onderwijszorg waarin het gewoon onderwijs, het buitengewoon onderwijs en andere voorzieningen waar jongeren optimale ontwikkelingskansen kunnen krijgen, een plaats vinden. De VLOR pleitte ook voor het herbekijken van het proces van diagnostiek en indicatiestelling. Er moest volgens de VLOR ook aandacht gaan naar het zoeken van een evenwicht tussen meer individuele trajecten en collectieve voorzieningen met voldoende ondersteuning in beide situaties als belangrijke voorwaarde om dualisering binnen het onderwijs tegen te gaan. Alternatieve financieringsmechanismen, het inzetten op de verdere uitbouw

¹¹ Vlaamse Onderwijsraad, Memorandum: krachtlijnen voor een toekomstig onderwijsbeleid, 2004.

van zorgexpertise en afstemming van zorg in het onderwijs met andere sectoren zoals Welzijn en Gezondheidszorg met zijn internaten, integrale jeugdhulpverlening, RIZIV en revalidatiecentra werden als belangrijke elementen vernoemd.

I.3.2. Vlaams regeerakkoord en de beleidsnota Onderwijs en Vorming¹²

Bij haar aantreden nam de Vlaamse Regering een duidelijk standpunt in ten aanzien van het onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (zie punt I.1.).

De beleidsnota Onderwijs en Vorming 2004-2009 gaat verder in op de idee van een onderwijscontinuüm. De beleidsnota vertrekt van het standpunt dat het gewone onderwijs, zelfs wanneer het een goed uitgebouwd zorgbeleid heeft, niet altijd tegemoet kan komen aan de specifieke onderwijsbehoeften van sommige leerlingen. De uitbouw van een onderwijscontinuüm moet tot doel hebben die leerlingen en hun ouders de mogelijkheid te geven een gepast aanbod te vinden. De beleidsnota stelt daarbij in het vooruitzicht dat ouders met hun kind met specifieke onderwijsbehoeften terecht moeten kunnen in een gewone school. Als dit niet mogelijk is, kan een school voor buitengewoon onderwijs tijdelijk of blijvend ook een oplossing bieden. De nota stelt dat de tussenvormen zoals geïntegreerd onderwijs of ondersteuning vanuit een samenwerking gewoon en buitengewoon onderwijs ook een meer gericht aanbod voor kinderen met specifieke onderwijsnoden kunnen bieden.

Er is in de nota ook duidelijk aandacht voor de problematiek van de draagkracht van gewone scholen en de grenzen daarvan. De beleidsnota stelt ook de nodige tijd te voorzien om het onderwijscontinuüm verder uit te bouwen, in te zetten op competentieontwikkeling en afstemming te zoeken met andere beleidsdomeinen zoals Welzijn en Sociale Zekerheid (RIZIV). Dit moet ervoor zorgen dat de diverse onderwijsvormen, gewoon onderwijs, buitengewoon onderwijs, geïntegreerd onderwijs, hun volle mogelijkheden krijgen om in goede interactie de kansen van leerlingen te maximaliseren.

De VLOR pleitte in zijn advies over de beleidsnota¹³ voor een betere afstemming van het continuüm aan zorg voor leerlingen met specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften in het gewoon onderwijs, het buitengewoon onderwijs en in samenwerkingsvormen tussen het gewoon en het buitengewoon onderwijs. De Algemene Raad van de VLOR vond dat de beleidsnota nadrukkelijker had moeten ingaan op het debat over de toekomst van dit zorgcontinuüm. De raad was van oordeel dat het zorgcontinuüm een onderwerp was waar in de huidige regeerperiode (2004-2009) beslissingen moesten worden genomen. De VLOR zelf heeft over de problematiek van nieuwe organisatievormen een probleemverkenning¹⁴ uitgevoerd.

De kernvraag is: hoe kan het onderwijs alle leerlingen een gepast onderwijsaanbod geven dat rekening houdt met hun specifieke onderwijsbehoeften?

¹² Vlaamse Regering 2004-2009. Regeerakkoord 2004. Vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen.

Frank Vandenbroucke. Beleidsnota Onderwijs en Vorming 2004-2009. Vandaag kampioen in wiskunde, morgen ook in gelijke kansen, december 2004.

¹³ Vlaamse Onderwijsraad. Advies over de beleidsnota, 20 januari 2005.

¹⁴ Vlaamse Onderwijsraad (2005). Nieuwe organisatievormen voor leerlingen met specifieke noden. Een verkenning. Antwerpen: Garant.

I.3.3 Van discussienota naar conceptnota leerzorg

Als antwoord op die vraag werd een eerste voorstel van concept uitgeschreven in de discussienota leerzorg van december 2005¹⁵. Omwille van het complexe karakter van het dossier kozen we voor een overlegproces met alle belangrijke actoren uit het onderwijs. De VLOR richtte een werkgroep op en een proces van gezamenlijke beleidsontwikkeling met de overheid ging van start. Dit was essentieel om het noodzakelijke draagvlak voor de vernieuwing te kunnen vinden. De werkgroep vatte haar werkzaamheden aan begin 2006.

De besprekingen gaven aanleiding tot een tussentijds advies¹⁶ waarbij de VLOR onder de vorm van stellingen bemerkingen formuleerde bij de uitgangspunten van het concept. In een standpuntnota gaf de overheid een antwoord op elk van de stellingen. Om de transparantie over de aangebrachte wijzigingen aan het concept te vergroten, werd een ontwerp van conceptnota¹⁷ uitgeschreven. Over deze nota gaven de VLOR¹⁸ en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)¹⁹ een formeel advies. Deze adviezen waren belangrijk voor de opmaak van de conceptnota leerzorg²⁰ die de Vlaamse Regering op 30 maart 2007 goedkeurde.

De Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie heeft op 24 mei 2007 een hoorzitting²¹ en op 8 november 2007 een gedachtewisseling²² met de minister gehouden over die conceptnota.

Tijdens deze gedachtewisseling heeft de minister aangekondigd dat het proces van gemeenschappelijke beleidsontwikkeling zou worden verder gezet rond vier thema's: indicatorenontwikkeling, planning van het aanbod buitengewoon onderwijs, competentieontwikkeling en draagkracht. Onder punt II gaan we dieper in op de resultaten van de werkgroepen indicatorenontwikkeling en planning van het aanbod.

II. OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE THEMA'S

WAAROM DIT OVERZICHT?

Juridisch-technisch hebben we bij het uitschrijven van het decreet betreffende leerzorg gekozen voor zowel een thematische als niveaugebonden aanpak. In de hoofdstukken I tot IV zitten de gemeenschappelijke bepalingen. Ze hebben betrekking op het toepassingsgebied en de doelstellingen van het decreet, de belangrijkste definities, de indicatoren voor de inschaling in leerzorg, het inschalingsproces met inbegrip van de monitoring en de beroepsmogelijkheden. Een aantal gemeenschappelijke bepalingen over de planning van het aanbod buitengewoon onderwijs en het leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs werden ook in dit gemeenschappelijke deel opgenomen.

¹⁵ Frank Vandenbroucke, Leerzorg in het onderwijs. Een kader voor zorg op maat van elk kind. Discussienota, december 2005.

¹⁶ Vlaamse Onderwijsraad. Stellingen over leerzorg in het onderwijs. Tussentijds advies, 27 april 2006.

¹⁷ Frank Vandenbroucke. Ontwerp van conceptnota Leerzorg, 17 november 2006.

¹⁸ Vlaamse Onderwijsraad. Advies over de ontwerp-conceptnota Leerzorg, 15 februari 2007.

¹⁹ Raadgevend Comité bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, Advies over de conceptnota Leerzorg van vice-minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, 6 februari 2007.

²⁰ Frank Vandenbroucke. Conceptnota Leerzorg, 30 maart 2007.

²¹ Vlaams Parlement, Verslag van de hoorzitting over de conceptnota leerzorg van 30 maart 2007. Stuk 1275 (2006-2007) - Nr. 1.

²² Vlaams Parlement, Verslag van de gedachtewisseling over de conceptnota leerzorg van 30 maart 2007. Stuk 1275 (2006-2007) - Nr. 2.

Andere thema's zoals de financiering en omkadering werden ingeschoven in bestaande decreten, onder de vorm van wijzigingsbepalingen. Deze werkwijze heeft als voordeel dat de bepalingen over leerzorg integraal deel uitmaken van de regelgeving voor de betreffende onderwijsniveaus. Scholen kunnen blijven werken met een regelgeving die alle aspecten van hun functioneren omvat. Een nadeel van deze aanpak is dat het een vlotte leesbaarheid van de decretale tekst hindert. Daarom kiezen we ervoor om de voornaamste thema's vooraan in deze memorie van toelichting te behandelen. Bij de artikelsgewijze bespreking kunnen we dan beknopter zijn en zullen we regelmatig naar dit onderdeel van voornaamste thema's verwijzen.

II.1. Toepassingsgebied, inwerkingtreding, overgangs- en wijzigingsbepalingen

Het toepassingsgebied van leerzorg is het kleuteronderwijs, het lager onderwijs en het secundair onderwijs. Leerzorg raakt aan de regelgeving van het gewoon en buitengewoon onderwijs voor deze onderwijsniveaus. De Centra voor Leerlingenbegeleiding krijgen een centrale positie in het proces van inschaling van leerlingen. Dit heeft voor gevolg dat er ook implicaties zijn op de regelgeving van deze centra.

Uit het beleidsvoorbereidende proces en het brede overleg met het onderwijsveld is gebleken dat een geleidelijke invoering van leerzorg de slaagkansen vergroot. Daarom kiezen we ervoor om de implementatieperiode te spreiden over 6 schooljaren, te starten vanaf het schooljaar 2010-2011 tot het schooljaar 2015-2016. We moeten hierbij een onderscheid maken tussen het gewoon onderwijs en het buitengewoon onderwijs. De gespreide implementatie is vooral van belang voor de leerlingen die vandaag al in een school voor buitengewoon onderwijs zijn ingeschreven, en voor deze scholen zelf. Leerzorg mag de realiteit van vandaag voor deze leerlingen en deze scholen niet van dag op dag bruusk wijzigen. De inschaling in leerzorgniveau II, III of IV van leerlingen die ingeschreven zijn in een school voor gewoon onderwijs, is mogelijk vanaf het moment van inwerkingtreding bepaald in het decreet. De inschaling in leerzorgniveau III of IV en in de cluster of doelgroep van leerlingen die nu ingeschreven zijn in het buitengewoon onderwijs, spreiden we in de tijd. Dit betekent heel concreet dat we niet van de Centra voor Leerlingenbegeleiding verwachten dat ze de dossiers van deze leerlingen tegen 1 september 2010 allemaal herbekijken om ze vervolgens in te schalen in leerzorg. De leerzorginschaling gebeurt op het moment van de instroom in het buitengewoon onderwijs of bij de overgang van buitengewoon kleuteronderwijs naar buitengewoon lager onderwijs en van buitengewoon lager onderwijs naar buitengewoon secundair onderwijs of bij overgang van buitengewoon onderwijs naar gewoon onderwijs. Tussentijds behouden de leerlingen hun oriëntering naar een type buitengewoon onderwijs. Indien tussentijds, dus tussen de momenten van overgang, een typewijziging voor een leerling nodig is, gebeurt deze nog met toepassing van de regelgeving op het buitengewoon onderwijs. We gaan voor leerlingen en scholen buitengewoon onderwijs met andere woorden uit van een uitstroomscenario uit de huidige regelgeving van type-leerlingen en een instroomscenario in de regelgeving betreffende leerzorg voor ingeschaalde leerlingen. De volle uitvoering is op 1 september 2016. Dit geldt ook voor de wijze waarop de scholen worden gefinancierd of gesubsidieerd. Dit wil zeggen dat de normenstelsels die nu bepaald zijn op basis van de typologie behouden blijven voor de type-leerlingen tot deze bij de hoger genoemde overgangen een inschaling krijgen in leerzorg. Op dat moment gaan ze over op de normenstelsels die voor leerzorg worden uitgewerkt. De regelgeving op het buitengewoon onderwijs, tot stand gekomen met en op basis van de wet van 6 juli 1970 op het buitengewoon en geïntegreerd onderwijs, zal uitdoven in de implementatieperiode van 6 schooljaren.

De wet van 6 juli 1970 op het buitengewoon en geïntegreerd onderwijs is voor het basisonderwijs opgeheven, met uitzondering van artikel 20, 1ste lid. De bepalingen over het buitengewoon onderwijs en over het geïntegreerd onderwijs werden ingeschreven in het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997. Voor het buitengewoon secundair onderwijs is de wet van 6 juli 1970 nog steeds van toepassing. Een aantal specifieke bepalingen voor het buitengewoon secundair onderwijs zitten ook vervat in andere decreten.²³ We maken gebruik van het decreet betreffende leerzorg om de wettelijke en decretale bepalingen die van toepassing zijn op het BUSO samen te brengen en te integreren in dit decreet.

II.2. Indicatorenontwikkeling

De inschaling van leerlingen in de leerzorgmatrix maakt de kern uit van het concept. Het zal geleidelijk de typologie van het buitengewoon onderwijs die dateert van 1970, vervangen. Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon en buitengewoon basis- en secundair onderwijs krijgen een plaats binnen één gemeenschappelijk referentiekader. Het leerzorgveld waarin een leerling terechtkomt, bepaalt het onderwijsaanbod, de ondersteuning die geboden wordt, de omkadering van scholen.... De combinatie van twee invalshoeken bepalen het leerzorgveld: leerzorgniveaus en clusters van specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften, verder onderverdeeld in doelgroepen. Een correcte en transparante inschaling van leerlingen is noodzakelijk omwille van de gevolgen die een inschaling heeft voor verschillende betrokkenen: voor de leerling en zijn ouders, de scholen, begeleidende instanties en de overheid. Een correcte en transparante inschaling is afhankelijk van eenduidige proceskenmerken en kwaliteitsvolle indicatoren voor het in kaart brengen van de leerzorgniveaus, clusters en doelgroepen. Verder is een set van aangepaste documenten nodig om overgangen te administreren en is een opvolging- en kwaliteitsbewakingssysteem essentieel om het geheel van het inschalingproces te beheren en te beheersen. Dit laatste beschreven we al onder punt I.1.2.

Een stuurgroep met vertegenwoordigers van de inrichtende machten (GO!, OVSG, POV, OKO, VSKO), de onderwijsvakbonden (COV, COC, VSOA, ACOD), de CLB-sector (GO!, OVSG, VCLB, Internettensamenwerkingscel van de Centra voor Leerlingenbegeleiding-ISC), het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (sector integrale jeugdhulpverlening), het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, wetenschappers, het Departement Onderwijs en Vorming en het kabinet Onderwijs en Vorming kwam tot volgende indicatoren.²⁴

²³ Decreet van 19 juli 2002 tot bekrachtiging van de ontwikkelingsdoelen algemene en sociale vorming in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3. - Decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek (Art. IV.14. Art. IV.16.) - Decreet van 14 juli 1998 betreffende het onderwijs IX (Art. 42. Art. 44.) - Decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II (Art. 44. Art. 45. Art. 190. Art. 203) - Koninklijk besluit nr. 439 van 11 augustus 1986 houdende rationalisatie en programmatie van het buitengewoon onderwijs. - Koninklijk besluit nr. 65 van 20 juli 1982 tot vaststelling van de wijze waarop de ambten van het bestuurs- en onderwijzend personeel worden bepaald in de inrichtingen voor buitengewoon onderwijs. - Koninklijk besluit nr. 66 van 20 juli 1982 tot vaststelling van de wijze waarop de ambten van het administratief personeel en het opvoedend hulppersoneel worden bepaald in de inrichtingen voor buitengewoon onderwijs met uitzondering van de internaten of semi-internaten. - Koninklijk besluit nr. 67 van 20 juli 1982 tot vaststelling van de wijze waarop de ambten van het paramedisch, medisch, sociaal, psychologisch en orthopedagogisch personeel worden bepaald in het buitengewoon secundair onderwijs.

²⁴ Deze operationalisering is ook van belang als kader voor de werkzaamheden in het project PRODIA "Protocollering van diagnostiek in de centra voor

II.2.1. Indicatoren voor inschaling in een leerzorgniveau

Leerzorgniveau I

Een leerling behoort tot leerzorgniveau I:

- * tenzij er aanwijzingen zijn om hem op een ander leerzorgniveau in te schalen;
- * en wanneer, met toepassing van de principes van handelingsgericht werken²⁵, blijkt dat preventie, differentiatie en/of remediëring volstaan als didactische maatregelen om het gemeenschappelijke curriculum te kunnen volgen.
 - o Onder preventie verstaan we de basiszorg in de school die zich kenmerkt door effectieve instructie, een krachtige leeromgeving, een veilig klas- en schoolklimaat, een adequate schoolorganisatie en leerlingengroepering en een systematische opvolging van de leerlingen.
 - o Differentiatie is het aanbrenge(n), binnen het gemeenschappelijke curriculum, van een beperkte variatie in doelen, inhoud(en), instructie, tempo, werkvorm(en), groepeeringsvorm(en) en evaluatie om beter tegemoet te komen aan de noden van individuele of groep(en) van leerlingen;
 - o Remediëring is het verstrekken van effectieve vormen van aangepaste en individuele leerhulp die gebaseerd zijn op wetenschappelijke inzichten.

Het aanbod op leerzorgniveau I blijkt uit een beleidsdocument²⁶ van de school waarin de visie op het preventieve zorgbeleid wordt beschreven en, in voorkomend geval, uit het leerlingendossier waarin de systematische gegevensverzameling over de zorgvraag en de differentiërende en/of remediërende maatregelen en het overleg hierover met de leerling, de ouders en het CLB beschreven staan.

Leerzorgniveau II

leerlingenbegeleiding". Dit project ging van start in het schooljaar 2007-2008. Het heeft tot doel diagnostische protocollen te ontwikkelen, af te toetsen met de belangrijke onderwijsactoren en de wetenschappelijke wereld. Het gebruik van de protocollen zal bijdragen tot een meer gestandaardiseerde kwalitatieve diagnostiek, indicatiestelling en toewijzing binnen de onderwijscontext.

²⁵ Volgens de principes van handelingsgericht werken geeft de school haar pedagogisch-didactisch handelen vorm op een systematische, planmatige en transparante wijze. Zij doet dit op basis van een duidelijke visie gekozen en gedragen door het schoolteam en gericht op het formuleren van haalbare en bruikbare adviezen voor de onderwijspraktijk. De leerling, ouders, het onderwijspersoneel, schoolinterne en in voorkomend geval schoolexterne begeleiders werken hiervoor nauw en constructief samen. De specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen en de ondersteuningsbehoeften van het onderwijspersoneel en ouders staan centraal. De aandacht is hierbij gericht op mogelijkheden en positieve factoren. Er wordt gewerkt vanuit een transactioneel kader waarbij de leerling-in-zijn-context wordt bekeken.

Handelingsgericht werken plaatst de pedagogisch-didactische maatregelen en specifieke interventies in een breder kader van kwaliteitscriteria voor een goed zorgbeleid.

²⁶ bv. schoolwerkplan in het basisonderwijs, schoolplan in het secundair onderwijs

Een leerling wordt ingeschaald in leezorgniveau II:

- * wanneer, met toepassing van de principes van handelingsgericht werken, aantoonbaar blijkt dat met de preventieve zorg, het differentiëren en remediëren op leezorgniveau I alleen, een onvoldoende adequaat antwoord kon of kan gegeven worden op de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling;
- * en wanneer er bijkomend nood is aan compenserende en/of dispenserende maatregelen om het gemeenschappelijke curriculum te kunnen volgen en/of aan het toevoegen van doelstellingen om de leerplandoelstellingen te bereiken.

Het gemeenschappelijke curriculum op schoolniveau zijn de goedgekeurde leerplannen en de schoolgebonden planning voor het nastreven van de leergebied/vakoverschrijdende eindtermen en de ontwikkelingsdoelen. Een goedgekeurd leerplan bevat ten minste herkenbaar de doelstellingen die noodzakelijk zijn om de eindtermen te bereiken of om de ontwikkelingsdoelen na te streven. Als de eindtermen niet zijn bepaald, legt de indiener zelf de doelstellingen vast. Het gemeenschappelijke curriculum heeft betrekking op alle ontwikkelingsdomeinen.

Compensatie betekent het aanbieden van orthopedagogische en/of orthodidactische hulpmiddelen, waaronder technische hulpmiddelen, waardoor de doelen van het gemeenschappelijke curriculum of de doelen die na dispensatie overblijven, kunnen bereikt worden.

Dispensatie²⁷ betekent het vrijstellen van onderdelen van het leerplan en waar mogelijk deze vervangen door gelijkwaardige doelstellingen, zodanig dat de (eind)certificering voor het betreffende onderwijsniveau of onderdeel niet in het gedrang komt.

De inschaling op leezorgniveau II blijkt uit een gemotiveerd verslag (G-document) opgesteld door het CLB in overleg met de school, de leerling en de ouders.

Het gemotiveerd verslag bevat minstens:

- informatie aangeleverd door de school over de preventieve, differentiërende en of remediërende maatregelen die zijn geboden en de argumentatie dat de leerling rekening houdend met deze zorgmaatregelen, niet volledig kan beantwoorden aan de leerplandoelen die gelden voor de leerlingenpopulatie die het gemeenschappelijke curriculum volgt en waardoor compenserende en/of dispenserende maatregelen en/of het toevoegen van doelstellingen nodig zijn;
- een beschrijving van de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling zoals ze door het CLB-team in samenwerking met de school en de ouders zijn vastgesteld;
- de motivatie voor het onderbrengen van de leerling in een cluster.

Op basis van het gemotiveerd verslag concretiseert de school de compenserende en/of dispenserende maatregelen en/of de toe te voegen doelstellingen. De klassenraad in het basisonderwijs en de begeleidende klassenraad in het secundair onderwijs oordelen over de mate waarin leerplandoelstellingen en schoolgebonden doelstellingen kunnen vervangen worden door gelijkwaardige doelstellingen dan wel of leerlingen ervoor vrijgesteld kunnen worden. Daarbij houdt de klassenraad rekening met het vervolgtraject van de leerling (het aanvatten van vervolgonderwijs en/of het kunnen fungeren als beginnend beroepsbeoefenaar).

²⁷ Het eindverslag van de stuurgroep indicatoren bevat een verdere operationalisering van dit begrip. Voor het verslag zie: www.ond.vlaanderen.be/leerzorg/documenten/stuurgroep-indicatorenontwikkeling-eindverslag.pdf

Leerzorgniveau III

Een leerling wordt ingeschaald in leezorgniveau III:

- * wanneer, met toepassing van de principes van handelingsgericht werken, aantoonbaar blijkt dat met de zorg op leezorgniveau I en II een onvoldoende adequaat antwoord kon of kan gegeven worden op de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling;
- * en wanneer voor één of meer leergebieden/vakken of onderdelen van leergebieden/vakken er nood is aan het werken op basis van een individueel curriculum;
- * en wanneer de leerling secundair onderwijs op basis van het individuele curriculum een opleiding kan volgen, gericht op een tewerkstelling in het gewoon arbeidscircuit of een opleiding, gericht op tewerkstelling in een arbeidsmilieu waar ondersteuning voorzien is;
- * en wanneer een orthopedagogische, orthodidactische en therapeutische benadering noodzakelijk is om onderwijsdoelstellingen te bereiken.

De inschaling in leezorgniveau III blijkt uit een inschalingsdocument (I-document) opgesteld door het CLB in overleg met de school, de leerling en de ouders.

Het I-document bevat minstens:

- informatie aangeleverd door de school en het CLB over de zorgmaatregelen die op leezorgniveau I en II zijn getroffen, over het resultaat dat deze maatregelen hebben opgeleverd en de argumentatie dat er nood is aan individuele handelingsplanning;
- de motivatie voor het onderbrengen van de leerling in een cluster en, waar mogelijk, in een doelgroep;
- de stoornis/beperking van de leerling en de vertaling ervan naar zijn specifieke onderwijsbehoeften.

De klassenraad in het basisonderwijs en in het buitengewoon onderwijs en de begeleidende klassenraad in het secundair onderwijs legt het individuele curriculum vast in een individueel handelingsplan. Dit gebeurt in overleg met de ouders, de leerling en het CLB. In het individuele handelingsplan zijn doelen opgenomen die geselecteerd zijn uit de lijsten van ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon onderwijs, ontwikkeld voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en/of uit de leerplandoelen van het gewoon onderwijs. Wanneer een doelgroep bepaald is voor de leerling, worden er ten minste ontwikkelingsdoelen geselecteerd uit de lijst van ontwikkelingsdoelen die voor die doelgroep bepaald zijn. De geselecteerde ontwikkelingsdoelen sluiten aan bij de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling. Bij de keuze van ontwikkelingsdoelen is er aandacht voor alle domeinen van de persoonlijkheidsontwikkeling van de leerling en voor maatschappelijke participatie. Het individuele handelingsplan specificeert tevens de orthopedagogische, orthodidactische en therapeutische interventies die nodig zijn.

Leerzorgniveau IV

Een leerling wordt ingeschaald in leezorgniveau IV:

- * wanneer, met toepassing van de principes van handelingsgericht werken, aantoonbaar blijkt dat met het aanbod van leezorgniveau I tot en met III een onvoldoende adequaat antwoord kon of kan gegeven worden op de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling;
- * en wanneer er nood is aan intense orthopedagogische, orthodidactische en therapeutische interventies en verzorging omwille van zeer ernstige en/of meervoudige problemen, beperkingen van de leerling die zich uiteten op één of meerdere domeinen van het functioneren;
- * en wanneer de problematiek en de behoefte aan therapie en verzorging een opvang in een gespecialiseerde onderwijssetting noodzakelijk maakt,

zowel op het vlak van infrastructuur, een aangepaste materiële omgeving als omkadering.

- * en wanneer er sprake is van een andere verhouding van lestijden onderwijskundige ondersteuning en uren (para)medische en therapeutische begeleiding in vergelijking met leezorgniveau III;
- * en wanneer de leerling secundair onderwijs op basis van het individuele curriculum een studierichting kan volgen, gericht op het aanvangen van vervolgonderwijs of tewerkstelling in het gewone arbeidscircuit of een opleiding, gericht op tewerkstelling in het gewoon arbeidscircuit of in een arbeidscircuit waar ondersteuning voorzien is of een opleiding gericht op participatie in een woon- of werkomgeving waar ondersteuning voorzien is.

De inschaling in leezorgniveau IV blijkt uit een inschalingsdocument (I-document) opgesteld door het CLB in overleg met de school, de leerling en de ouders.

Het I-document bevat minstens:

- informatie aangeleverd door de school en het CLB over de zorgmaatregelen die, in voorkomend geval, op leezorgniveau I, II en III zijn getroffen, over het resultaat dat deze maatregelen hebben opgeleverd en de argumentatie dat er nood is aan individuele handelingsplanning op leezorgniveau IV;
- de motivatie voor het onderbrengen van de leerling in een cluster en, waar mogelijk, in een doelgroep;
- de stoornis(sen)/beperking(en) van de leerling en de vertaling ervan naar zijn specifieke onderwijsbehoeften.

De klassenraad in het basisonderwijs en in het buitengewoon onderwijs en de begeleidende klassenraad in het secundair onderwijs legt het individuele curriculum vast in een individueel handelingsplan. Dit gebeurt in overleg met de ouders, de leerling en het CLB. In het individuele handelingsplan zijn ontwikkelingsdoelen opgenomen die geselecteerd zijn uit de lijsten van ontwikkelingsdoelen, ontwikkeld voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en/of uit de leerplandoelen van het gewoon onderwijs. Wanneer een doelgroep bepaald is voor de leerling, worden er ten minste ontwikkelingsdoelen geselecteerd uit de lijst van ontwikkelingsdoelen die voor die doelgroep bepaald zijn. De geselecteerde ontwikkelingsdoelen sluiten aan bij de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling. Bij de keuze van ontwikkelingsdoelen is er aandacht voor alle domeinen van de persoonlijkheidsontwikkeling van de leerling en voor maatschappelijke participatie. Het individuele handelingsplan specificiert tevens de orthopedagogische, orthodidactische, therapeutische en verzorgende interventies die nodig zijn.

Leezorgniveau V

Een leerling behoort tot leezorgniveau V:

- * wanneer medische, psychiatrische of residentiële opvang of begeleiding niet toelaat dat hij voltijds aanwezig kan zijn in een onderwijsvoorziening;
- * en wanneer de leerling behoefte heeft aan een individueel of geïndividualiseerd aanbod verstrekt in de thuissituatie of in een residentiële setting.

Het behoren van een leerling tot leezorgniveau V is het gevolg van een medische, multidisciplinaire of juridische beslissing die voor gevolg heeft dat de leerling tijdelijk of permanent niet voltijds aanwezig kan zijn in een onderwijsvoorziening. Een protocol van samenwerking tussen onderwijs, welzijn en justitie moet zorgen voor een goede wederzijdse doorstroming van informatie en voor de invulling van het recht op onderwijs van deze kinderen en jongeren. Er is

geen inschaling door het CLB. De voorziening legt het individuele aanbod vast in een individueel handelingsplan. Dit gebeurt in overleg met de ouders en de leerling, in voorkomend geval, met de thuischool en het CLB.

II.2.2. Indicatoren voor inschaling in een cluster en doelgroep

De afgrenzing tussen de clusters moesten we ook operationaliseren. Omdat de clusters meer kunnen inhouden dan de som van de doelgroepen die eronder ressorteren, hebben we specifieke omschrijvingen per cluster nodig. De clusteromschrijving moet toelaten ruimere problematieken een plaats te geven in de matrix die niet bij één van de 8 doelgroepen kunnen worden ingedeeld. Binnen de clusters onderscheiden we een aantal doelgroepen. We definiëren slechts die doelgroepen die medebepalend zullen zijn voor de organisatie van het buitengewoon onderwijs in de toekomst (de 8 doelgroepen uit de leezorgmatrix).

Voor de definiëring van de doelgroepen zijn we na een eerste bespreking in de stuurgroep als volgt te werk gegaan: we zijn vertrokken van een maximale aansluiting bij de bestaande internationale classificatiesystemen (AAMR²⁸, ICD 10²⁹, DSM-IV-TR³⁰, ICF³¹), afstemming van de doelgroepomschrijving met het advies van de Vlaamse Onderwijsraad van 12 juni 2007 over "de registratie van studenten met een functiebeperking: procedure en objectivering" en met de resultaten van een schriftelijke consultatie van een interuniversitaire groep van wetenschappers, afstemming van de doelgroepomschrijving met andere beleidsdomeinen (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, Integratie Jeugdhulpverlening en VDAB) en opname van elementen vanuit de onderwijsrealiteit van het buitengewoon onderwijs.

Deze procedure heeft geleid tot de volgende definities van clusters en doelgroepen.

Een opmerking vooraf is dat het vaststellen van stoornissen of beperkingen moet gebeuren door diagnostici met de vereiste deskundigheid en op basis van betrouwbare en valide onderzoeksgegevens. Zij houden bij de keuze van testinstrumenten en bij de interpretatie van de testresultaten rekening met de invloed van taal, socio-culturele achtergrond of andere stoornissen op de prestaties van de leerling.

Cluster 1

Clusteromschrijving:

Een leerling behoort tot cluster 1, tenzij hij in een andere cluster is ingeschaald.³²

Er worden binnen cluster 1 geen doelgroepen gedefinieerd.

Leerlingen van cluster 1 kunnen niet ingeschaald worden op leezorgniveau III en IV.

²⁸ American Association on Mental Retardation.

²⁹ International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, 10de versie.

³⁰ Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, tekstrevisie van de vierde editie.

³¹ International Classification of Functioning.

³² Het gaat over leerlingen zonder participatieproblemen in het onderwijs en leerlingen met participatieproblemen maar die van tijdelijke aard zijn en/of het gevolg zijn van persoonlijke kenmerken en/of hun socio-economische en/of socio-culturele herkomst. Het gaat niet om participatieproblemen die het gevolg zijn van een stoornis of beperking op basis waarvan een inschaling in een andere cluster mogelijk is.

Cluster 2

Clusteromschrijving:

Een leerling wordt ingeschaald in cluster 2, wanneer op basis van multidisciplinaire diagnostiek blijkt dat zijn participatieproblemen in het onderwijs het gevolg zijn van een stoornis of beperking en hoofdzakelijk tot uiting komen bij het verwerven van schoolse kennis en vaardigheden.

Doelgroepenomschrijving:

Voor de organisatie van het onderwijsaanbod in scholen voor buitengewoon onderwijs worden in deze cluster volgende doelgroepen onderscheiden:

Doelgroep A: Leerlingen met een licht verstandelijke handicap
--

Leerlingen met een **licht verstandelijke handicap** zijn leerlingen die voldoen aan de volgende criteria:

(1) significante beperkingen hebben in het intellectueel functioneren, wat op basis van een psychodiagnostisch onderzoek tot uiting komt in een uitslag op een gestandaardiseerde en genormeerde intelligentietest die twee à drie standaarddeviaties onder het gemiddelde prestatieniveau ligt van de normgroep van leeftijdgenoten (een totaal IQ tussen 50-55 en 70) rekening houdend met het betrouwbaarheidsinterval;

(2) en daarmee gepaard gaand, eveneens significante beperkingen hebben in het sociale aanpassingsgedrag, wat op basis van een psychodiagnostisch onderzoek tot uiting komt in een uitslag op een gestandaardiseerde en genormeerde schaal voor sociaal aanpassingsgedrag, die twee à drie standaarddeviaties beneden het gemiddelde ligt ten opzichte van een normgroep van leeftijdgenoten. Sociaal aanpassingsgedrag verwijst naar verschillende soorten van vaardigheden die een kind of jongere nodig heeft om in het dagelijkse leven te kunnen functioneren en om zich te kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden;

(3) én de functioneringsproblemen zijn ontstaan vóór de leeftijd van 18 jaar;

(4) en het besluit "licht verstandelijke handicap" wordt genomen na een periode van procesdiagnostiek (geen éénmalige momentopname).

Doelgroep B: Leerlingen met een leerstoornis

Leerlingen met een **leerstoornis** zijn leerlingen die voldoen aan de volgende criteria:

(1) er is een ernstige achterstand (score beneden pc10) voor het vaardigheidsniveau van technisch lezen, spellen of rekenen ten aanzien van een relevante vergelijkingsgroep. De leerling presteert significant lager dan wat gevraagd wordt van het individu, gegeven diens leeftijd en omstandigheden. Onder 'omstandigheden' wordt een situatie verstaan waarin de persoon zijn schoolse vaardigheden functioneel moet toepassen (achterstandscriterium);

(2) en de achterstand, in kaart gebracht door metingen op twee momenten, blijft bestaan ook wanneer voorzien is in een periode van adequate

remediërende instructie en oefening van minstens 3 tot 6 maanden (criterium van didactische resistentie);

(3) én er is geen afdoende alternatieve verklaring voor de ernstige achterstand en de didactische resistentie (exclusiviteitscriterium).

Leerlingen van cluster 2 kunnen:

- op het niveau kleuteronderwijs niet ingeschaald worden in leerzorgniveau III;
- op het niveau secundair onderwijs niet ingeschaald worden in leerzorgniveau III, wanneer ze behoren tot de doelgroep B "leerlingen met een leerstoornis";
- niet ingeschaald worden in leerzorgniveau IV.

Cluster 3

Clusteromschrijving:

Een leerling wordt ingeschaald in cluster 3, wanneer op basis van multidisciplinaire diagnostiek blijkt dat zijn participatieproblemen in het onderwijs het gevolg zijn van een stoornis of beperking op één of meerdere domeinen van het functioneren (verstandelijk, motorisch, zintuiglijk). De participatieproblemen stellen zich ook buiten de onderwijscontext en zijn meestal vastgesteld voor de start van het leerproces, met uitzondering van later verworven stoornissen.

Doelgroepenomschrijving:

Voor de organisatie van het onderwijsaanbod in scholen voor buitengewoon onderwijs worden in deze cluster volgende doelgroepen onderscheiden:

Doelgroep C: leerlingen met een matig, ernstig of diep verstandelijke handicap

Leerlingen met een **matig, ernstig of diep verstandelijke handicap** zijn leerlingen die voldoen aan de volgende criteria:

(1) significante beperkingen hebben in het intellectueel functioneren, wat op basis van een psychodiagnostisch onderzoek tot uiting komt in een uitslag op een gestandaardiseerde en genormeerde intelligentietest die meer dan drie standaarddeviaties onder het gemiddelde prestatieniveau ligt van de normgroep van leeftijdgenoten (een totaal IQ lager dan 50-55), rekening houdend met het betrouwbaarheidsinterval;

(2) en daarmee gepaard gaand, eveneens significante beperkingen hebben in het sociale aanpassingsgedrag, wat op basis van psychodiagnostisch onderzoek tot uiting komt in een uitslag op een gestandaardiseerde en genormeerde schaal voor sociaal aanpassingsgedrag, die minstens drie standaarddeviaties beneden het gemiddelde ligt ten opzichte van een normgroep van leeftijdgenoten. Sociaal aanpassingsgedrag verwijst naar verschillende soorten van vaardigheden die een kind of jongere nodig heeft om in het dagelijkse leven te kunnen functioneren en om zich te kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden;

(3) én de functioneringsproblemen zijn ontstaan vóór de leeftijd van 18 jaar;

(4) en het besluit "matig, ernstig of diep verstandelijke handicap" wordt genomen na een periode van procesdiagnostiek (geen éénmalige

momentopname)³³.

Doelgroep D: Leerlingen met een motorische beperking

Leerlingen met een **motorische beperking** zijn leerlingen bij wie op basis van specifiek medische diagnostiek een uitval wordt vastgesteld in de neuro-musculoskeletale en bewegingsgerelateerde functies:

- (1) de functies van gewrichten en beenderen;
- (2) of de spierfuncties (spierkracht, tonus en uithoudingsvermogen) met gedeeltelijke of volledige uitval van:
 - bovenste of onderste lidmaat/ledematen;
 - eenzijdig links, eenzijdig rechts of tweezijdig;
 - romp;
 - overige.
- (3) of de bewegingsfuncties;
- (4) of een door medische diagnostiek geobjectiverde problematiek met weerslag op het bewegingsgerelateerde functioneren die niet terug te brengen is tot de criteria (1) t/m (3), maar met een duidelijke impact op schoolse activiteiten³⁴.

Doelgroep E: Leerlingen met een visuele beperking

Leerlingen met een **visuele beperking** zijn leerlingen bij wie op basis van specifieke oogheelkundige diagnostiek een gezichtsstoornis werd vastgesteld die beantwoordt aan minstens één van de volgende criteria:

- (1) een optimaal gecorrigeerde gezichtsscherpte kleiner dan of gelijk aan 3/10 voor het beste oog;
- (2) of één of meer gezichtsvelddefecten die meer dan 50% van de centrale zone van 30° beslaan of die het gezichtsveld concentrisch verkleinen tot minder dan 20°;
- (3) of een volledige altitudinale hemianopsie³⁵, een oftalmoplegie³⁶, een oculomotorische apraxie³⁷ of een oscillopsie³⁸;
- (4) of een ernstige gezichtsstoornis³⁹ die voortvloeit uit een geobjectiverde cerebrale pathologie (CVI)⁴⁰;

³³ De periode van procesdiagnostiek voor doelgroep C kan zich ook situeren voorafgaand aan of buiten het onderwijstraject.

³⁴ Dit criterium geldt bij wijze van uitzondering en wordt verder geconcretiseerd in het kader van de protocollering van de diagnostiek in de Centra voor Leerlingenbegeleiding.

³⁵ Halfzijdige blindheid. Mensen met deze aandoening zijn in de helft van hun gezichtsveld 'blind'. Er is variatie in de mate van blindheid. Het gaat om een visuele aandoening die wordt veroorzaakt door hersenbeschadiging en niet door een beschadiging van de ogen.

³⁶ Verlamming van de oogspieren.

³⁷ Kinderen met deze aandoening kunnen hun ogen niet op één voorwerp fixeren en bewegende voorwerpen kunnen ze niet volgen.

³⁸ Medische benaming voor het symptoom waarbij het beeld dat iemand heeft van de omgeving beweegt zodra het hoofd wordt bewogen (subjectieve instabiliteit van het gezichtsveld).

³⁹ Zoals: visuele agnosie, verwaarlozing van een lichaamshelft, ontbreken van discriminatie figuur/achtergrond...

(5) of een door een oogarts geobjectiveerde visuele problematiek die niet terug te brengen is tot de criteria (1) t/m (4), maar met een duidelijke impact op schoolse activiteiten.⁴¹

Doelgroep F: Leerlingen met een auditieve beperking

Leerlingen met een **auditieve beperking** zijn leerlingen die, op basis van een audiologisch onderzoek door een NKO-arts, beantwoorden aan één van de volgende criteria:

(1) een gemiddeld gehoorverlies voor de frequenties 500, 1000 en 2000 Hz (Fletcher index) van 40 dB of meer voor het beste oor zonder correctie;

(2) of, indien de Fletcher index minder dan 40dB bedraagt, een foneemscore van 80 % of minder bij de spraakaudiometrie met CVC woorden⁴² bij 70 dB SPL⁴³.

(3) of een door een NKO-arts geobjectiveerde auditieve problematiek die niet terug te brengen is tot de criteria (1) of (2), maar met een duidelijke impact op schoolse activiteiten.⁴⁴

Cluster 4

Clusteromschrijving

Een leerling wordt ingeschaald in cluster 4, wanneer op basis van multidisciplinaire diagnostiek blijkt dat zijn participatieproblemen in het onderwijs het gevolg zijn van een gedrags- of emotionele stoornis of van een pervasieve ontwikkelingsstoornis⁴⁵ én voornamelijk tot uiting komen op het gebied van de sociale interactie. Het betreft een stoornis die op basis van DSM-IV-TR of ICD-10 is vastgesteld.

Wanneer bijkomende problemen op het gebied van het verstandelijk functioneren aanleiding geven tot de diagnose van een matig, ernstig of diep verstandelijke handicap, plaatsen deze leerlingen zich in cluster 3. Wanneer bijkomende problemen op het gebied van het verstandelijk functioneren aanleiding geven tot de diagnose van een licht verstandelijke handicap, kan de leerling ingeschaald worden in cluster 2 of 4, naargelang het verstandelijke of gedragsmatige de participatieproblemen in het onderwijs het sterkst beïnvloeden.

Doelgroepenomschrijving:

Voor de organisatie van het onderwijsaanbod in scholen voor buitengewoon onderwijs worden in deze cluster volgende doelgroepen onderscheiden:

⁴⁰ Cerebrale Visuele Inperking

⁴¹ Dit criterium geldt bij wijze van uitzondering en wordt verder geconcretiseerd in het kader van de protocollering van de diagnostiek in de Centra voor Leerlingenbegeleiding.

⁴² CVC-woorden (van het Engels 'Consonant - Vowel - Consonant) of 'medeklinker - klinker - medeklinker' (MKM- woorden)

⁴³ Sound Pressure Level - dB SPL - geluidsterkte

⁴⁴ Dit criterium geldt bij wijze van uitzondering en wordt verder geconcretiseerd in het kader van de protocollering van de diagnostiek in de Centra voor Leerlingenbegeleiding.

⁴⁵ Bij leerlingen met autisme zijn de problemen op het gebied van de sociale interactie het gevolg van problemen met het verwerken van informatie. Verduidelijking en visualisatie van communicatie, sociaal gedrag en leerstof en het voorspelbaar maken van gebeurtenissen staan centraal in de aanpak om zodoende problemen in gedrag en sociale interactie te voorkomen of te verhelpen.

Doelgroep G: Leerlingen met een gedrags- of emotionele stoornis

Leerlingen met een gedrags- of emotionele stoornis zijn leerlingen bij wie op basis van gespecialiseerde multidisciplinaire diagnostiek met inbegrip van psychiatrisch onderzoek één van de volgende problematieken wordt vastgesteld:

- (1) een aandachtstekortstoornis met hyperactiviteit (ADHD)⁴⁶;
- (2) een oppositionele-opstandige gedragsstoornis;
- (3) de gedragsstoornis in enge zin ('conduct disorder');
- (4) een angst- en stemmingsstoornis.

Doelgroep H: Leerlingen met een pervasieve ontwikkelingsstoornis

Leerlingen met een pervasieve ontwikkelingsstoornis zijn leerlingen bij wie op basis van gespecialiseerde multidisciplinaire diagnostiek met inbegrip van psychiatrisch onderzoek één van de volgende problematieken wordt vastgesteld⁴⁷:

- (1) de autistische stoornis;
- (2) het syndroom van Asperger;
- (3) een pervasieve ontwikkelingsstoornis niet-anders-omschreven.

Het eindverslag van de stuurgroep indicatoren vormde de basis voor de vertaling van de indicatoren in decretale artikelen. We komen daarop terug bij de artikelsgewijze bespreking.

II.2.3. Het CLB als centrale beheerder van de diagnostiek

Zoals hoger in punt I.1.2. al werd gesteld is het Centrum voor Leerlingenbegeleiding de centrale beheerder van de (classificerende en handelingsgerichte) diagnostiek, indicatiestelling en toewijzing in het kader van leezorg. In geval van specifieke diagnostiek die niet tot de bevoegdheid van het centrum zelf behoort, werkt het centrum samen met externe, meer gespecialiseerde centra. Het CLB behoudt echter de eindverantwoordelijkheid voor het gehele besluitvormingsproces en blijft de regie in handen houden voor de inschaling van leerlingen. Het CLB zal de extern aangeleverde diagnoses kwalitatief beoordelen. Externe instanties kunnen geen inschalingsbeslissingen nemen. De CLB's moeten zich verder professionaliseren op wetenschappelijk, diagnostisch en interpersoonlijk vlak. Het CLB moet van bij de aanvang van het begeleidingstraject voor een leerling betrokken zijn, wil het de inschaling op een kwaliteitsvolle manier uitvoeren. De school, ouders en leerling moeten het CLB erkennen en aanvaarden in de positie van beheerder van het inschalingsproces. Het is duidelijk dat de inschaling verder reikt dan een louter administratieve taak. Het CLB, de school of de ouders kunnen een vraag tot inschaling initiëren en geen van de partijen kan zich onttrekken aan het overleg over een inschaling. Indien ouders zich onttrekken aan het overleg kan het CLB

⁴⁶ Voor ADHD kan ook het CLB de kwaliteitsvolle diagnose stellen.

⁴⁷ Het syndroom van Rett en de desintegratiestoornis van de kinderleeftijd behoren in internationale classificatiesystemen ook tot de pervasieve ontwikkelingsstoornissen. Omdat deze stoornissen steeds gepaard gaan met een matig - diep verstandelijke handicap behoren deze leerlingen tot cluster 3.

toch een beslissing nemen over een inschaling in leerzorgniveau II. Wanneer er een ernstig vermoeden van noodzaak aan een inschaling in leerzorgniveau III of IV bestaat en de ouders zijn niet bereid tot overleg, kan het CLB het dossier voorleggen aan de Vlaamse advies- en beroepsinstantie om de bemiddeling tussen alle partijen te faciliteren. Waar mogelijk beslissen de verschillende betrokken partijen in consensus over een welbepaalde inschaling in de leerzorgmatrix. In situaties waar dit consensusmodel niet leidt tot een gedragen besluit en het CLB over alle vereiste informatie beschikt om te kunnen inschalen, beslist het CLB over de inschaling. Dit gebeurt met het belang van het kind voor ogen. School en ouders kunnen in beroep gaan tegen een inschalingsbeslissing.

We zien de Vlaamse advies- en beroepscommissie Leerzorg ook als vervanger voor de huidige provinciale commissies van advies voor het buitengewoon onderwijs (CABO), waarvan ze ook de andere opdrachten overneemt. De advies- en beroepscommissie wordt op Vlaams niveau gecentraliseerd. Als opvolger van de CABO wordt het aantal leden evenals de samenstelling van de commissie afgestemd op de nieuwe opdracht en actieradius. Het geheel van bevoegdheden voor de opvolger van de CABO ziet er als volgt uit:

1. Adviseren in de situaties waar een inschaling in leerzorgniveau III of IV overwogen wordt maar waarbij de ouders niet bereid zijn aan het overleg daarover deel te nemen.
2. Beslissing ten gronde in beroep over de inschaling van een CLB na opstart van een procedure door school of ouders.
3. Beslissen (eerste kamer) over tijdelijke of permanente vrijstelling van leerplicht, permanent onderwijs aan huis en verlengingen van het volgen van buitengewoon secundair onderwijs na de leeftijd van 21 jaar.
4. Heroverwegen van genomen beslissingen over tijdelijke of permanente vrijstelling van leerplicht, permanent onderwijs aan huis, verlengingen van het ingeschreven blijven in het buitengewoon onderwijs voor studenten hoger onderwijs die GON-ondersteuning krijgen en voor +21jarigen na inbreng van nieuwe elementen (tweede kamer).
5. In de overgangsperiode (zolang er nog type-leerlingen zijn) heeft de Vlaamse Advies- en Beroepscommissie Leerzorg ook nog de huidige adviesbevoegdheden ten aanzien van attestwijzigingen voor deze type-leerlingen voor zover de attestwijziging niet gepaard gaat met de hoger vermelde overgangen waarvoor het verplicht is in te schalen in leerzorg.
6. Uitvoering van opdrachten van de minister van Onderwijs en Vorming.

II.2.4. Besluitvormingsprocessen, procedures en documenten

De CLB-sector heeft een initiatief genomen om de diagnostiek binnen de CLB's te protocolleren. Dit gebeurt in het project "protocollering van diagnostiek in de Centra voor Leerlingenbegeleiding" (zie voetnoot 24). Na de goedkeuring van het decreet betreffende leerzorg kunnen op basis van de decretaal vastgelegde indicatoren voor de inschaling in leerzorgniveaus, clusters en doelgroepen de besluitvormingsprocessen en procedures verder beschreven worden in protocollen.⁴⁸ De Vlaamse Regering kan deze protocollen bekrachtigen.

⁴⁸ Met "protocol" wordt bedoeld: een concreet uitgewerkte procedure over hoe in de diagnostische praktijk gehandeld en beslist dient te worden met inbegrip van specifieke instrumenten en de erbij horende interpretatie- en beslissingscriteria in functie van de vraagstelling.

De inschaling van leerlingen zal ook een neerslag krijgen in een aantal nieuwe documenten. We stemmen maximaal af op de ontwikkelingen op het gebied van diagnostiek en protocollering in andere beleidsdomeinen (vb. **D-document** = document dat in ontwikkeling is en dat gehanteerd zal worden binnen integrale jeugdhulpverlening - Diagnostiek voor de intersectorale toegangspoort). Voor leerzorg gaat het om volgende documenten:

- Inschalingsdocument II: het gemotiveerd verslag voor leerzorgniveau II (**G-document**)
- Inschalingsdocument III: inschalingsdocument voor overgang naar LZN III (**I-document**)
- Inschalingsdocument IV: inschalingsdocument voor overgang naar LZN IV (**I-document**)

Modellen voor deze inschalingsdocumenten zullen in overleg met de sector ontwikkeld worden. De minimale inhoud van deze documenten zullen in uitvoeringsbesluiten vastgelegd worden.

II.3. Planning van het aanbod buitengewoon onderwijs: verbreding en verdieping

In punt I.1.3. schetsten we de onevenwichtige spreiding van het aanbod aan buitengewoon onderwijs en gingen we in op de redenen waarom een verruiming van het aanbod aan buitengewoon onderwijs aangewezen is.

De overheid zal niet verplichtend of dwingend optreden. Het initiatief voor programmering blijft bij de onderwijsverstrekkers. Wat de vrije keuze betreft behouden we de huidige definitie als kader voor inrichtende machten om aanbod te programmeren. De programmering- en rationalisatieregels blijven hierop gebaseerd.

Een stuurgroep met vertegenwoordigers van de inrichtende machten (GO!, OVSG, OKO, VSKO), de onderwijsvakbonden (COV, COC, VSOA, ACOD), het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, het Departement Onderwijs en Vorming en het kabinet Onderwijs en Vorming kreeg als opdracht de contouren voor een decretaal kader uit te tekenen op basis waarvan een planificatieproces kan opstarten om de verruiming te realiseren.

De stuurgroep heeft een consensus bereikt over volgend model van procedure⁴⁹:

- (1) Het decreet leerzorg installeert provinciale⁵⁰ overlegfora met volgend takenpakket:
 - Het in kaart brengen en periodiek opvolgen (bijvoorbeeld jaarlijks) van het daadwerkelijk aanwezige aanbod buitengewoon onderwijs en de behoeften aan bijkomend aanbod, uitgedrukt in de terminologie van leerzorgniveaus, clusters en doelgroepen (en voor het BUSO bijkomend volgens de aangeboden trajecten, studierichtingen en opleidingen). Om hiaten in het aanbod te identificeren wordt een korte termijnstrategie gevolgd door uit te gaan van knelpuntsituaties in het leerlingenvervoer, bestaande

⁴⁹ Voor het eindverslag van de stuurgroep planning zie: www.ond.vlaanderen.be/leerzorg/documenten/stuurgroep-planning-aanbod-BuO-eindverslag.pdf

⁵⁰ Het vertrekken van dezelfde geografische werkingsgebieden als voor de zorgregie (provincie) laat toe op het terrein een brug te maken tussen onderwijs en de zorgregie (de minderjarigenplatformen binnen de ROG's).

leerlingenstromen naar scholen voor buitengewoon onderwijs, problemen van specifieke doelgroepen zoals leerlingen met een meervoudige beperking, niet schoolgaanden, ASS..., gegevens van de CABO's...), Hierbij houdt het provinciale platform rekening met de (on)bereikbaarheid van bestaand aanbod, de afstemming met andere provinciale platforms (op de grens in een andere provincie kan er wel een geschikt aanbod voorhanden zijn). Een lange termijnstrategie is gebaseerd op de leerzorginschalingen.

- Het inventariseren van aanvullend aanbod vanuit andere beleidsdomeinen dat onderwijsverstrekkers kan ondersteunen;
- Het bewaken van de concordantie met de aanbodstructuur van de voorzieningen VAPH en GO!. De erkennings- en financieringsvoorwaarden voor voorzieningen van VAPH zijn gekoppeld aan doelgroepen, aantallen, leeftijden, er is geen inschrijvingsrecht maar wel een regeling van opnameprioriteiten in het kader van de zorgregie. Dit hindert mogelijk de verbredings-/verdiepingsintenties van scholen die samenwerken met een internaat of semi-internaat. De provinciale overlegfora moeten de concordantie opnemen bij de omgevingsanalyse. In die context moet ook het debat gevoerd worden over het aanbod internaten en semi-internaten van het gemeenschapsonderwijs.
- Het periodiek rapporteren over vraag en aanbod op basis van een gemeenschappelijke rapporteringsformat.

Geledingen die deel uitmaken van de provinciale overlegplatforms:

- de directeurs (gemandateerd door hun schoolbestuur) van de scholen voor buitengewoon onderwijs gelegen in de provincie;
- de CLB's die deze scholen begeleiden;
- een vertegenwoordiging van de pedagogische begeleiding;
- plaatselijke afgevaardigden van de personeelsorganisaties;
- plaatselijke afgevaardigden van de ouderverenigingen (doelgroepen kunnen bereikt worden via het Vlaams Ouderplatform);
- een vertegenwoordiging van het Departement Onderwijs en het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;
- een vertegenwoordiging vanuit de minderjarigenplatforms van de Regionale Overlegnetwerken Gehandicaptenzorg;
- een vertegenwoordiging vanuit integrale jeugdhulpverlening;
- ad hoc een vertegenwoordiging vanuit het Steunpunt expertisenetwerken (SEN) of andere onderwijsexterne experts naargelang de behoeften.

- (2) Het Departement Onderwijs en Vorming coördineert de provinciale studieopdrachten en stuurt ze aan in overleg met de andere beleidsdomeinen. De overheid bewaakt de coherentie en afstemming tussen de rapporten van de verschillende provinciale studies (al of niet via een stuurgroep). De centrale coördinatieopdracht omvat het sensibiliseren, via overleg, van de onderwijsverstrekkers om ontbrekend aanbod in te vullen, indien na evaluatie blijkt dat dit niet spontaan gebeurt. De overheid legt decretaal een evaluatieopdracht vast tegen 2015.

- (3) Programmatieaanvragen buitengewoon onderwijs gebeuren op basis van een 'programmatiedossier';

Het decreet bepaalt de kwaliteitsgaranties waaraan het programmatiedossier moet voldoen. Dit betreft ondermeer:

- a. Het schoolbestuur/de inrichtende macht is verantwoordelijk voor het indienen van het dossier na overleg binnen de schoolraad en

- in de wettelijk voorziene overlegorgaan met het personeel (LOC, BOC);
- b. Het dossier bevat een ingeschatte leefbaarheid van het initiatief op basis van de resultaten van de provinciale studieopdracht. De indiener vertaalt deze naar een lokale schoolgebonden omgevingsanalyse (motivering van de noodzaak van de programmatieaanvraag);
 - c. De school moet beschikken over de vereiste infrastructurele en materiële voorzieningen (toegankelijkheid, hulpmiddelen...);
 - d. De inspanningen rond professionalisering van het team moeten in het dossier vervat zitten (dit kan via een samenwerkingsakkoord met een bestaande buitengewone school voor ondersteuning (GON tussen scholen buitengewoon onderwijs), de aanwending van verbreding- en verdiepingsstimulans...;
- Het tijdsbestek waarbinnen programmatieaanvragen de adviesprocedure moeten doorlopen hebben, is gelijklopend met bestaande procedures die van toepassing zijn in het secundair onderwijs.
- (4) De VLOR krijgt een adviesopdracht bij aanvragen tot programmatie;
- Deze adviesbevoegdheid veronderstelt:
- a. De oprichting van een technische commissie. De commissie voor buitengewoon onderwijs in de VLOR kan hierbij eventueel een rol spelen;
 - b. Advies vanuit de raden basisonderwijs of secundair onderwijs aan de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming in verband met programmatieaanvragen van individuele scholen;
- (5) De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming beslist, na kennisname van het advies van de VLOR, over aanvragen tot programmatie;
- (6) Als hefboomen voor de verruiming van het aanbod gelden:
- a. de differentiatie in omkadering tussen LZN III en LZN IV;
 - b. de versoepeling van het huidige stelsel van rationalisatie- en programmatienormen;
 - c. de verbreding- of verdiepingstimulans.

Zoals bij de indicatorenontwikkeling vormt het eindverslag van de stuurgroep planning de basis voor het uitwerken van de decretale bepalingen. Bij de artikelsgewijze bespreking geven we dat aan.

II.4. Inschrijvingsrecht en draagkracht

II.4.1. Vrije schoolkeuze als vertrekbasis

De vrije schoolkeuze van ouders is een belangrijk principe dat grondwettelijk gegarandeerd is. Het heeft betrekking op de keuze tussen huisonderwijs en onderwijs in een schoolomgeving en de keuze op basis van een levensbeschouwelijke, filosofische en/of pedagogische overtuiging. Het betekent ook dat ouders de eindverantwoordelijkheid hebben in de keuze voor een school voor gewoon of buitengewoon onderwijs, rekening houdend met geldende toelatingsvoorwaarden.

Het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen-I heeft het recht op inschrijving ten aanzien van de individuele school van keuze verankerd. Binnen leerzorg kiezen we ervoor om deze rechten ook voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften te respecteren. Dit recht moet blijvend uitgeoefend kunnen worden ten aanzien van een individuele school.

Omwille van de specificiteit van de onderwijsbehoeften van sommige jongeren in relatie tot de draagkracht van de school kan dit recht niet onbeperkt afdwingbaar zijn. Nuanceringen op het principiële recht zijn daarom verdedigbaar. Het leezorgkader vraagt van scholen dat ze alle leerlingen een kwalitatief hoogstaand aanbod geven, gericht op optimale groei en maximale leerkansen (gelijke kansen op uitstekend onderwijs). Het is de opdracht van iedere school om een krachtige leef- en leeromgeving te creëren. Daarom moeten we, in situaties van individuele kinderen en jongeren, zoeken naar het subtiele evenwicht tussen de reële draagkracht van de school en de rechtmatige verwachtingen van elke leerling om te kunnen leren en zich te kunnen ontwikkelen in de school van zijn keuze.

Leezorg vraagt bijgevolg om een verduidelijking van de toepassing van het recht op inschrijving van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon en in het buitengewoon onderwijs.

II.4.2. Toepassingsgebied van het recht op inschrijving

II.4.2.1. Inschrijving in een school voor gewoon onderwijs

Leerlingen die behoren tot leezorgniveau I en leerlingen die ingeschaald zijn in leezorgniveau II hebben, ongeacht de cluster, een recht op inschrijving in een gewone basisschool en in een gewone secundaire school. Draagkracht kan niet ingeroepen worden om een leerling uit deze leezorgniveaus niet in te schrijven. Deze leerlingen volgen het gemeenschappelijk curriculum en worden volgens de gewone regels gecertificeerd (ook tussentijds). Er kan bijgevolg geen discussie zijn over het niet kunnen ingeschreven worden of ingeschreven kunnen blijven bij een inschaling op leezorgniveau I of II. De toelatingsvoorwaarden, overgangen en certificeringsmogelijkheden die momenteel gelden in het basisonderwijs en in het secundair onderwijs blijven behouden voor leerlingen die behoren tot leezorgniveau I of die een inschaling hebben in leezorgniveau II. De huidige regels over weigering en voorrangsregels zoals bepaald in het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen-I⁵¹ (GOK-decreet) blijven van toepassing.

Vanaf leezorgniveau III volgen leerlingen een individueel curriculum. Voor leerlingen met een inschaling in leezorgniveau III maakt een school bij de inschrijving van een nieuwe leerling een draagkrachtafweging. Om een regeling met voldoende draagvlak te vinden werd de Vlaamse Onderwijsraad gevraagd een overleg daarover te organiseren. Dit overleg werd opgestart in februari 2008.

In afwachting van de resultaten van de VLOR-werkgroep hernemen we in het decreet leezorg de weigeringsmogelijkheid ingevolge onvoldoende draagkracht, zoals bepaald in artikel III.10 van het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen-I. Dit artikel luidt als volgt:

Artikel III.10.

⁵¹ Weigeren omwille van volzet, weigeren omwille van definitieve uitsluiting, voorrangsregeling (brussen), voorrang Nederlandstaligen in Brussel, voorrang voor GOK leerlingen, voorrang voor niet-GOK leerlingen, bemiddelingsopdracht van de LOP's, bevoegdheden van de Commissie inzake Leerlingenrechten,...

§ 1. Het in artikel III.1, § 1, bedoelde recht op inschrijving⁵² geldt onverkort voor leerlingen die blijkens een inschrijvingsverslag georiënteerd worden naar een type van het buitengewoon onderwijs.

§ 2. Leerlingen die blijkens een inschrijvingsverslag georiënteerd worden naar een type van buitengewoon onderwijs, type 8 uitgezonderd, worden door een schoolbestuur of inrichtende macht van een school voor gewoon basisonderwijs en gewoon secundair onderwijs ingeschreven, onder de ontbindende voorwaarde van de vaststelling van onvoldoende draagkracht in de school om tegemoet te komen aan de noden op het vlak van onderwijs, therapie en verzorging van de betreffende leerling.

§ 3. De inrichtende macht beslist tot weigering na overleg met de ouders en met het centrum voor leerlingenbegeleiding dat de school begeleidt.

Zij houdt daarbij ten minste rekening met volgende elementen:

1° de verwachtingen van de ouders ten aanzien van het kind en ten aanzien van de school;

2° de concrete ondersteuningsnoden van de leerling op het vlak van de leergebieden, sociaal functioneren, communicatie, mobiliteit;

3° een inschatting van het regulier aanwezige draagvlak in de school inzake zorg. Het schoolteam concretiseert de mogelijkheden waarover ze beschikt om tegemoet te komen aan de noden van de betreffende leerling;

4° de beschikbare ondersteunende maatregelen binnen én buiten het onderwijs;

5° het intensief betrekken van de ouders bij de verschillende fasen van het overleg- en beslissingsproces.

Omdat in leerzorg geen sprake meer is van types en met de invoering van de leerzorgniveaus specifieke keuzes gemaakt worden op het gebied van toegangsmogelijkheden tot scholen, wordt deze bepaling geherformuleerd en via een wijzigingsbepaling ingebracht in het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen-I. Het betreft artikel V.114 van het voorontwerp van decreet betreffende leerzorg.

Dit artikel en de elementen waarmee schoolbesturen en inrichtende machten minimaal rekening moeten houden, zullen na de goedkeuring van het decreet verder verduidelijkt worden in een omzendbrief. De overheid zal hiervoor overleg plegen met de vertegenwoordigers van de inrichtende machten, de onderwijsvakbonden, de centrumnetten en de koepels van ouderverenigingen.

Een leerling met een inschaling in leerzorgniveau IV heeft geen recht op inschrijving in de school of vestigingsplaats van het gewoon onderwijs. Ouders hebben wel recht op een gesprek. Een weigering van inschrijving is in dit geval niet gebonden aan een draagkrachtafweging en is geen voorwerp van de rechtsbeschermingsprocedure, zoals bepaald in het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen. Artikel V.116 bevat nog andere procedurele bepalingen die gevolgd moeten worden indien een inrichtende macht op vrijwillige basis een leerling met een inschaling in

⁵² Artikel III. 1. § 1. Elke leerling heeft recht op inschrijving in de school of vestigingsplaats, gekozen door zijn ouders. Is de leerling 12 jaar of ouder, dan gebeurt de schoolkeuze in samenspraak met de leerling. Bij de keuze van vestigingsplaats wordt rekening gehouden met het aanwezige onderwijsaanbod.

leerzorgniveau IV inschrijft. Het betreft het voorzien in een proefperiode van 3 maanden, de jaarlijkse evaluatie van de verdere haalbaarheid van de inclusie en de principes die gerespecteerd moeten worden wanneer de inrichtende macht de inschrijving ontbindt.

Om de draagkrachtafweging goed te kunnen maken is het belangrijk dat alle essentiële informatie (bv. onder de vorm van het inschalingsdocument) over de specifieke noden van de leerling en over de vereiste ondersteunende maatregelen, duidelijk gecommuniceerd wordt. De huidige ervaring met de weigering op basis van draagkracht is dat ouders de oriëntering naar het buitengewoon onderwijs verzwijgen of dat CLB's geen attest buitengewoon onderwijs afleveren, omdat dit aangegrepen kan worden om de inschrijving te weigeren. We willen dat er open gecommuniceerd wordt over de inschaling in leerzorg. Deze informatie moet kenbaar zijn voor de school waar de ouders een inschrijving vragen. Dit is belangrijk voor het uittekenen van een passend aanbod. Het stelt scholen en begeleidende diensten in staat om de leerling dat te geven wat hij nodig heeft. Scholen mogen geen tijd verliezen als gevolg van het achterwege blijven van essentiële informatie. De inschaling in leerzorg onder de vorm van het G-document of I-document laten we deel uitmaken van de informatie die ouders bij een vraag tot inschrijving aan de school melden. Het maakt ook deel uit van het dossier dat een CLB bij schoolverandering overmaakt aan het CLB van de nieuwe school. Ingeval ouders een inschrijving hebben bekomen waarvoor een draagkrachtafweging had kunnen gemaakt worden, dan wordt de inschrijving een inschrijving onder ontbindende voorwaarde waarvoor alsnog een draagkrachtafweging kan gemaakt worden.

Wanneer een gewone school de inschrijving van een leerling van leerzorgniveau III op basis van onvoldoende draagkracht ontbindt, dan meldt het schoolbestuur of de inrichtende macht dit aan het LOP. Er kan na bemiddeling in het LOP een procedure starten voor de Commissie in zake Leerlingenrechten. Deze rechtsbeschermingsprocedure blijft behouden.

Het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen-I voorziet in de draagkrachtafweging bij inschrijving. Uit praktijkvoorbeelden van inclusie blijkt dat bepaalde overgangen cruciale evaluatiemomenten zijn waarbij het inclusieproces geëvalueerd moet kunnen worden. Daarom voorziet het decreet betreffende leerzorg in de mogelijkheid van draagkrachtafweging voor ingeschreven leerlingen (artikel V.115). De principes die in dit artikel zijn uitgewerkt komen op het volgende neer:

Een inrichtende macht kan voor een ingeschreven leerling een draagkrachtafweging maken:

1° in het basisonderwijs:

- voor leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III bij de overgang van het kleuteronderwijs naar het lager onderwijs;
- voor leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III bij de overgang naar het schooljaar waarin de leerling de leeftijd van 10 jaar bereikt op voorwaarde dat ze deze mogelijkheid bij de inschrijving aan de ouders uitdrukkelijk heeft meegedeeld;
- bij de overgang van een leerling met een inschaling in leerzorgniveau II naar leerzorgniveau III.

2° in het secundair onderwijs:

- voor leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III bij de overgang van de eerste naar de tweede graad en bij de overgang van de tweede naar de derde graad van het secundair onderwijs;
- bij de overgang van een leerling met een inschaling in leerzorgniveau II naar leerzorgniveau III. Indien een leerling dan niet meer voldoet aan de toelatingsvoorwaarden voor de

onderscheiden structuuronderdelen van het gewoon secundair onderwijs, is voorafgaandelijk aan de draagkrachtafweging een gunstige en gemotiveerde beslissing van de toelatingsklassenraad vereist.

Wanneer een inrichtende macht tot het besluit komt dat haar draagkracht onvoldoende is, kan ze steeds in functie van het volgende schooljaar de inschrijving ontbinden op voorwaarde dat ze deze beslissing aan de ouders meldt uiterlijk op 15 mei van het lopende schooljaar en de inschaling uiterlijk op 31 maart van het lopende schooljaar gebeurde. De ontbinding kan nooit gebeuren tijdens een lopend schooljaar. Ontbindingen van inschrijvingen wegens onvoldoende draagkracht worden gemeld aan het Departement Onderwijs en Vorming.

De ouders krijgen ondersteuning van de school en het CLB om een inschrijving in een nieuwe school te verkrijgen. Tot het einde van het schooljaar blijft de school verantwoordelijk voor de leerling. Het CLB blijft verantwoordelijkheid dragen voor de leerling tot een nieuwe school gevonden is en het CLB het dossier van de leerling kan overdragen naar het CLB van de nieuwe school.

Jongeren met een inschaling in leerzorgniveau III en in voorkomend geval leerzorgniveau IV ontvangen bij overgang naar een volgend leerjaar een attest van verworven bekwaamheden, in plaats van de gebruikelijke A, B of C attesten, met uitzondering van de leerlingen leerzorgniveau IV die toch het gemeenschappelijk curriculum volgen en voor de leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III, wanneer uit de handelingsplanning blijkt dat de bereikte doelen op grond van het individueel curriculum evenwaardig zijn met de doelen uit het gemeenschappelijk curriculum. Indien de leerling met een inschaling in leerzorgniveau III of in voorkomend geval leerzorgniveau IV niet voldoet aan de toelatingsvoorwaarden moet de toelatingsklassenraad een gunstige en gemotiveerde toelatingsbeslissing nemen voor het overgaan naar een hoger liggend leerjaar.

Het decreet van 7 juli 2006 betreffende het onderwijs XVI wijzigde met de artikelen III.10 en III.17 het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs- II. Het begrip regelmatige leerling werd met artikel III.10 als volgt aangepast:

"In artikel 48, van hetzelfde decreet⁵³, gewijzigd bij de decreten van 21 december 1994, 19 april 1995 en 14 februari 2003, wordt punt 2° vervangen door wat volgt:

"2° regelmatige leerling: de leerling die

a) hetzij aan alle onderstaande voorwaarden voldoet:

1) beantwoorden aan de toelatingsvoorwaarden tot het leerjaar waarin de leerling is ingeschreven;

2) het geheel van de vorming van dit leerjaar werkelijk en regelmatig volgen, behoudens in geval van gewettigde afwezigheid;

b) hetzij aan alle onderstaande voorwaarden voldoet:

1) voldoen aan de toelatingsvoorwaarden tot een eerste leerjaar van de eerste graad van het secundair onderwijs, zoals bepaald in hoofdstuk III van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2002 betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs;

2) het leerprogramma dat voor hem of haar individueel is bepaald door de klassenraad werkelijk en regelmatig volgen, behoudens in geval van gewettigde afwezigheid;

3) onder het toepassingsgebied vallen van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 betreffende de integratie van leerlingen met

⁵³ Het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II

een matige of ernstige verstandelijke handicap in het gewoon lager en secundair onderwijs.
Leerlingen die niet beantwoorden aan het onder a) of b) gestelde, worden beschouwd als vrije leerlingen.”.

Artikel III.17 creëerde de mogelijkheid om over te gaan naar een volgend leerjaar op basis van een attest van verworven bekwaamheden. Dit werd als volgt gesteld in artikel III. 17.:

“Aan artikel 84quater, 1°, b), van hetzelfde decreet⁵⁴, ingevoegd bij het decreet van 12 juni 1991, worden de volgende twee leden toegevoegd:

“Aan de leerlingen, vermeld in artikel 48, 2°, b), worden uitsluitend maar jaarlijks attesten van verworven bekwaamheden uitgereikt.

Aan de vrije leerlingen, vermeld in artikel 48, 2°, worden uitsluitend attesten van lesbijwoning als vrije leerling uitgereikt.”.

Deze regeling veralgemenen we (artikel V.2. en artikel V.7.).

II.4.2.2. Inschrijving in een school voor buitengewoon onderwijs

Voor een inschrijving in een school voor buitengewoon onderwijs is een inschaling in leerzorgniveau III of IV nodig.

De scholen voor buitengewoon onderwijs zijn vandaag georganiseerd volgens de types in het buitengewoon basisonderwijs en volgens opleidingsvormen en types in het BuSO. Met leerzorg komen de leerzorgniveaus, clusters en doelgroepen in de plaats van de types. Omdat het huidige typegebonden aanbod zich niet naadloos laat vertalen naar de leerzorgniveaus, clusters en doelgroepen, zullen scholen voor buitengewoon onderwijs zich bij de start van leerzorg moeten herprofilieren. Ze moeten hun huidig aanbod “vertalen” naar de nieuwe terminologie van leerzorg. Het huidige aanbod kan vandaag ook al verder reiken dan het type laat vermoeden, bijvoorbeeld een school type 2 die leerlingen met meervoudige (motorische of sensorische) beperkingen opvangt. Voor het buitengewoon basisonderwijs zijn de aanknopingspunten voor de leerzorgprofilering: leerzorgniveau, cluster en doelgroep. Voor het BuSO moet rekening gehouden worden met het leerzorgniveau, cluster en doelgroep, aangeboden opleidingsvormen en structuuronderdelen (de georganiseerde opleidingen en studierichtingen). Het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming zal in het schooljaar voorafgaand aan de in werking treding van het decreet een concordantietabel aanreiken voor de omzetting van types naar doelgroepen. Voor de doelgroep H, leerlingen met een pervasieve ontwikkelingsstoornis, zullen scholen moeten aantonen dat ze al een beleid en praktijk hadden uitgebouwd voor deze leerlingen om doelgroep H tot hun aanbod te kunnen rekenen.

Scholen voor buitengewoon onderwijs moeten leerlingen met een inschaling in een leerzorgniveau, cluster en doelgroep die beantwoordt aan het aanbodprofiel van de betrokken school voor buitengewoon onderwijs, inschrijven. Ook hier blijven de algemeen geldende toelatingsvoorwaarden voor scholen buitengewoon onderwijs van toepassing evenals de weigeringsgronden die voor scholen buitengewoon onderwijs bepaald zijn in het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen-I en het aanbod aan opleidingen/studierichtingen die de betrokken school voor buitengewoon secundair onderwijs organiseert.

Leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III of IV die wel in een cluster, maar niet in één van de 8 doelgroepen zijn ingeschaald, hebben een recht op inschrijving in die scholen voor buitengewoon onderwijs die een

⁵⁴ Het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II

aanbod hebben voor het betreffende leerzorgniveau en één of meerdere doelgroepen van de betreffende cluster.

Hoger wezen we er ook al op dat het overstappen van de typologie naar clusters en doelgroepen een probleem van afstemming kan doen ontstaan met betrekking tot het toelatingsbeleid van de school en de voorziening van welzijn waarmee ze samenwerken. De voorzieningen zijn momenteel erkend voor bepaalde stoornisgebonden categorieën. Wanneer de scholen nieuwe doelgroepen in hun aanbodprofiel opnemen, zal er niet altijd de garantie zijn dat deze leerlingen ook toegelaten kunnen worden in de voorziening gesubsidieerd door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. Naarmate de ontwikkelingen op het gebied van de zorgregie en -gradatie verder vorm krijgen, zullen deze relevant zijn voor de mogelijkheden en grenzen van de planning van het buitengewoon onderwijs. Beide beleidsdomeinen moeten waken over de verenigbaarheid van beide systemen.

II.5. Omkadering/financiering in leerzorg

II.5.1. Algemene principes

Voor de toekenning van middelen in het kader van leerzorg hanteren we twee verschillende eenheden: voor leerzorgniveau II, cluster 2 worden de bijkomende middelen uitgedrukt in punten (cfr. punten voor de zorgenvolpoe in het basisonderwijs en de geïntegreerde puntenenvolpoe - in voorbereiding - voor het secundair onderwijs). Voor leerzorgniveau II, cluster 3 en 4 en voor de omkadering op leerzorgniveau III en IV worden de middelen uitgedrukt in leerzorgeenheden. Voor leerzorgniveau V in het buitengewoon onderwijs wordt de omkadering ook uitgedrukt in leerzorgeenheden. Voor de invulling van de andere ondersteunende maatregelen op leerzorgniveau V (tijdelijk onderwijs aan huis, K-diensten) blijven de huidige toekenningsmechanismen behouden. Leerzorgeenheden kunnen omgezet worden in lestijden of lesuren onderwijzend personeel, uren paramedisch, medisch, sociaal, psychologisch en orthopedagogisch personeel en punten.

De leerzorgeenheden die toegekend worden aan leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 3 en leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III of IV bij inschrijving in een school voor gewoon onderwijs worden aan deze school toegekend. De school voor gewoon onderwijs besteedt de leerzorgeenheden uit aan een school voor buitengewoon onderwijs. Ze worden dan ingevuld volgens de rechtspositieregeling die daar geldt. Een school voor gewoon onderwijs kan bij het objectief aantoonbaar ontbreken van de mogelijkheid tot samenwerking met een school voor buitengewoon onderwijs de leerzorgeenheden zelf aanwenden. In het decreet creëren we hiervoor de basis. De Vlaamse Regering bepaalt de personeelscategorieën en ambten waarin op basis van de leerzorgeenheden betrekkingen kunnen worden ingericht en op welke wijze de omrekening van leerzorgeenheden, rekening houdend met bekwaamheidsbewijzen en salarisschalen, naar gefinancierde of gesubsidieerde betrekkingen gebeurt.

We kiezen voor leerzorgeenheden, omdat dit de autonomie op lokaal vlak en de mogelijkheden voor adequate aanwending verhoogt. Ze kunnen aangewend worden in de school voor gewoon of buitengewoon onderwijs. Leerzorgeenheden laten toe om een omkadering toe te kennen aan een school voor gewoon onderwijs die vergelijkbaar is met de omkadering die een school voor buitengewoon onderwijs voor dezelfde leerling zou krijgen. De school voor buitengewoon onderwijs of bij ontstentenis de school voor gewoon onderwijs moet de leerzorgeenheden in eerste instantie aanwenden voor de instandhouding van betrekkingen van vastbenoemde personeelsleden.

II.5.2. Omkadering/financiering per leerzorgniveau

II.5.2.1. Middelen op leerzorgniveau I en II

Leerlingen die behoren tot leerzorgniveau I en leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II tellen als regelmatige leerlingen voor de omkadering en werkingsmiddelen van de scholen volgens de bestaande mechanismen in het gewoon onderwijs.

II.5.2.2. Middelen op leerzorgniveau II

Voor cluster 2 en 4 worden bijkomende middelen toegekend onder de vorm van respectievelijk een enveloppe punten en een enveloppe leerzorgeenheden, beide met groeipad. De Vlaamse Regering bepaalt een realistisch en haalbaar groeipad, op basis van objectieve gegevens, waarvan de evolutie van de inschalingen in de betreffende leerzorgvelden een van de elementen is. De toekenning van de middelen voor cluster 2 en 4 gebeurt op het niveau van de scholengemeenschap gewoon onderwijs. Voor cluster 3 worden de middelen toegekend aan de school voor gewoon onderwijs waar de leerling is ingeschreven. Deze school besteedt de leerzorgeenheden uit aan een school voor buitengewoon onderwijs. Bij gebrek aan een samenwerkingsverband kan de school voor gewoon onderwijs de leerzorgeenheden zelf invullen (zie hoger).

Cluster 2

Het globale budget voor cluster 2 omvat de begeleidingseenheden vanuit het geïntegreerd onderwijs type 8 en een bijkomend budget van 2 miljoen euro.

Het bijkomende budget wordt bij de inwerkingtreding van het decreet verdeeld tussen de onderwijsniveaus op basis van de leerlingenaantallen gewoon basisonderwijs en gewoon secundair onderwijs en toegekend aan de scholengemeenschappen. Voor het basisonderwijs wordt dit aangevuld met het budget voor het geïntegreerd onderwijs type 8 in het schooljaar 2009-2010. Deze middelen zullen bij de inwerkingtreding met het begrotingsdecreet voor het betreffende begrotingsjaar toegevoegd worden aan de puntenenveloppe zorg in het basisonderwijs en aan de geïntegreerde puntenenveloppe in het secundair onderwijs. Het voorontwerp van decreet betreffende leerzorg bevat daarom geen specifieke bepalingen over deze maatregel.

Op deze fractie, meer bepaald het extra budget van 2 miljoen euro en het budget voor het geïntegreerd onderwijs type 8 in het schooljaar 2009-2010, wordt na een overgangsperiode van 2 schooljaren en op basis van onder andere de evolutie van de inschalingen in leerzorgniveau II, cluster 2, een door de Vlaamse Regering bepaald realistisch en haalbaar groeipad toegepast.

Wanneer op Vlaams niveau blijkt dat de middelen die daags voor de start van het decreet aangewend werden voor het buitengewoon onderwijs tijdens de implementatie van leerzorg dalen, dan zullen de niet-aangewende middelen geherinvesteerd worden in leerzorgniveau II.

Cluster 3

Voor alle leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 3 krijgt de school voor gewoon onderwijs bijkomende individugebonden middelen, uitgedrukt in leerzorgeenheden. De school besteedt de leerzorgeenheden uit aan een school voor buitengewoon onderwijs, die ze aanwendt voor de ondersteuning van de leerling en het schoolteam van de gewone school. Voor deze middelen gelden de mogelijkheden tot 'flexibele aanwending' door de school voor buitengewoon onderwijs zoals nu van toepassing in het geïntegreerd onderwijs.

Het onderscheid matige - ernstige handicap op basis van medische kenmerken sluit niet aan bij de filosofie van leerzorg. De beperking van de duur van de ondersteuning voor leerlingen met een matige handicap miskent in heel

wat gevallen hun blijvende nood aan ondersteuning. Om het onderscheid op te heffen en alle leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 3 een volledige schoolloopbaan ondersteuning te geven zal het budget verhoogd worden met 3,41 mio EUR (berekening op basis van leerlingencijfers 1/10/2007). Deze verhoging samen met een maximale flexibele aanwending van de leerzorgeenheden op niveau van de school voor buitengewoon onderwijs moeten toelaten het onderscheid matig - ernstig en de beperktheid in duur van ondersteuning te verlaten.

Cluster 4

De grootte van het globale budget voor cluster 4, uitgedrukt in leerzorgeenheden, wordt bij de inwerkingtreding van het decreet bepaald door het op dat moment beschikbare GON-budget voor leerlingen met ASS en leerlingen type 3 en de bijzondere enveloppe voor GON-ASS van 2,6 miljoen euro.

De verdeling tussen de scholengemeenschappen bij de start van het decreet is gebaseerd op het aantal leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 4 op de laatste schooldag van april 2010 binnen de scholengemeenschap. We laten de inschalingen van deze leerlingen vervroegd in werking treden. Nadien, en gelijksporend met de herziening van de samenstelling van scholengemeenschappen, zal om de drie jaar het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming in kaart brengen hoeveel leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 4 er in elke scholengemeenschap aanwezig zijn. De telling vormt de basis voor de verdeling van het globale budget tussen de scholengemeenschappen. De evolutie van de inschalingen in leerzorgniveau II, cluster 4 vormt een van de elementen voor een door de Vlaamse Regering te bepalen realistisch en haalbaar groeipad.

De leerzorgeenheden worden aangewend voor de uitbouw van een beleid en praktijk die tegemoet komt aan de specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 4. De scholen voor gewoon onderwijs die via hun scholengemeenschap leerzorgeenheden ontvangen, besteden die uit aan scholen voor buitengewoon onderwijs zodat de GON-begeleiders van vandaag hun ondersteunende taak in het gewoon onderwijs verder kunnen zetten. De school voor gewoon onderwijs maakt hiertoe afspraken met de school voor buitengewoon onderwijs die de nodige expertise heeft. De begeleiders die vanuit de school voor buitengewoon onderwijs een aanbod doen voor leerlingen in scholen voor gewoon onderwijs, volgen de rechtspositieregeling van de huidige GON-begeleiders.

II.5.2.3. Middelen op leerzorgniveau III en IV

De omkadering van leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III en IV wordt bepaald per leerzorgveld. Ze wordt uitgedrukt in leerzorgeenheden. We voorzien de mogelijkheid om binnen een leerzorgveld te differentiëren indien dit voor (een) bepaalde doelgroep(en) of traject(en) noodzakelijk is. Het decreet bepaalt dat de omkadering voor leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau IV hoger is dan deze voor leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III.

Het moment van toekenning van de leerzorgeenheden in het gewoon onderwijs is het moment van de effectieve start in de school voor gewoon onderwijs. In het buitengewoon onderwijs blijven we de leerlingen tellen op de teldag. Bij het bepalen van de leerzorgeenheden per leerzorgveld houden we rekening met de systematiek Coens-Steyaert en revalidatie.

De invoering van leerzorgniveaus heeft voor gevolg dat de omkaderingsmechanismen voor het buitengewoon onderwijs moeten herzien worden. Momenteel bestaan er per type lestijdenschalen voor het onderwijzend personeel en richtgetallen voor het medisch, paramedisch,

sociaal, psychologisch en orthopedagogisch personeel in het buitengewoon basisonderwijs. In het BuSO hanteren we richtgetallen per opleidingsvorm en per type voor de lessuren- en urenpakketten onderwijzend en medisch, paramedisch, sociaal, psychologisch en orthopedagogisch personeel. Het onderscheid in omkadering tussen leerzorgniveau III en IV noodzaakt om andere omkaderingsnormen te bepalen. De huidige normenstelsels zijn complex. Een vereenvoudiging is dan ook wenselijk. We voorzien een transitiefonds tot 2018 om verschuivingen op te vangen (1,8 mio euro). Er moet ook rekening mee gehouden worden dat de transitie zeer geleidelijk verloopt omdat type-leerlingen over een periode van zes schooljaren uitstromen uit de bestaande omkaderingssytemen en ingeschaalde leerlingen in dezelfde periode instromen in de omkaderingssytemen van leerzorg. Nadien zal het transitiefonds geherinvesteerd worden in het buitengewoon onderwijs.

II.5.2.4. Middelen op leerzorgniveau V

Voor leerzorgniveau V behouden we, in afwachting van bijkomende initiatieven, de huidige maatregelen zijnde het onderwijs in de ziekenhuisscholen en preventoria, het tijdelijk en permanent onderwijs aan huis en het onderwijs in de K-diensten.

II.5.2.5. Andere maatregelen

Overlegtijd

Voor leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III en in voorkomend geval leerzorgniveau IV die in een school voor gewoon onderwijs les volgen, voorziet het decreet in de mogelijkheid voor deze school om extra overleg te organiseren. Tijdens de gemeenschappelijke beleidsontwikkeling is de wenselijkheid hiervan gebleken.

Het decreet voorziet de uitwerking via een besluit van de Vlaamse Regering. Voor de organisatie van de extra overlegtijd kiezen we voor de systematiek gebruikt bij vervangingen van korte afwezigheden. Deze overlegtijd wordt apart en gekleurd toegekend en niet vermengd met de vervangingseenheden voor korte afwezigheden.

Het aantal halve dagen extra overlegtijd per leerling met een inschaling in leerzorgniveau III en in voorkomend geval leerzorgniveau IV wordt bepaald op 6 per schooljaar. De halve dagen worden toegekend aan de school. De overlegtijd wordt in halve of volledige dagen doorgegeven aan het werkstation. De overlegtijd kan aan de titularis van de opdracht zelf worden gegeven. Indien deze al een volledige opdracht heeft, zal hij in overwerk komen. Ofwel wordt de vervanger voor een halve/volledige dag betaald.

Coëfficiënten binnen het decreet op de centra voor leerlingenbegeleiding

Leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III en IV en leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 3 krijgen voor de verdeling van de omkadering tussen de CLB's een coëfficiënt 7. Dit stemt overeen met de coëfficiënt voor de leerlingen die vandaag in het buitengewoon onderwijs school lopen. De leerlingen die behoren tot leerzorgniveau I en de leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 2 en 4 volgen de coëfficiënten van de onderwijsvorm en het onderwijsniveau waarin ze les volgen.

GOK buitengewoon onderwijs (1 mio EUR)

De onderzoeksresultaten van het OBPWO⁵⁵ over mogelijke extra inspanningen van scholen in het buitengewoon onderwijs ten gevolge van de aanwezigheid van GOK-kenmerken bij de leerlingenpopulatie zijn de basis van de regeling voor een GOK-correctie in het buitengewoon onderwijs die we via wijzigingsbepalingen inschuiven in het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en in het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijkeonderwijskansen-I.

De kenmerken van deze regeling zijn opgenomen in artikel V.119 en geïnspireerd op de principes van het geïntegreerd ondersteuningsaanbod zoals dat bestaat in het gewoon onderwijs.

ASS coördinatoren buitengewoon onderwijs en ondersteuners verbreding en verdieping aanbod buitengewoon onderwijs (1 mio ASS buo + 0,7 mio stimulans)

In het decreet betreffende het onderwijs XVIII werd een artikel ingeschreven dat moet toelaten scholen voor buitengewoon onderwijs gedurende een aantal schooljaren bijkomend te ondersteunen in het omgaan met leerlingen met autismspectrumstoornissen. Bij de start van de implementatie van het decreet betreffende leerzorg zal een vergelijkbare ondersteuning voorzien worden in het kader van de verbreding en verdieping van het aanbod buitengewoon onderwijs. Vanaf het schooljaar 2011-2012, wanneer de convenanten voor de ASS coördinatoren aflopen zal dit begeleidingskorps bijkomend ingezet worden in functie van de ondersteuning van de verbreding en verdieping.

Projectcoördinatie zinvolle trajecten leerzorgniveau III en IV gewoon secundair onderwijs (100.000 EUR)

We voorzien middelen voor projectcoördinatie en begeleiding van de uitbouw van zinvolle trajecten voor leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III of IV in het gewoon secundair onderwijs. Op dit punt is er heel wat onzekerheid in secundaire scholen. We willen de praktijksituaties van scholen secundair onderwijs die na draagkrachtafweging besluiten een leerling van leerzorgniveau III of IV in te schrijven van nabij volgen en analyseren.

Coördinatie provinciale overlegfora verruiming aanbod buitengewoon onderwijs (90.000 EUR)

Onder punt II.3. werd voorzien in een coördinatieopdracht om de provinciale studieopdrachten op te volgen en aan te sturen in overleg met de andere beleidsdomeinen.

Internaten en semi-internaten gesubsidieerd door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (toepassing protocolakkoord Coens-Steyaert)

Onder andere de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek naar de samenwerking van scholen voor buitengewoon onderwijs en voorzieningen van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap en het advies van de Vlaamse Onderwijsraad van 26 juni 2008 over onderwijs aan kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen zullen de input leveren voor een nota over alle elementen in de doorsnede onderwijs-welzijn. In deze nota zullen beleidsaanbevelingen staan voor de volgende regeerperiode. We verwijzen in dit verband ook naar artikel III.50 dat voorziet in de oprichting van een permanente opvolgingswerkgroep die onder andere op basis van de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek beleidsaanbevelingen zal uitwerken voor de optimalisering van die samenwerking. In het

⁵⁵ Onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek

voorliggende decreet houden we bij de bepaling van de leezorgeenheden op leezorniveau III en IV rekening met deze realiteit.

Internaten, semi-internaten en opvangcentra van het GO!

De problematiek van internaten, semi-internaten en opvangcentra van het Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap wordt eveneens opgenomen in de nota waarover in het vorige punt sprake is. Ook op dit vlak behouden we de huidige regeling in afwachting van beleidsmaatregelen in de volgende regeerperiode.

Externe therapeutische interventies

We werken een nieuw kader uit voor therapie tijdens de lestijden in het gewoon onderwijs. We koppelen dit aan het gemotiveerd verslag en zorgen voor afstemming op het zorgbeleid van de school. We blijven hierover in overleg met vertegenwoordigers van de sector revalidatie en de Vlaamse Vereniging van Logopedisten.

Voor leerlingen met een inschaling in leezorniveau III en IV in het gewoon en buitengewoon onderwijs houden we rekening met de R-leerling in functie van de toekenning van leezorgeenheden.

II.6. Competentieontwikkeling

In verband met competentieontwikkeling denken we, in afwachting van de resultaten van de VLOR-werkgroep rond dit thema, inhoudelijk aan twee maatregelen:

- (a) professionalisering van CLB-medewerkers om hen vertrouwd te maken met handelingsgericht werken binnen het kader van leezorg (300.000 EUR). We opteren voor het financieren van de ontwikkeling van een trainingspakket rond handelingsgericht werken in functie van leezorg. Dit trainingspakket moet begeleidingsdiensten van de CLB's toelaten vormingssessies te organiseren voor CLB-teams (multiplicatoreffect). Nadien wordt dit budget toegekend onder de vorm van werkingsmiddelen;
- (b) bijkomende professionaliseringsmogelijkheden voor leraren gewoon onderwijs en vorming van personeelsleden buitengewoon onderwijs in coachingsvaardigheden via VOB0/VOZO of andere organisaties en onder de vorm van de bestaande langdurende opleidingen of kortere modulaire professionaliseringstrajecten (1 mio EUR).

In afwachting van de resultaten van de VLOR-werkgroep zijn geen specifieke artikelen over competentieontwikkeling opgenomen in het decreet.

II.7. Leerlingenvervoer

In het decreet is een artikel opgenomen ter vervanging van het huidige artikel 20, 1ste lid van de wet van 6 juli 1970 betreffende het buitengewoon en geïntegreerd onderwijs (artikel IV.1. en IV.2.).

II.8. Personeelsconsequenties

Het uitgangspunt is dat binnen het leezorkader de vandaag geldende administratieve en geldelijke rechtspositie behouden blijft.

Op het vlak van omkadering

Zoals onder punt II.5. al werd beschreven zullen scholen voor gewoon onderwijs voor leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 3 en 4 en scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs voor leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III en IV leerzorgeenheden toegekend krijgen.

Voor de invulling van de leerzorgeenheden zal de Vlaamse Regering de personeelscategorieën en ambten bepalen waarin op basis van de leerzorgeenheden betrekkingen kunnen worden ingericht en op welke wijze de omrekening van leerzorgeenheden, rekening houdend met bekwaamheidsbewijzen en salarisschalen, naar de gefinancierde of gesubsidieerde betrekkingen gebeurt.

De school voor gewoon onderwijs zal de leerzorgeenheden die ze ontvangt uitbesteden aan een school voor buitengewoon onderwijs. De bestaande rechtspositieregeling blijft van toepassing op de personeelsleden buitengewoon onderwijs die ondersteunend werken in het gewoon onderwijs. Indien er geen begeleiding vanuit het buitengewoon onderwijs kan gevonden worden, maken we mogelijk dat de gewone school de beschikbare leerzorgeenheden zelf invult onder welbepaalde voorwaarden. Daartoe dient het besluit van de Vlaamse Regering waarover in de vorige alinea sprake is.

De invulling van leerzorgeenheden in een school voor buitengewoon onderwijs heeft geen effect op de rechtspositieregeling van die personeelsleden.

Wijziging van terminologie

Leerzorg introduceert nieuwe begrippen zoals leerzorgniveau, cluster, doelgroep, trajecten in het secundair onderwijs; 'type' verdwijnt. Om deze aanpassingen wettelijk te onderbouwen worden bestaande decretale bepalingen aangepast (zie hoofdstuk V onder III. Artikelsgewijze bespreking).

Inzetbaarheid van personeelsleden

Wat het inzetten van personeel uit het buitengewoon onderwijs in het gewoon onderwijs betreft, kunnen de vandaag geldende regels worden overgenomen. Dit vereist geen ingreep op de administratieve en geldelijke rechtspositie.

Verwerven van competenties

Een ander belangrijk item in verband met personeel is de competentieontwikkeling (zie punt II.6.).

II.9. Wetenschappelijke opvolging en beleidsevaluatie

II.9.1. Wetenschappelijke opvolging

We nemen verschillende initiatieven om de implementatie van het decreet betreffende leerzorg wetenschappelijk op te volgen:

1) ten laatste twee jaar na de goedkeuring van het decreet gaat wetenschappelijk onderzoek van start om de effecten van het decreet op de onderwijspraktijk en de praktijk van de centra voor leerlingenbegeleiding in kaart te brengen. Het onderzoek naar de effecten van de onderwijspraktijk en -context van de gewone school op leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III in vergelijking met de effecten van de onderwijspraktijk en -context van de buitengewone school op leerlingen van leerzorgniveau III verdient hierbij bijzondere aandacht.

2) De invloed van het decreet op de taakbelasting van personeelsleden van scholen dient wetenschappelijk getoetst te worden, startend met een

nulmeting. Het onderzoek naar de taakbelasting vangt ten laatste aan twee jaar na de inwerkingtreding van het decreet.

II.9.2. Beleidsadvies en -evaluatie

Het decreet bepaalt dat er gedurende de implementatieperiode systematisch beleidsadvies en -evaluatie plaatsvindt.

Het beleidsadvies en de beleidsevaluatie situeert zich op 3 niveaus:

- op het niveau van de Vlaamse Onderwijsraad
- op het niveau van de bijzondere opvolgingscommissie leerzorg
- op het niveau van de onderwijsinspectie

De Vlaamse onderwijsraad heeft de opdracht om op basis van de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek een strategisch advies te formuleren aan de Vlaamse minister bevoegd voor het onderwijs.

De bijzondere opvolgingscommissie leerzorg, met een decretale opdracht tot 2016, zal de Vlaamse minister bevoegd voor het onderwijs jaarlijks adviseren over de uitvoering en de voortgang van de inwerkingtreding, de ervaren kansen en knelpunten in de onderwijspraktijk en de noodzakelijke bijstellingen. Met de commissie wil de wetgever aan de vertegenwoordigers van de onderwijspartners een forum bieden om de uitvoering van het decreet nauwgezet op te volgen en noodzakelijk bijstellingen voor te stellen. De commissie kent volgende leden: vertegenwoordigers van de inrichtende machten, onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, representatieve vertegenwoordigers van het personeel, de centrumnetten, representatieve vertegenwoordigers van de erkende ouderverenigingen en het departement onderwijs. Het departement onderwijs stelt de agenda van de vergadering(en) op, neemt het voorzitterschap waar en formuleert het advies, steeds na goedkeuring door de commissie. De commissie komt minimaal twee keer per jaar samen gedurende de implementatieperiode.

De onderwijsinspectie zal, in overeenstemming met het decreet op de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten, gedurende minstens 6 schooljaren volgend op de start van het decreet betreffende leerzorg, de implementatie van het decreet opvolgen tijdens de reguliere doorlichtingen. De onderwijsinspectie heeft oog voor alle relevante aspecten betreffende leerzorg en besteedt bijzondere aandacht aan de kwaliteitscontrole van het aanbod aan leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III in gewone scholen en de kwaliteit van het aanbod aan nieuwe doelgroepen in buitengewone scholen.

II.10. Implementatietraject

II.10.1. Fase 1 (korte termijn 2010 – 2012)

- Invoering leerzorgniveau I en II.
- Invoering gemotiveerd verslag bij overgang van leerzorgniveau I naar II.
- Inschaling door de CLB's volgens de leerzorgniveaus en clusters/doelgroepen – implementatie begeleidingstraject – installeren van monitoringsysteem (o.a. via CREON) en kwaliteitsbewaking CLB.
- Inschaling LZN III en LZN IV buitengewoon onderwijs op basis van een uitstroom- en instroomscenario (bij cruciale overgangen) – behoud van attestering op basis van typologie bij wijziging van doelgroep van bestaande leerlingen buitengewoon onderwijs.

- Opvolging inschrijvingen van leerlingen met een individueel traject (leerzorgniveau III of IV) in het gewoon onderwijs (weigerings op basis van draagkracht GOK-decreet).
- Installeren van provinciale overlegplatforms en een adviesprocedure binnen de VLOR in functie van de verbreding en/of verdieping in buitengewoon onderwijs.
- Onderzoek van de knelpunten binnen leerzorgniveau V bij het begin van fase 1 en het aanreiken van oplossingen voor het einde van fase 1.
- Evaluatie: bestuderen van de dynamiek van het inschalingsproces, de inschrijving van leerlingen met een individueel traject in het gewoon onderwijs en de verbreding/verdieping in het buitengewoon onderwijs.

II.10.2. Fase 2 (middellange termijn 2012 – 2014)

- Realisatie van de verbreding en verdieping buitengewoon onderwijs (m.i.v. leerzorgniveau IV) op basis van het decretaal kader en de planificatieprocedure.
- Verkenning nieuw mechanisme voor draagkrachtafweging.
- Wetenschappelijke evaluatie en opvolging van de implementatie van het decreet.

II.10.3. Fase 3: (lange termijn 2014 – 2016)

- Opheffen uitstroomscenario BO-attesten op basis van typologie.
- Voorbereiding van de implementatie van een nieuw mechanisme voor draagkrachtafweging, indien in fase 2 een mechanisme werd uitgewerkt dat de GOK-regeling kan vervangen.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Hoofdstuk I. Inleidende bepalingen

Artikel I.1.

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel I.2.

Dit artikel bepaalt het toepassingsgebied. Het decreet leerzorg is van toepassing op het gewoon en buitengewoon kleuter, lager en secundair onderwijs en op de centra voor leerlingenbegeleiding. De bepalingen over de inschaling in leerzorgniveaus, cluster en doelgroepen zijn ook van toepassing op de internaten, semi-internaten en opvangcentra van het buitengewoon onderwijs van het Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (zie ook artikel III.1.).

Artikel I.3.

Dit artikel beschrijft de doelstellingen van het decreet betreffende leerzorg. Voor de verdere toelichting bij dit artikel verwijzen we naar de algemene inleiding van deze memorie, de punten I.1.1. tot en met I.1.4.

Hoofdstuk II. Afkortingen en definities

Artikel II.1.

9° Bij dit punt kan opgemerkt worden dat het weglaten van onderwijsdoelstellingen niet tot gevolg mag hebben dat de leerling niet kan doorstromen naar het volgende leerjaar. In het lager onderwijs waar geen leerjaren worden onderscheiden wordt het volgen van een individuele leerlijn beschouwd als een mogelijke manier om te dispensereren. De leerling volgt dan nog steeds het gemeenschappelijke curriculum, maar bevindt zich

op een andere positie van de leerlijn. Dispensatie in het lager onderwijs moet de leerling in staat stellen om door te stromen naar het 1ste leerjaar A of naar het 1ste leerjaar B van het secundair onderwijs. Dispenseren in het secundair onderwijs moet de leerling in staat stellen het toegangsbewijs, zijnde een A of een B-attest te halen voor het volgend leerjaar'. Dispensatie voor de basisvorming of voor de specifieke vorming kan niet als gevolg hebben dat bepaalde leergebieden of vakken niet meer worden aangeboden.

Dispenseren voor de basisvorming kan het volgende inhouden:

- leerplandoelstellingen kunnen vervangen worden door gelijkwaardige onderwijsdoelstellingen;
- de leerling kan vrijgesteld worden voor de leerplandoelstellingen die niet noodzakelijk zijn om eindtermen te bereiken of om de ontwikkelingsdoelen na te streven;
- de vakoverschrijdende en/ of vakgebonden eindtermen of ontwikkelingsdoelen kunnen vervangen worden door gelijkwaardige onderwijsdoelstellingen.

Dispenseren voor de specifieke vorming van de structuuronderdelen waarvoor specifieke eindtermen gelden, kan het volgende inhouden:

- leerplandoelstellingen kunnen vervangen worden door gelijkwaardige onderwijsdoelstellingen;
- de leerling kan vrijgesteld worden voor leerplandoelstellingen die niet noodzakelijk zijn om de specifieke eindtermen te bereiken.
- specifieke eindtermen kunnen vervangen worden door gelijkwaardige onderwijsdoelstellingen

Dispenseren voor de specifieke vorming van de structuuronderdelen waarvoor nog geen specifieke eindtermen zijn bepaald, kan het volgende inhouden:

- leerplandoelstellingen kunnen vervangen worden door gelijkwaardige onderwijsdoelstellingen;
- de leerling kan vrijgesteld worden voor leerplandoelstellingen die niet noodzakelijk zijn om vervolgonderwijs aan te vangen of om als beginnend beroepsbeoefenaar te functioneren.

Dispenseren voor het complementair gedeelte van een opleiding kan het volgende inhouden:

- schoolgebonden doelstellingen kunnen vervangen worden door gelijkwaardige onderwijsdoelstellingen
- de leerling kan voor het complementaire gedeelte vrijgesteld worden.

36° Bij dit punt kan het volgende worden opgemerkt. Bij de inschaling van een leerling secundair onderwijs in leezorgniveau III en IV zal het CLB in overleg met de school en de ouders, en zo mogelijk met de jongere, een uitspraak doen over het traject dat voor deze leerling aangewezen is. Wat het buitengewoon onderwijs betreft zal spontaan aan opleidingsvormen worden gedacht. Toch introduceren we een nieuw begrip "traject" gedefinieerd als een opleiding op maat van de leerling waarbij opleiding staat voor een geheel van onderwijs-, leer- en evaluatieactiviteiten, dat leidt tot maatschappelijk functioneren en participeren en desgevallend tot vervolgonderwijs of tot tewerkstelling of tot arbeidsdeelname.

Het CLB doet geen uitspraak over de setting waar dit traject gevolgd kan worden. Dit kan zowel in een school voor buitengewoon onderwijs, als in een school voor gewoon onderwijs het geval zijn, mits inachtneming van de regels omtrent de inschrijving (zie GOK-decreet).

Niettegenstaande het in leezorgniveau III en IV de bedoeling is om opleidingen op maat van de leerling aan te bieden kunnen er toch globale (eind)doelstellingen bepaald worden om het perspectief van de opleiding/het traject te bepalen. Rekening houdende met de heterogeniteit van de leerlingenpopulatie van leezorgniveau III en IV onderscheiden we vier mogelijke trajecten met globaal geformuleerde (eind)doelstellingen, die dezelfde zijn, ongeacht de setting (gewoon of buitengewoon) waarin het traject wordt aangeboden. Om die gemeenschappelijkheid te benadrukken

hanteren we, "traject" als basisbegrip voor het onderwijs op maat van een leerling met een inschaling in leezorgniveau III of IV en niet "opleidingsvorm".

De laatste jaren is er een sterke emancipatiebeweging binnen de groep van personen met een handicap. Deze emancipatiebeweging is een internationaal gegeven. Personen met een handicap willen volwaardig maatschappelijk functioneren en participeren en willen daarvoor de gepaste ondersteuning. Dit heeft ook een impact op het onderwijs en laat zich ondermeer voelen in een vraag tot aanpassing van de algemene doelstellingen van de opleidingsvormen 1 en 2. Daarom geven we de trajecten een toekomstgerichte en actieve omschrijving.

Elk traject staat in functie van maatschappelijk functioneren en participeren en houdt rekening met de ondersteuning die hiervoor al dan niet nodig is.

Binnen traject 1 voorzien we de mogelijkheid van arbeidsdeelname in een omgeving waar ondersteuning is voorzien (bv. atelierwerk in een dagcentrum of in de arbeidszorg, vormen van begeleid werken). Voorbereiden op maatschappelijk functioneren en participeren in een omgeving waar ondersteuning is voorzien en voor sommige jongeren voorbereiden op arbeidsdeelname worden de nieuwe algemene doelstellingen van opleidingsvorm 1.

Traject 2 focust op tewerkstelling in een arbeidsomgeving waar ondersteuning is voorzien (bv. tewerkstelling in de beschutte werkplaats, vormen van supported employment, enclavewerk of begeleide tewerkstelling in een maatwerkbedrijf). In het BuSO kan dit traject georganiseerd worden in opleidingsvorm 2.

In traject 3 kunnen jongeren een beroep aanleren. Dit traject heeft tewerkstelling in het normaal economisch circuit als perspectief. In het BuSO wordt dit traject georganiseerd in opleidingsvorm 3.

Traject 4 is gericht op het realiseren van het gemeenschappelijk curriculum. Na dit traject kan de jongere vervolgonderwijs aanvatten of kan hij instappen in het beroepsleven. In het BuSO kan dit traject georganiseerd worden in opleidingsvorm 4.

Inhoudelijk dekken traject in het gewoon secundair onderwijs en opleidingsvorm in het buitengewoon secundair onderwijs dus dezelfde lading. Maar in het buitengewoon onderwijs is "opleidingsvorm" een structurerend element voor het onderwijsaanbod, wat traject niet is in het gewoon secundair onderwijs. Bijvoorbeeld wordt in opleidingsvorm 3 van het buitengewoon secundair onderwijs een specifieke structuur gehanteerd van observatiefase, opleidingsfase en kwalificatiefase met elk een vastgelegd minimum aantal schooljaren. Deze structuur zal niet in het gewoon secundair onderwijs geïntroduceerd worden.

37° Bij dit punt verwijzen we terug naar de passage onder punt II.1. van het overzicht van de voornaamste thema's. De inschaling in leezorg van leerlingen die bij de start van het decreet ingeschreven zijn in het buitengewoon onderwijs, spreiden we in de tijd. Deze leerlingen worden ingeschaald in leezorg bij overgangen tussen onderwijsniveaus of tussen buitengewoon en gewoon onderwijs. Tussentijds behouden de leerlingen hun oriëntering naar een type buitengewoon onderwijs. Ze blijven in de overgangsperiode type-leerling.

Hoofdstuk III. Gemeenschappelijke bepalingen inzake leezorg

Afdeling I. De leezorginschaling

Artikel III.1.

Dit artikel maakt de criteria van de leezorginschaling ook van toepassing op de internaten, semi-internaten en opvangcentra buitengewoon onderwijs van het Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. De omkadering van deze voorzieningen is momenteel geregeld bij koninklijk besluit of besluit van de Vlaamse Regering. Leezorg zal ook een impact hebben op deze voorzieningen. Ook zij zullen ingeschaalde leerlingen opvangen en in de overgangperiode van 6 schooljaren nog type-leerlingen hebben.

Onderafdeling I. De leezorgniveaus en de clusters

Artikel III.2. en III.3.

Deze twee artikelen beschrijven de 5 leezorgniveaus en welke leezorgniveaus in het gewoon, respectievelijk het buitengewoon onderwijs aangeboden worden.

Artikel III.4.

In dit artikel worden de clusters omschreven, bepaald welke doelgroepen er binnen de clusters onderscheiden worden en in welke leezorgniveaus leerlingen van de verschillende clusters en in een aantal gevallen ook doelgroep, kunnen ingeschaald worden. De doelgroepen worden onderscheiden in functie van de organisatie van het onderwijsaanbod in scholen voor buitengewoon onderwijs.

Onderafdeling II. De inschalingscriteria voor de leezorgniveaus

Artikel III.5. tot en met artikel III.9.

Deze artikelen bevatten de decretale vertaling van de resultaten van de stuurgroep indicatorenontwikkeling zoals opgenomen in het eindverslag en die in punt II.2.1. p. 17 - 20 van deze memorie werden toegelicht, voor wat betreft de leezorgniveaus. De inhoud van het G-document en van het I-document zullen vastgelegd worden in een besluit van de Vlaamse Regering. Het eindverslag van de stuurgroep indicatoren bevat daarvoor een aantal aanknopingspunten. Belangrijk is hier de afstemming met de diagnostische documenten die vanuit andere beleidsdomeinen ontwikkeld (zullen) worden, zoals bv. het D-document binnen Integrale Jeugdhulpverlening. Afstemming is hier noodzakelijk om dubbel werk van diensten te vermijden.

Artikel III.10.

Dit artikel bepaalt dat in een aantal omstandigheden niet moet voldaan worden aan het effectief doorlopen van een onderliggend leezorgniveau vooraleer in een hoger leezorgniveau kan ingeschaald worden. We voorzien deze omstandigheden binnen cluster 3 en 4. Het gaat dan over leerlingen met zware functionele beperkingen voor wie het onmiddellijk duidelijk is dat een aanbod van leezorgniveau I en II ontoereikend is. Binnen cluster 4 kan het bijvoorbeeld gaan om leerlingen met een ernstige gedragsstoornis of pervasieve ontwikkelingsstoornis die het functioneren dermate belemmert dat het werken op basis van een individueel curriculum noodzakelijk is. In deze gevallen wordt een duidelijke verantwoording gevraagd van het ontoereikend zijn van compenseren, dispensereren of toevoegen van doelen om het gemeenschappelijk curriculum te kunnen volgen. Voor leerlingen binnen cluster 2 voorzien we wel het doorlopen van de verschillende onderliggende leezorgniveaus. In artikel III.4. 2° is bepaald dat leerlingen van cluster 2 op het niveau kleuteronderwijs slechts ingeschaald worden in leezorgniveau II. Een aanbod van leezorgniveau II in het kleuteronderwijs kan als verantwoording ingebracht worden om een leerling in te schalen in leezorgniveau III, cluster 2 bij de overgang van het kleuteronderwijs naar het lager onderwijs.

Onderafdeling III. De inschalingscriteria voor clusters en doelgroepen

Artikel III.11. tot en met III.22.

Deze artikelen bevatten de decretale vertaling van de resultaten van de stuurgroep indicatorenontwikkeling zoals opgenomen in het eindverslag en die in punt II.2.2. p. 21 - 26 van deze memorie werden toegelicht, voor wat betreft de clusters en doelgroepen.

Artikel III.23.

Momenteel loopt een project "PRODIA" dat tot doel heeft de diagnostiek in de centra voor leerlingenbegeleiding te protocolleren. Binnen het onderwijs hebben de CLB's een cruciale rol bij het in beeld brengen van mogelijkheden en beperkingen van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. De nood werd gevoeld om te komen tot gelijklopende en objectieve diagnostiek in onderwijs en CLB, wat diagnostische protocollen noodzakelijk maakt. Met PRODIA wil de sector CLB - in samenwerking met onderwijs, overheid en wetenschap - een extra impuls geven aan het ontwikkelen, aftoetsen en verankeren van diagnostische protocollen in alle Vlaamse CLB's. Deze protocollen kunnen via een besluit van de Vlaamse Regering bekrachtigd worden.

Onderafdeling IV. Het inschalingsproces

Artikel III.24.

Dit artikel somt de verschillende fasen op die in het inschalingsproces kunnen onderscheiden worden. In de praktijk zal dit wellicht niet altijd via een dergelijk strak schema verlopen en zal het inschalingsproces ingebed zitten in een handelingsgerichte praktijk waarbij de verschillende partijen samen tot de noodzaak van een bepaalde inschaling komen.

Artikel III.25.

In punt II.2.3. p. 26 van deze memorie werd al dieper ingegaan op de rol van het CLB als centrale beheerder van de diagnostiek. Op dit ogenblik zijn een aantal diagnostische centra gemachtigd om inschrijvingsverslagen voor het buitengewoon onderwijs af te leveren. Vanuit de principes van handelingsgerichte diagnostiek en handelingsgericht werken waarbij een inschaling voortvloeit uit een sterke betrokkenheid op de praktijk in de school moet het CLB voortaan de inschaling beheren. Externe diagnostische centra kunnen in de toekomst een belangrijke rol blijven spelen wat de classificerende diagnostiek betreft. Voor een inschaling in leerzorg staan ze meestal te ver af van het school- en klasgebeuren. Het CLB zal in functie van een inschaling de door externen aangeleverde diagnose kwalitatief beoordelen. De stoornis op zich is immers slechts één element in een mogelijke inschaling.

Artikel III.26.

Om situaties van onduidelijkheid en discussie te vermijden voorzien we met dit artikel een meer formele start van het inschalingsproces. De schriftelijke vraag tot inschalen kan ook aangetoond worden via documenten, verslagen die in de school of door het CLB zijn opgemaakt binnen het proces van de leerlingenbegeleiding. Om ouders een houvast te geven kunnen zij ook schriftelijk hun vraag tot het opstarten van een proces tot inschaling stellen. Ze kunnen die vraag ook mondeling kenbaar maken aan het CLB die de vraag noteert en de ouders er een afschrift van bezorgt als bewijs.

Artikel III.27.

We gaan ervan uit dat in situaties van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften alle partijen het beste voor hebben en bereid zijn met elkaar het gesprek hierover aan te gaan. Is er toch onenigheid dan brengen we het CLB in een positie dat het in het belang van het kind een beslissing kan nemen of gerichte druk kan uitoefenen om het gesprek met de ouders vlot te krijgen. Indien ouders niet bereid zijn om overleg te plegen en er kan duidelijk aangetoond worden dat het aanbod van leerzorgniveau I onvoldoende is voor de leerling, dan kan het CLB een beslissing tot inschaling in

leerzorgniveau II nemen. De school blijft voor de leerling immers werken binnen de contouren van het gemeenschappelijke curriculum met perspectief van een gewone certificering. Het aanbod van leerzorgniveau II behoort tot het "standaard-aanbod" van de gewone school en zij draagt daarover dan ook de verantwoordelijkheid. Anders is het in situaties van een eventuele inschaling in leerzorgniveau III of IV. Hier wordt het gemeenschappelijke curriculum verlaten wat ook een impact heeft op de verdere certificering. Dit kan moeilijk beslist worden buiten de wil van de ouders. Om gerichte druk te kunnen uitoefenen voorzien we in dergelijke situaties de mogelijkheid om het dossier van de leerling voor te leggen aan de Vlaamse Advies- en Beroepscommissie Leerzorg. Deze commissie neemt de bevoegdheden van de CABO over, die nu ook een adviesbevoegdheid heeft bij betwistingen over attesteringen en oriënteringen naar buitengewoon onderwijs. Scholen en CLB zelf zijn wel gehouden in te gaan op vragen tot overleg en inschalingsbeslissingen uit te voeren. Er wordt daartoe in een sanctieregeling voorzien (zie ook artikel III.31).

Artikel III.28.

Uitgangspunt is dat beslissingen over een inschaling in consensus kunnen genomen worden. Indien niet dan kan het CLB inschalen in leerzorgniveau II. Is er geen consensus en beschikt het CLB over alle elementen (verantwoording voor leerzorgniveau, cluster en desgevallend doelgroep) dan beslist het CLB over de inschaling. In sommige gevallen zal het CLB een vereiste diagnose niet kunnen of mogen stellen, bijvoorbeeld voor een pervasieve ontwikkelingsstoornis. Indien er geen diagnose beschikbaar is, kan het CLB in gevallen waar die vereist is om te kunnen inschalen, geen beslissing nemen. Ook in die gevallen blijft de Vlaamse Advies- en Beroepscommissie een instantie waar het gesprek met ouders kan worden aangeaan.

Artikel III.29.

Dit artikel bepaalt de momenten wanneer een bestaande inschaling ten minste herbekeken en desgevallend bevestigd of hernieuwd moet worden.

Onderafdeling V. Monitoring

Artikel III.32. en III.33.

De overheid wil de inschalingspraktijk van de CLB beter opvolgen. In het decreet betreffende leerzorg zijn daartoe twee maatregelen opgenomen:

- een tweejaarlijkse analyse van de evolutie van de inschalingen en
- peer review om de dagelijkse inschalingspraktijk door mensen vanuit de praktijk te laten evalueren. Een multidisciplinair team wordt samengesteld om jaarlijks een steekproef van anonieme dossiers te beoordelen. Om de twee jaar zou elk CLB een representatief staal van ingeschaalde dossiers op deze wijze aan een kritische externe toets moeten onderwerpen. De resultaten worden aan de betrokken CLB's kenbaar gemaakt en kunnen aanleiding geven tot het nemen van initiatieven op het vlak van professionalisering.

Daarnaast voorzien we ook in een kwantitatieve opvolging van de inschalingen door het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. Dit behoort tot de reguliere opdracht van de overheid. Verder zal in het kader van de reguliere doorlichting en van de gedifferentieerde benadering van de externe kwaliteitszorg toegezien worden op de inschalingspraktijk (zie ook punt I.1.2 (3) "Uitvoering geven aan een systeem van monitoring en kwaliteitsbewaking van het inschalingsgedrag van de CLB's" p.7 van deze memorie.

Onderafdeling VI. De Vlaamse Advies- en Beroepscommissie Leerzorg

Artikel III.30. en artikel III.34. tot en met III.37.

Deze artikelen handelen over de mogelijkheid tot het instellen van een beroepsprocedure tegen een inschalingsbeslissing van een CLB en de samenstelling, bevoegdheden en werking van de Vlaamse Advies- en Beroepscommissie Leerzorg. Deze commissie neemt bevoegdheden van de provinciale Commissies van Advies voor het Buitengewoon Onderwijs over. De bevoegdheden zijn opgenomen in artikel III.36.

Afdeling II. Planning van het aanbod buitengewoon onderwijs

Onderafdeling I. Definiëring van het aanbod buitengewoon onderwijs.

Artikel III.38.

In dit artikel worden de elementen opgesomd waarop de nieuwe profilering van de scholen voor buitengewoon basisonderwijs en buitengewoon secundair onderwijs vanaf 1 september 2010 gebaseerd is. Vanaf die datum zullen de types niet meer het structurerende element zijn in het aanbod. We behouden nog type-leerlingen in functie van de overgangperiode en het nog tijdelijk blijven toekennen van de financiering en subsidiëring op basis van de huidige schalen en richtgetallen voor deze leerlingen. De scholen zullen hun aanbod meteen beschrijven in termen van leerzorgniveaus, clusters, doelgroepen en in het buitengewoon secundair onderwijs op basis van opleidingsvormen en structuuronderdelen.

Artikel III.39.

Het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming zal een concordantietabel aanreiken om de omzetting te doen van de huidige types naar de doelgroepen A-G. De doelgroep H, leerlingen met pervasieve ontwikkelingsstoornissen, heeft momenteel geen plaats binnen de typologie. Deze leerlingen zitten over verschillende types verspreid. Om deze doelgroep tot het aanbod van de school te kunnen rekenen, zal de school moeten aantonen dat ze een beleid en praktijk voor deze doelgroep heeft uitgebouwd en een populatie van deze leerlingen binnen de school heeft. Tegen 1 juni 2010 moet het aanbod in leerzorgterminologie van elke school voor buitengewoon onderwijs gekend zijn. Dit is een vorm van "nulmeting". Het zal belangrijke informatie aanleveren voor de provinciale overlegfora die het bestaande aanbod en het ontbrekende aanbod buitengewoon onderwijs in kaart moeten brengen.

Onderafdeling II. Oprichting, werkingsgebied en samenstelling van de provinciale overlegfora.

Artikel III.40. en III.41.

In punt II.3. p.28 van deze memorie werden de resultaten van de stuurgroep planning van het aanbod buitengewoon onderwijs toegelicht. De idee van provinciale overlegfora werd daar als instrument naar voor geschoven om op regionaal vlak de behoeften beter in kaart te brengen. De beide artikelen die we hier bespreken hebben betrekking op de installatie van de overlegfora en de samenstelling. We gaan voor een brede samenstelling met betrokkenheid van lokale partners vanuit andere beleidsdomeinen omwille van de raakvlakken van onderwijs met welzijn en integrale jeugdhulpverlening bij leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

Onderafdeling III. Bevoegdheden van de provinciale overlegfora.

Artikel III.42.

Dit artikel legt de bevoegdheden vast van de provinciale fora. De belangrijkste is het uitvoeren van een omgevingsanalyse om het bestaande aanbod en de behoefte aan bijkomend aanbod in kaart te brengen. De provinciale overlegfora hebben een rapporteringsverplichting aan de Vlaamse Minister bevoegd voor het onderwijs. De omgevingsanalyse is ook van belang voor de programmatieprocedure die inrichtende machten en schoolbesturen moeten respecteren wanneer ze bijkomend aanbod willen programmeren. Zij

zullen in de omgevingsanalyse van het provinciale overlegforum argumenten kunnen putten ter verantwoording van het eigen initiatief.

Onderafdeling IV. Werking, ondersteuning en evaluatie van de provinciale overlegfora.

Artikel III.43.

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel III.44.

We zullen de werking van de provinciale overlegfora ondersteunen door het voorzien in een deskundige en het installeren van een stuurgroep die de deskundige bijstaat bij de uitvoering van zijn opdracht.

Artikel III.45.

Dit artikel legt decretaal een evaluatiemoment vast om de realisatie van de doelstelling in verband met de verbreding en verdieping van het aanbod buitengewoon onderwijs te evalueren.

Onderafdeling V. Programmatieprocedure

Artikel III.46. en III.47.

Deze artikelen leggen de contouren vast van de procedure die een inrichtende macht of het schoobestuur van een school voor buitengewoon onderwijs moet volgen wanneer ze vanaf 1/9/2010 nieuw aanbod wil programmeren. De Vlaamse Onderwijsraad, Agodi en de onderwijsinspectie hebben een adviesbevoegdheid ten aanzien van de Vlaamse minister bevoegd voor het onderwijs bij de beoordeling van programmatieaanvragen. In artikel III.47. worden de termijnen bepaald die daarbij gerespecteerd moeten worden. De minister beslist over de aanvragen tot programmatie.

Afdeling III. Wetenschappelijke opvolging en beleidsevaluatie.

Artikel III.48. en III.49.

Beide artikelen zijn de decretale vertaling van wat in punt II.9.2. p. 42 van deze memorie werd belicht.

Artikel III.50.

Dit artikel voorziet in de oprichting van een ambtelijke werkgroep die beleidsaanbevelingen uitwerkt over de optimalisering van de samenwerking tussen internaten en semi-internaten van welzijn en scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs. Deze ambtelijke werkgroep kan ook andere bevoegdheden opnemen zoals het bewaken van de afstemming tussen de handelingsgerichte en classificerende diagnostiek van de CLB's en de kwaliteitscriteria, bepaald in het kader van de toegangspoort Integrale Jeugdhulp en in het kader van de kwaliteitsvereisten op het vlak van diagnostiek, zoals bepaald door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

Hoofdstuk IV. Leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs

Artikel IV.1 en IV.2.

De bepalingen die door het decreet betreffende het onderwijs XVIII werden ingevoerd als artikel 20bis in de Wet van 6 juli 1970 op het buitengewoon en geïntegreerd onderwijs worden nu geïntegreerd in het decreet betreffende leezorg met dien verstande dat de terminologie wordt afgestemd op het leezorgkader dat in het voorliggende decreet beschreven wordt.

Hoofdstuk V. Wijzigingsbepalingen

Afdeling I. Wijziging van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving.

Artikel V.1.

In dit artikel worden de leerlingen van leerzorgniveau III en IV die ingeschreven worden in het gewoon secundair onderwijs uitgesloten voor de vaststelling van de omkaderingsnormen van het onderwijzend en ondersteunend personeel. Zij komen in aanmerking voor leezorgeenheden zoals hiervoor reeds beschreven.

Afdeling II. Wijziging van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II

Artikel V.2.

In dit artikel wordt de definitie van regelmatige leerling aangepast zodat ook leerlingen van leerzorgniveau III en IV als regelmatige leerling kunnen ingeschreven worden in het gewoon secundair onderwijs en dat zij een individueel curriculum volgen.

Artikel V.3. tot en met V.6.

In deze artikelen wordt duidelijk gemaakt dat het tijdelijk en permanent onderwijs aan huis voor zieke kinderen wordt beschouwd als leerzorgniveau V en dat de Vlaamse advies- en beroepscommissie leezorg (voorheen Commissie van Advies voor het Buitengewoon Onderwijs) bevoegd is voor het toekennen van het recht op permanent onderwijs aan huis.

Artikel V.7.

Voor leerlingen die in leerzorgniveau III of IV zijn ingeschaald en ingeschreven zijn in het gewoon secundair onderwijs wordt de studiebekrachtiging waarop ze aanspraak kunnen maken onmiddellijk in het decreet vastgelegd.

Artikel V.8.

Met dit artikel wordt een nieuw hoofdstuk ingevoegd waarin specifieke bepalingen met betrekking tot het buitengewoon secundair onderwijs worden opgenomen. Deze bepalingen regelen aangelegenheden m.b.t. het onderwijsaanbod, de toelatingsvoorwaarden en de inhoud en certificering van de opleidingsvormen in het buitengewoon secundair onderwijs zowel voor type-leerlingen als voor ingeschaalde leerlingen.

Afdeling III. Wijziging van het decreet van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs

Artikel V.9.

Het betreffende artikel stelt dat een betrekking die slechts voor een beperkte duur kan worden ingericht, niet in aanmerking komt voor een vacantverklaring of een benoeming in vast verband. In de tweede paragraaf van dit artikel was een afwijking voorzien voor o.m. het geïntegreerd onderwijs zodat hiervoor wel vacantverklaring of vaste benoeming mogelijk was. De bepaling m.b.t. het geïntegreerd onderwijs wordt nu vervangen door een gelijkaardige afwijking voor een betrekking in het gewoon basis- of secundair onderwijs die wordt ingericht in uren-leraar, lesuren en lestijden en uren die worden toegekend op basis van leezorgeenheden die worden aangewend op het niveau van de instelling in leerzorgniveau II, cluster 3 of 4 of leerzorgniveau III of leerzorgniveau IV.

Afdeling IV. Wijziging van het decreet van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding

Artikel V.10.

Het betreffende artikel stelt dat een betrekking die slechts voor een beperkte duur kan worden ingericht, niet in aanmerking komt voor een vacantverklaring of een benoeming in vast verband. In de tweede paragraaf van dit artikel was een afwijking voorzien voor o.m. het geïntegreerd onderwijs zodat hiervoor wel vacantverklaring of vaste benoeming mogelijk was. De bepaling m.b.t. het geïntegreerd onderwijs wordt nu vervangen door een gelijkaardige afwijking voor een betrekking in het gewoon basis- of secundair onderwijs die wordt ingericht in uren-leraar, lesuren en lestijden en uren die worden toegekend op basis van leezorgeenheden die worden aangewend op het niveau van de instelling in leezorniveau II, cluster 3 of 4 of leezorniveau III of leezorniveau IV.

Afdeling V. Wijziging van het decreet van 8 juli 1996 betreffende het onderwijs VII

Artikel V.11.

Dit artikel wijzigt de definitie en toekenning van speciale onderwijsleermiddelen in het gewoon secundair onderwijs zodat leerlingen van leezorniveau I, II, III en IV hierop beroep kunnen doen. De Vlaamse Regering bepaalt de procedure voor aanvraag van de middelen en de criteria voor de toepassing ervan.

Afdeling VI. Wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

In punt II.5. p.35 van deze memorie werden de basisprincipes van de omkadering en financiering in het kader van leezorg geschetst. In deze afdeling werken we dat punt concreter uit voor het basisonderwijs, voorafgaand aan de artikelsgewijze bespreking van de wijzigingsbepalingen aan het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997. Dezelfde principes gelden ook op het niveau van het secundair onderwijs. Die zijn via wijzigingsbepalingen ingeschoven in het decreet van 14 juli 1998 houdende diverse maatregelen met betrekking tot het secundair onderwijs en tot wijziging van het decreet van 25 februari 1997 betreffende het basisonderwijs (afdeling VII van hoofdstuk 5). We gaan er op dat moment niet meer uitvoerig op in omdat de mechanismen identiek zijn aan deze van het basisonderwijs.

1. Nieuwe principes omkadering binnen Leezorg.

In het kader van Leezorg wordt er gewerkt aan aanpassingen en verbeteringen van de omkadering voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Vergelijkbare omkadering voor het leezorniveau III (desgevallend IV) (in dezelfde situatie) ongeacht of de leerling naar het buitengewoon of naar het gewoon (rugzak) onderwijs gaat.
2. Minder complexiteit door meer uniformiteit: één basisomkadering per leezorgveld, met waar nodig mogelijkheid van differentiatie.
3. Autonomie, flexibiliteit en effectiviteit in de aanwending.

4. Valorisatie van de expertise van het buitengewoon onderwijs.

1.1 Vergelijkbare omkadering gewoon en buitengewoon onderwijs.

Scholen voor gewoon onderwijs hebben nu soms ook al jongeren binnen hun leerlingenpopulatie die een individueel curriculum volgen, zoals bedoeld bij een inschaling in leerzorgniveau III. Deze scholen doen daarvoor belangrijke aanpassingen en inspanningen.

Binnen de huidige omkaderingsmechanismen en regelgeving staan daar in vergelijking met het buitengewoon onderwijs geen of beperktere middelen tegenover. Die inspanningen verantwoorden ook een vergelijkbare omkadering, vergelijkbaar omdat er afhankelijk van de situatie schaafeffecten kunnen spelen waardoor omkadering in twee verschillende situaties nooit perfect gelijk kan zijn. Door scholen voor deze leerlingen een omkadering toe te kennen die vergelijkbaar is met deze van het buitengewoon onderwijs, worden hun inspanningen voor die leerlingen gehonoreerd en is mogelijks een effectieve oriëntering naar het buitengewoon onderwijs niet nodig. Het stelt de scholen voor gewoon onderwijs in staat om een beter aanbod uit te werken dan vandaag en de klasleerkracht te ondersteunen.

1.2 Minder complexiteit.

Een leerzorgveld is een combinatie van een leerzorgniveau met een cluster. Het leerzorgniveau beschrijft de mate van aanpassing van de onderwijsomgeving. In een cluster worden leerlingen gegroepeerd die welbepaalde participatieproblemen in het onderwijs gemeenschappelijk hebben. Die gemeenschappelijkheid zowel qua aanpassing van de onderwijsomgeving als van de aard van de participatieproblemen rechtvaardigt één omkadering per leerzorgveld. Hierop zijn een beperkt aantal uitzonderingen verantwoord. Die omkadering wordt uitgedrukt in leerzorgeenheden. Bij het bepalen van de leerzorgeenheden per leerzorgveld wordt wel rekening gehouden met de systematiek Coens-Steyaert en revalidatie. Zo komen we ook tot minder verschillende volumes omkadering, wat de transparantie van het systeem ten goede komt.

1.3 Autonomie, flexibiliteit en effectiviteit in de aanwending.

Het werken met leerzorgeenheden moet scholen, zowel deze voor gewoon als voor het buitengewoon onderwijs in staat stellen om zich flexibel te kunnen richten op de problematiek van hun kinderen en jongeren. De wijze waarop de school de leerzorgeenheden kan/wil invullen zal van school tot school verschillen. Daarom moeten scholen, binnen de hun toegekende omkadering en met respect voor de rechtspositie van de personeelsleden, keuzes kunnen maken in de ambten en disciplines die zij aanwerven. Het werken met leerzorgeenheden moet er ook op gericht zijn dat de toegekende omkadering maximaal kan aangewend worden en er geen niet-aanwendbare rest- of deelstukken onaangewend blijven.

1.4 Valorisatie van de expertise in het buitengewoon onderwijs.

Bij aanvang wordt er gekozen voor maximale aanwending van de middelen in het buitengewoon onderwijs. Uiteraard hebben ook andere mensen dan de personeelsleden van het buitengewoon onderwijs know how in het omgaan met jongeren met specifieke onderwijsbehoeften. Maar de know how van de personeelsleden uit het buitengewoon onderwijs is gericht op het omgaan met deze leerlingen in een schoolse omgeving en met schoolse finaliteiten voor ogen. Hierdoor komt het buitengewoon onderwijs op de eerste plaats te staan als het er over gaat wie de omkadering gericht op jongeren met specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften het best kan invullen. Anderzijds willen

we ook niet blind blijven voor de mogelijkheid dat ook anderen op een zinvolle wijze de school voor gewoon onderwijs kunnen ondersteunen of dat de school voor gewoon onderwijs dit op eigen kracht kan. Daarom willen we op beperkte schaal invullingen door de gewone school mogelijk maken.

Voor de invulling van de leezorgeenheden zal de Vlaamse Regering de personeelscategorieën en ambten bepalen waarin op basis van de leezorgeenheden betrekkingen kunnen worden ingericht en op welke wijze de omrekening van leezorgeenheden, rekening houdend met bekwaamheidsbewijzen en salarisschalen, naar de gefinancierde of gesubsidieerde betrekkingen gebeurt.

Volgende personeelscategorieën zijn mogelijk:

- * Wervingsambten van het bestuurs- en onderwijzend personeel
- * Paramedisch personeel
- * Sociaal personeel
- * Medisch personeel
- * Orthopedagogisch personeel
- * Psychologisch personeel
- * Beleids- en ondersteunend personeel (enkel in BAO)
- * Ondersteunend personeel (enkel in SO)

Doordat bovenstaande personeelscategorieën zowel in het gewoon als buitengewoon onderwijs mogelijk zijn binnen de aanwending van de leezorgeenheden, ontstaan er bijkomende mogelijkheden in de aanwending t.o.v. vandaag. Zo kunnen in de leezorgeenheden ook een administratief medewerker en een opvoeder aangesteld worden. Dit heeft verschillende redenen:

- Het buitengewoon basisonderwijs is al langer vragende partij om ook opvoeders te kunnen aanwerven.
- Overal waar er leezorgeenheden kunnen aangewend worden, kan er dezelfde aanwending aan gegeven worden. Dit vereenvoudigt de regelgeving.
- Sommige begeleidende scholen voor buitengewoon onderwijs begeleiden meer jongeren in het gewoon onderwijs dan jongeren in de eigen school. Deze scholen zijn vragende partij om ook voor deze jongeren administratieve omkadering te krijgen. Door de uitbreiding van de personeelscategorieën wordt dit nu mogelijk.
- Hoewel het misschien niet zo heel vaak zal voorkomen willen we toch mogelijk maken dat ook opvoeders, die tenslotte vaak intensief met jongeren met gelijkaardige beperkingen werken, ook een rol kunnen spelen bij hun integratie in het gewoon onderwijs.

2. Middelen op leezorgniveau I.

In het leezorgkader worden alle leerlingen van het Vlaamse leerplichtonderwijs gevat. De meesten van hen bevinden zich in de leezorgvelden leezorgniveau I en II, cluster 1. Aan de omkadering voor deze leerlingen verandert er niets.

3. Middelen op leezorgniveau II.

De omkaderingsmechanismen van het gewoon onderwijs blijven ook van toepassing op leerlingen met een inschaling in leezorgniveau II. In wat volgt wordt per cluster een overzicht gegeven van de berekening en de aanwending van de aanvullende leezorgomkadering die we op leezorgniveau II voorzien.

3.1 Cluster 2

Omwille van de zeer sterke band met het bestaande zorgbeleid (zowel in doelgroep als in werking) worden er voor leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 2 extra middelen toegevoegd aan de geïntegreerde puntenenveloppe zorg in het basisonderwijs en aan de geïntegreerde puntenenveloppe in het secundair onderwijs (in voorbereiding via onderwijsdecreet XIX). De extra middelen worden volgens het bestaande verdeelmechanisme toegekend aan de scholengemeenschappen die op hun beurt de middelen, volgens de bestaande regelgeving, verdelen over hun scholen. Deze middelen zullen opgenomen worden in het programmadecreet. Er zijn dan ook geen decretale wijzigingen noodzakelijk via dit decreet.

3.2 Cluster 3 (artikel V.80.)

Elke school voor gewoon onderwijs heeft per leerling, die ingeschaald is op leerzorgniveau II, cluster 3, die op de teldagen bepaald door de regering ingeschreven is en zolang de leerling ingeschreven blijft, recht op leerzorgeenheden.

De leerzorgeenheden worden door de school voor gewoon onderwijs uitbesteed aan een school voor buitengewoon onderwijs. Hierbij moet de school voor buitengewoon onderwijs de leerzorgeenheden in eerste instantie aanwenden voor de instandhouding van betrekkingen van vastbenoemde personeelsleden. De leerzorgeenheden worden aangewend in een school voor buitengewoon onderwijs, volgens alle principes (bvb. rechtspositieregeling) die daar nu gelden.

Het is evident dat de school voor gewoon onderwijs en de school voor buitengewoon onderwijs die de integratie van de leerlingen begeleidt, afspraken maken en/of een overeenkomst afsluiten.

Indien geen school voor buitengewoon onderwijs gevonden wordt die de leerzorgeenheden kan invullen, worden de leerzorgeenheden aangewend in de school voor gewoon onderwijs. De Vlaamse Regering bepaalt de procedure volgens de welke de school voor gewoon onderwijs dient aan te tonen dat geen ondersteunende school voor buitengewoon onderwijs kon gevonden worden.

De regering bepaalt de personeelscategorieën en ambten waarin op basis van de enveloppe leerzorgeenheden betrekkingen kunnen worden ingericht en bepaalt op welke wijze de omrekening van leerzorgeenheden, rekening houdend met bekwaamheidsbewijzen en salarisschalen, naar de gefinancierde of gesubsidieerde betrekkingen gebeurt.

Het is de bedoeling dat zoveel mogelijk de systematiek van het huidige Gon gevolgd wordt. De leerzorgeenheden voor leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 3 zullen worden aangewend voor de ondersteuning van het schoolteam van de gewone school, de leerling en mogelijk zijn ouders. De maximale flexibele aanwending, zoals die nu bestaat in het GON, blijft behouden bij de aanwending van leerzorgeenheden. De school voor buitengewoon onderwijs mag een deel van leerzorgeenheden aanwenden voor interne coördinatie van de begeleidingen.

Het onderscheid matige - ernstige handicap op basis van medische kenmerken bleek in de praktijk vaak irrelevant. Het is dan ook reeds langer een vraag van het onderwijsveld dit verschil op te heffen. Het onderscheid matig/ernstig wordt daarom voor de leerlingen ingeschaald in leerzorgniveau II cluster 3 verlaten. Iedere leerling genereert een equivalent (uitgedrukt in leerzorgeenheden) van twee GON-begeleidingseenheden en dit gedurende de gehele carrière.

3.3. Cluster 4 (artikel V.63. en V.64.)

De leerzorgeenheden voor de ondersteuning van leerlingen die ingeschaald zijn in leerzorgniveau II, cluster 4 worden toegekend aan de scholengemeenschappen.

De verdeling tussen de scholengemeenschappen is gebaseerd op het aantal ingeschaalde leerlingen in leerzorgniveau II, cluster 4 in elke scholengemeenschap.

Gelijksprekend met de herziening van de samenstelling van scholengemeenschappen, zal om de drie jaar het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming in kaart brengen hoeveel leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 4 in elke scholengemeenschap aanwezig zijn. De telling vormt de basis voor de verdeling van het globale budget tussen de scholengemeenschappen. Het budget is onderhevig aan een groeipad, te bepalen door de Vlaamse Regering.

De leerzorgeenheden worden toegekend aan de scholengemeenschappen waar de leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 4 school lopen. De scholengemeenschap verdeelt de leerzorgeenheden over haar scholen. De scholengemeenschap bepaalt autonoom het verdelingsmechanisme. Het is evident dat de scholengemeenschap afspraken maakt over de verdeling en aanwending van deze leerzorgeenheden.

Wat de aanwending van de leerzorgeenheden betreft, zijn de uitbesteding door de school voor gewoon onderwijs aan een school voor buitengewoon onderwijs en bij ontstentenis daarvan de mogelijkheid om binnen de school voor gewoon onderwijs zelf aan te wenden, ook hier van toepassing. De ondersteuning heeft tot doel een beleid en praktijk uit te bouwen die tegemoet komt aan de specifieke onderwijsbehoeften van de leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 4.

4. Middelen voor leerzorgniveau III en IV (artikel V.80 en V.81)

4.1. Basisprincipes

Bij de hoegrootheid van de middelen voor leerzorgniveau III en IV zijn drie zaken belangrijk:

1. ze moeten structuuronafhankelijk zijn
2. De omkadering IV is ruimer dan deze voor III
3. Minder complexiteit door meer uniformiteit: één omkadering per leerzorgveld.

4.1.1 Structuuronafhankelijkheid.

Om te komen tot structuuronafhankelijke omkadering (rugzakomkadering) moeten we eerst komen tot een duidelijke omkadering. Door het vrij complexe systeem om omkadering toe te kennen in het buitengewoon onderwijs is het nu niet mogelijk te zeggen wat een leerling van een bepaald type genereert:

Bvb. voor het basisonderwijs zijn er:

- drie verschillende degressieve schalen voor de lestijden
- 5 verschillende richtgetallen
- 2 correcties op die richtgetallen (voor revalidatie en Coens-Steyaert-leerlingen die soms onvoorspelbare effecten hebben)
- drie verschillende soorten punten (waarvan één nog eens 4 verschillen kent)

De huidige gemiddelde omkadering per leerling wordt, op basis van de huidige aanwending, omgerekend in leerzorgeenheden. Bij het bepalen van de

leerzorgeenheden per leerzorgveld houden we rekening met de systematiek Coens-Steyaert en revalidatie.

4.1.2 Omkadering IV is ruimer dan deze voor III.

Het decreet bepaalt dat de omkadering voor leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III en IV van dezelfde cluster verschillend is en dat deze voor IV ruimer zal zijn.

Het financieren van het verschil tussen leerzorgniveau III en IV gebeurt op de volgende wijze:

1. Heraanwenden van het budget voor afwijkingsuren.
2. Installeren van een transitiefonds.

4.1.3 Afwijkingsuren.

De afwijkingsuren in het buitengewoon onderwijs worden hoofdzakelijk gebruikt om scholen die zich richten op een zwaardere populatie voor deze inspanningen te honoreren en hen in staat te stellen om deze populatie adequaat op te vangen.

De leerlingen van deze scholen zijn leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau IV 'avant la lettre'.

In het huidige systeem is de school voor buitengewoon onderwijs afhankelijk van een jaarlijkse gemotiveerde aanvraag die steeds binnen een gesloten budget tegenover andere aanvragen moet afgewogen worden. Scholen zijn ook pas in de loop van het lopende schooljaar op de hoogte van de hen toegekende bijkomende lestijden en uren.

Door deze omkadering te integreren in de omkadering voor leerzorgniveau IV geven we deze scholen meer zekerheid (de toekenning van de ruimere omkadering wordt immers een automatisme, de school kent haar omkadering voor de aanvang van het schooljaar en het is voor de betrokken directie een zekere planlastvermindering).

De afwijkingsuren worden nu als een percentage van het toegekende lestijden- en urenpakket beschreven. Door de geleidelijke uitstroom van type-leerlingen (die op de oude wijze gefinancierd en gesubsidieerd blijven en waarvoor de afwijkingsuren blijven gelden) neemt het aan deze leerlingen toegekende lestijden- en urenpakket geleidelijk af en neemt bijgevolg het aantal toe te kennen afwijkingsuren geleidelijk af en door de geleidelijke instroom van ingeschaalde leerlingen neemt het aantal leerlingen met een adequate en automatisch toegekende leerzorgniveau IV-omkadering geleidelijk aan toe.

4.1.4. Transitiefonds

Doordat de omkadering van leerzorgniveau III en IV zullen verschillen zullen er in sommige scholen schommelingen optreden. Om mogelijke schokken in de omkadering op te vangen, wordt een transitiefonds ingesteld.

Door de geleidelijke uitstroom van type-leerlingen (die op de oude wijze gefinancierd en gesubsidieerd blijven) en de geleidelijke instroom van ingeschaalde leerlingen komen mogelijke effecten op de omkadering van een school geleidelijk aan. Uiteraard kunnen scholen voor buitengewoon onderwijs die zich tot nu toe gericht hebben op een populatie met een matige problematiek een aanbod van leerzorgniveau IV uitbouwen.

4.1.5 Uniformiteit.

De omkadering van leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III en IV wordt bepaald per leerzorgveld.

We voorzien de mogelijkheid om binnen een leerzorgveld te werken met een basispakket van leerzorgeenheden per leerling en een aanvulling, indien dit voor (een) bepaalde doelgroep(en) of traject(en) noodzakelijk is. Bvb. binnen cluster 3 kent het type 4 een ruimere omkadering, de omkadering voor de types 2, 6 en 7 ligt zeer dicht tegen elkaar. Voor het bepalen van de omkaderingen per leerzorgveld voor leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III en IV, cluster 3 gaan we dan uit van de huidige omkadering voor de types 2, 6 en 7 (basispakket). Voor jongeren die behoren tot de doelgroep 'motorische beperking' wordt er bovenop dit basispakket een aanvulling gedaan.

4.2 Toekenings- en aanwendingswijze.

4.2.1 Buitengewoon onderwijs. (artikel V.81.)

Voor het buitengewoon onderwijs wordt de huidige omkadering omgezet in leerzorgeenheden en blijven we het systeem van teldagen hanteren.

4.2.2 Gewoon onderwijs. (artikel V.80.)

De middelen worden toegekend aan de school voor gewoon onderwijs waar de leerling is ingeschreven.

Binnen het gewoon onderwijs is het moment van toekenning van de leerlinggebonden middelen gelijk aan het moment van de effectieve start in de school voor gewoon onderwijs. Verlaat de betrokken leerling de school voor gewoon onderwijs dan verdwijnt de rugzak eveneens uit deze school.

De leerzorgeenheden worden door de school voor gewoon onderwijs uitbesteed aan een school voor buitengewoon onderwijs. Hierbij moet de school voor buitengewoon onderwijs de leerzorgeenheden in eerste instantie aanwenden voor de instandhouding van betrekkingen van vastbenoemde personeelsleden. De leerzorgeenheden worden aangewend in een school voor buitengewoon onderwijs, volgens alle principes (bvb. rechtspositieregeling) die daar nu gelden.

De school voor gewoon onderwijs en de school voor buitengewoon onderwijs maken afspraken of sluiten een overeenkomst af over de wijze waarop de ondersteuning wordt ingezet.

De leerzorgeenheden worden aangewend voor de ondersteuning van het schoolteam van de gewone school, de leerling en mogelijk zijn ouders. De maximale flexibele aanwending zoals die nu in het GON bestaat blijft ook behouden. De school voor buitengewoon onderwijs mag een deel van leerzorgeenheden aanwenden voor interne coördinatie van de begeleidingen.

Indien geen school voor buitengewoon onderwijs gevonden wordt die de leerzorgeenheden kan invullen, dan kan de school voor gewoon onderwijs de leerzorgeenheden zelf aanwenden. De school voor gewoon onderwijs moet de leerzorgeenheden dan ook in eerste instantie aanwenden voor de instandhouding van betrekkingen van vastbenoemde personeelsleden.

De regering bepaalt de personeelscategorieën en ambten waarin op basis van de enveloppe leerzorgeenheden betrekkingen kunnen worden ingericht en bepaalt op welke wijze de omrekening van leerzorgeenheden, rekening houdend met bekwaamheidsbewijzen en salarisschalen, naar de gefinancierde of gesubsidieerde betrekkingen gebeurt.

5. Middelen voor leerzorgniveau V

5.1 Buitengewoon onderwijs (artikel V.81.)

Door het Tijdelijk Onderwijs Aan Huis (TOAH), de ziekenhuisscholen, het subsidiëren van de K-diensten als Diensten Met OnderwijsBehoeften en het Permanent Onderwijs Aan Huis (POAH), beschikt Vlaanderen over een vrij volledig instrumentarium om het leerrecht van jongeren die langdurig niet naar school kunnen gaan te garanderen. M.a.w. dit leerzorgniveau wordt momenteel al vrij goed ingevuld. We zetten de huidige omkadering wel om in leerzorgeenheden. Dit geeft de Type 5/leerzorgniveau V-scholen en de scholen die P/TOAH organiseren meer bestedingsvrijheid. Zo zullen de Type 5/ leerzorgniveau V-scholen in staat zijn om team ondersteunend personeel aan te trekken. Als we er, op termijn, voor opteren om type 5-scholen een pakket voor nazorg toe te kennen, dan kan dat ook in leerzorgeenheden gebeuren.

5.2. Gewoon onderwijs

In het gewoon onderwijs wijzigt er voor het tijdelijk onderwijs aan huis niets. De omkadering wordt bijgevolg nog steeds in lestijden uitgedrukt.

6. Overlegtijd (artikel V.82.)

De regering kent aan de scholen voor gewoon basisonderwijs voor elke leerling die ingeschaald is in leerzorgniveau III of IV overlegeenheden toe. De regering bepaalt de berekenings- en aanwendingswijze van deze overlegeenheden. We gaan uit van 6 halve dagen overlegtijd per schooljaar en per leerling met een inschaling in leerzorgniveau III of IV die ingeschreven is in een school voor gewoon onderwijs.

7. Werkingsmiddelen

Wat de werkingsmiddelen betreft werken we met de principes zoals vastgelegd in het decreet betreffende de nieuwe financiering voor het basis en het secundair onderwijs.

Dit betekent dat er rekening wordt gehouden met objectieve verschillen en/of leerlingenkenmerken. Leerlingen die ingeschreven zijn in een school voor gewoon basisonderwijs krijgen de werkingsmiddelen verbonden aan de berekeningswijze voor het gewoon basisonderwijs, idem dito voor het buitengewoon basisonderwijs.

Er wordt wel voorzien voor bijkomende werkingsmiddelen voor scholen in het gewoon basisonderwijs die leerlingen inschrijven die ingeschaald zijn op leerzorgniveau III en IV.

De Vlaamse regering kan beslissen over de modaliteiten die hieromtrent gehanteerd zullen worden.

8. Samenvattende tabel huidige en nieuwe toestand in het basisonderwijs in bijlage.

Artikelsgewijze bespreking

Aan het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 worden een groot aantal wijzigingen aangebracht. Deze wijzigingen kunnen als volgt gegroepeerd worden:

1. Technische wijzigingen: (zuiver technische wijzigingen en logische aanpassingen).

2. Aanpassing van de toelatingsvoorwaarden.
3. Scholengemeenschappen
4. Omkadering
5. Normenstelsel bubao

1. Technische wijzigingen

1.1 Zuiver technische wijzigingen

Dit zijn aanpassingen van technische aard, waarbij de wijziging een rechtstreeks gevolg is van de bepalingen van het decreet leerzorg. Bvb. doordat leerzorgniveaus bepalend worden voor de structuur van het buitengewoon basisonderwijs wordt overal in de tekst van het decreet basisonderwijs type 5-school vervangen door school voor leerzorgniveau V, door de installatie van de Vlaamse advies en beroepscommissie leerzorg die de taken van de CABO overneemt, verdwijnen de bepalingen rond de CABO.

1.1.1 Losse bepalingen.

Artikel V.23.

In het artikel 20 wordt omschreven aan welke voorwaarden een leerling moet voldoen om als regelmatige leerling beschouwd te worden. Het begrip regelmatige leerling is in de eerste plaats een technisch begrip en in dit decreet nodig voor het uitreiken van getuigschriften enerzijds en voor tellingen voor 'programmatie en rationalisatie', 'omkadering' en 'werking' anderzijds.

In dit artikel vinden een paar wijzigingen plaats:

1. Ingeschaalde leerlingen (III en IV) zullen soms wel en soms niet tellen (bestaan, omkadering en werking) als regelmatige leerling. Dit zal anders liggen in gewoon onderwijs dan in het buitengewoon onderwijs. In het artikel 20 wordt het principe ingeschreven dat ingeschaalde leerlingen (ook die ingeschaald in leerzorgniveau III en IV) regelmatige leerlingen zijn. Om het mogelijk te maken dat deze leerlingen in enkele gevallen toch niet zullen meetellen en om te vermijden dat in de onderscheiden artikelen al te ingewikkelde constructies moeten beschreven worden, wordt de bepaling 'tenzij het uitdrukkelijk anders vermeld is' opgenomen.

2. Om regelmatig te zijn moet een leerling voldoen aan de toelatingsvoorwaarden. De huidige tekst van artikel 20, §1, 1° vermeldt in welke artikelen deze toelatingsvoorwaarden geformuleerd worden. Doordat op de gangbare toelatingsvoorwaarden steeds uitzonderingen bestaan, bevat het artikel een groot aantal verwijzingen. Deze toelatingsvoorwaarden zijn aan wijzigingen onderhevig. Zo wordt artikel 16 (GON) geschrapt, wordt artikel 15 opgesplitst in twee paragrafen zodat er ook toelatingsvoorwaarden voor ingeschaalden in het buitengewoon onderwijs bepaald worden. Om te vermijden dat artikel 20, §1, 1° onvolledig zou zijn (zoals nu strikt genomen al het geval is, artikel 14 bevatte ook een toelatingsvoorwaarde die niet mee werd opgesomd, maar die ook effect kon hebben op de regelmatigheid) of door toekomstige wijzigingen onvolledig zou worden, worden de verwijzingen naar de onderscheiden artikelen vervangen door een verwijzing naar de afdeling waarin alle toelatingsvoorwaarden opgesomd worden.

3. In artikel 20, §2, 2° wordt gesteld dat een regelmatige leerling moet deelnemen aan alle onderwijsactiviteiten die voor hem of zijn leergroep worden georganiseerd. Deze bepaling houdt er dus rekening mee dat het aanbod aan onderwijsactiviteiten op een individu kunnen gericht zijn en van leerling tot leerling (ook al behoren ze tot dezelfde leerlingengroep) kan verschillen.

De verdere bepalingen "behoudens vrijstelling bedoeld in de artikelen 29

(levensbeschouwelijk vak) en 30 (vrijstellingen van leergebieden of onderdelen daarvan omwille van een handicap)" is ten dele een herhaling van het reeds gestelde.

De verwijzing naar artikel 30 kan verdwijnen: het is immers evident dat indien de leerling is vrijgesteld van bvb. een onderdeel van een leergebied en er vervangende activiteiten door de klassenraad bepaalt zijn het die onderwijsactiviteiten zijn waaraan deze leerling moet deelnemen. Dat artikel 30 zelf ook verdwijnt heeft hierop geen effect want door de introductie van leerzorgniveaus en begrippen als dispensereren, compenseren en individuele handelingsplanning, ook in het gewoon onderwijs, blijft hetzelfde principe gelden. De leerling waarvoor dispenserende maatregelen getroffen worden volgt alle activiteiten die voor hem georganiseerd worden. De verwijzing naar artikel 29 moet wel blijven. Voor de vrijstelling van het levensbeschouwelijke vak wordt er immers 'door de school' geen vervangend aanbod georganiseerd. Hier zijn het de ouders die verantwoordelijk zijn voor de vervangende activiteit.

Artikel V.27. 1°.

Artikel 26. §1 stelt dat ouders er voor moeten zorgen dat hun leerplichtig kind "regelmatig" aanwezig moet zijn. Het gebruik van het woord 'regelmatig' kan hier voor verwarring zorgen. Enerzijds wordt er door het woordgebruik een link gelegd met het begrip 'regelmatige leerling'. Deze link is hier echter niet aan de orde. Anderzijds wekt het woord regelmatig de indruk dat jongeren niet 'altijd' op school moeten zijn en dat regelmatig of geregeld op school aanwezig zijn volstaat. Dat is uiteraard niet het geval. Om geen verwarring meer te hebben met het begrip regelmatige leerling en om aan te geven dat leerplichtige leerlingen altijd op school moeten zijn (behoudens gewettigde afwezigheden) wordt het woord regelmatig geschrapt en vervangen door de bepaling 'behoudens gewettigde afwezigheid'.

Artikel V.28.

Wijziging van artikel 28.

1. Het begrip "eerste inschrijving" wekt de indruk dat er ook 'volgende inschrijvingen' in een school kunnen zijn en dat die 'volgende inschrijvingen' onder andere condities (kunnen) gebeuren dan de eerste inschrijving. Het artikel 28 wordt aangepast zodat duidelijk is dat bij elke inschrijving er welbepaalde informatie gegeven moet worden en dat bvb. bij de overgang van het ene schooljaar naar het andere er geen 'nieuwe, volgende inschrijving' is.

2. Het leerzorgkader leidt er toe dat elke leerling op termijn wordt ingeschaald in een leergebied. Het is dan ook van wezenlijk belang dat ouders bij de inschrijving van hun kind op de hoogte gebracht worden van het leerzorgbeleid van de school.

Artikel V.29.

Schrappen van artikel 30. Door het decreet leerzorg komt de inhoud van dit artikel te vervallen, vrijstellingen van leergebieden of onderdelen er van en het aanbieden van vervangende activiteiten worden immers integraal overgenomen door de definitie van leerzorgniveau II, III en IV waarin dispensereren, compenseren en individuele handelingsplanning een centrale plaats innemen.

Artikel V.32.

Wijziging van artikel 37. Het leerzorgkader leidt er toe dat elke leerling op termijn kan ingeschaald worden in leerzorgniveau III of IV. Deze leerlingen kunnen bij inschrijving of in de loop van hun verdere carrière op bepaalde momenten geconfronteerd worden met een draagkrachtafweging. Deze draagkrachtafweging kan verregaande gevolgen hebben op de schoolkeuze

en bijgevolg de verdere ontwikkeling en ontplooiing van het betrokken kind. Het is dan ook van wezenlijk belang dat de procedures rond draagkrachtafweging goed beschreven staat in het schoolreglement.

Artikel V.40.

Technische aanpassing. In het artikel 62 staan de erkenningsvoorwaarden opgesomd. Een van de erkenningsvoorwaarden voor het gewoon onderwijs is dat de school een leerplan toepast dat door de regering werd goedgekeurd. Dit blijft uiteraard, maar voor haar leezorgniveau III en IV-leerlingen zal de school voor gewoon onderwijs niet het gangbare curriculum, maar wel individuele handelingsplanning toepassen. Het punt 9° wordt in die zin voor het gewoon onderwijs aangevuld.

Artikel V.44.

Invoegen van een nieuw artikel 91bis. De scholen voor gewoon basisonderwijs die leerlingen inschrijven die ingeschaald zijn in leezorgniveau III en IV moeten hiervoor mogelijks bijkomende investeringen doen in materiaal, aan de gebouwen, in speciale leermethodes e.d. om de scholen deze leerlingen alle nodige voorzieningen te geven wordt er een bijkomend werkingsbudget toegekend aan deze scholen.

Artikel V.65.

Artikel 125terdecies. Omdat we in het buitengewoon onderwijs het systeem van lestijden en uren vervangen door het systeem van leezorgeenheden, moet de mogelijkheid om deze over te dragen, net zoals dat voor de lestijden en uren het geval was, gecreëerd worden. Het is evident dat de scholengemeenschap hier, net zoals dit reeds het geval voor uren en lestijden afspraken over kan maken.

Het overdragen van leezorgeenheden wordt beperkt tot het buitengewoon onderwijs. De leezorgeenheden die in het gewoon onderwijs toegekend worden, zijn:

1. ofwel leerling specifiek (dienen een effect te hebben op een welbepaalde leerling of leerlingen)
2. de leezorgeenheden moeten toch in eerste instantie bij het BO uitbesteed worden
3. de begeleidende BO-school heeft, binnen de wettelijke bepalingen, flexibiliteit in de aanwending zodat indien nodig die begeleidende BO-school, in overleg met het gewoon onderwijs, kan inspelen op de gewijzigde situatie in de school of scholengemeenschap
4. ofwel worden ze op het niveau van de scholengemeenschap toegekend waarbij de scholengemeenschap de leezorgeenheden, in overleg, verdeelt.

In beide situaties is overdracht voor scholen voor gewoon onderwijs contraproductief (1, 2) of zinloos (3, 4).

1.1.2 CABO

De nieuwe Vlaamse advies- en beroepscommissie Leezorg, neemt de bevoegdheden van de CABO over. De VABL wordt opgericht in het deel I van het decreet Leezorg. De definitie en de verwijzingen van en naar de CABO kunnen dus geschrapt worden.

Artikel V.12., 2°. (definities)

Artikel V.26. (oprichting CABO in artikel 25 bis)

Artikel V.27., 2° (vrijstelling leerplicht in artikel 26)

Artikel V.31. (permanent onderwijs aan huis in artikel 35)

1.1.3 Type 5-school wordt school voor leezorgniveau V

Binnen de nieuwe terminologie worden type 5-scholen, scholen voor leerzorgniveau V. De wijzigingen zijn niet inhoudelijk het gaat om bestaande regelgeving.

Artikel V.12.,19° wijziging definitie preventorium (art 3.29°)
Artikel V.12.,25° wijziging definitie ziekenhuisschool (art.3.58°)
Artikel V.24. wijziging van artikel 23: kind kan in twee scholen (zijn thuisschool en een leerzorgniveau V school) ingeschreven zijn
Artikel V.30. Wijziging aan artikel 34: voor kind in een Leerzorgniveau V-school hoeft er geen tijdelijk onderwijs aan huis georganiseerd te worden door de thuisschool
Artikel V.50. Wijziging artikel 110: Leerzorgniveau V-scholen kunnen vestigingsplaatsen oprichten (na toestemming Regering)
Artikel V.54. Wijziging aan artikel 114: leerzorgniveau V-scholen hebben een telperiode
Artikel V.66. Wijziging aan artikel 129: adjunct-directeur bij fusie
Artikel V.73. Wijziging aan artikel 146: Z-lestijden bij
Artikel V.76. Wijziging aan artikel 149: berekening paramedische omkadering.

1.1.4 Verdwijnen van GON als begrip.

Het huidige GON (de expertise, de ondersteuning van scholen door scholen, voor een deel ook de toekenningssystematiek) wordt volledig geïntegreerd in de ondersteuning (via leerzorgeenheden) van de integratie van leerlingen ingeschaald op leerzorgniveau II cluster 3 en 4 en leerzorgniveau III en IV. Elke verwijzing naar de term Geïntegreerd ONderwijs (GON) kan dan ook geschrapt worden.

Dit gebeurt door de volgende artikelen:

Artikel V.14. Schrappen van Geïntegreerd ONderwijs (GON) uit de titel van afdeling 2 - "gewoon, buitengewoon en geïntegreerd onderwijs)
Artikel V.16. Schrappen van artikel 11, het basisartikel van het GON
Artikel V.20. Schrappen van artikel 16 toelatingsvoorwaarden voor het GON
Artikel V.25. Schrappen artikel 24 tellen van leerlingen in het Geïntegreerd ONderwijs (GON)
Artikel V.41. Artikel 78,2° (werkingsbudget)
Artikel V.42. In artikel 85quater (werkingsbudget)
Artikel V.43. In artikel 86bis (werkingsbudget)
Artikel V.68. Artikel 138
Artikel V.69. Artikel 139
Artikel V.77. Opheffen artikel 153

Artikel V.84.

Artikel 155 1° en 2° Het huidige GON (de expertise, de ondersteuning van scholen door scholen, voor een deel ook de toekenningssystematiek) wordt volledig geïntegreerd in de ondersteuning die overeenkomstig artikel 125 duodecies² en onderafdeling leerzorgeenheden van hoofdstuk VIII personeelsformatie aan de leerlingen ingeschaald op leerzorgniveau II gegeven wordt. Elke verwijzing naar de term Geïntegreerd ONderwijs (GON) kan dan ook geschrapt worden. Zodoende verdwijnt de berekening 0,5 % - 5 % uit het artikel, daarom wordt het getal 0,5 % aangepast tot 0,45 procent.

Artikel V.85.

In artikel 172 BIS Het huidige GON (de expertise, de ondersteuning van scholen door scholen, voor een deel ook de toekenningssystematiek) wordt volledig geïntegreerd in de ondersteuning die overeenkomstig artikel 125

duodecies² en onderafdeling leerzorgeenheden van hoofdstuk VIII personeelsformatie aan de leerlingen ingeschaald in leerzorgniveau II gegeven wordt. Elke verwijzing naar de term Geïntegreerd ONderwijs (GON) kan dan ook geschrapt worden.

1.1.5 Definities voor leerzorgniveau, cluster en doelgroepen.

Artikel V.12., 3°, 4°, 5°, 6°, 7°, 8°, 9°, 10°, 11° en 17° voegen definities van leerzorgniveau, cluster en de onderscheiden doelgroepen toe aan het begrippenkader van het decreet basisonderwijs. Dit maakt de lezing van de verschillende artikelen waar deze begrippen in voor komen gemakkelijker.

1.2 Logische aanpassingen

Dit zijn wijzigingen die eveneens een onrechtstreeks gevolg zijn van bepalingen in het decreet leerzorg, maar die op zich geen echte nieuwe inhoudelijke keuzes in zich dragen.

1.2.1 Losse bepalingen.

Artikel V.12., 14°

Aanpassing van de definitie leerlingengroep (art.3.28°). Door verschillende werkvormen (hoekenwerk, contractwerk ...), door verschillende ondersteuningsmogelijkheden (individueel werk door een zorgcoördinator, GON, taakleerkrachten ...), door verschillende organisatievormen (graadklassen, niveaugroepen ...) en door het stijgend gebruik van vervangende activiteiten (compenseren, dispensereren, individuele leerlijnen), voor het buitengewoon onderwijs zelfs een inherent gegeven, is het niet langer correct om te stellen dat een leerlingengroep "eenzelfde activiteit" volgt. Wel kan nog altijd gesteld worden dat leerlingengroepen samen en dit gedurende een bepaalde periode opvoedings- en onderwijsactiviteiten volgen.

Artikel V.12., 20°

In het art.3.45° wordt de definitie van programmatienorm uitgezuiverd tot zijn essentie, nml. een programmatienorm is dat aantal leerlingen dat een school moet hebben om te kunnen starten. Welke leerlingen dat precies zijn (het aantal regelmatige leerlingen al dan niet aangevuld met andersoortige leerlingen) staat in artikel 124 waarin bepaald wordt hoe er voor programmatie en rationalisatie geteld wordt.

Artikel V.12., 22°

In het art.3.46° wordt de definitie van rationalisatienorm uitgezuiverd tot zijn essentie, nml. een rationalisatienorm is dat aantal leerlingen dat een school moet hebben om, na een periode van programmatie (opstart) verder gefinancierd of gesubsidieerd te kunnen blijven. Welke leerlingen dat precies zijn (het aantal regelmatige leerlingen al dan niet aangevuld met andersoortige leerlingen) staat in artikel 124 waarin bepaald wordt hoe er voor programmatie en rationalisatie geteld wordt. Zie ook aanpassing normenstelsel.

Artikel V.86.

In artikel 177 staan de mogelijke sancties opgesomd. Scholen kunnen gesanctioneerd worden voor misbruiken bij tellingen voor hun omkadering en de aanwending daarvan. Leerzorgeenheden worden bij deze omkadering opgenomen. Een nieuwe sanctiemogelijkheid wordt voorzien, Net zoals er binnen het GON geen inschrijvingsrecht binnen het GON zelf was, zo is er ook geen 'recht op begeleiding'. Maar scholen voor buitengewoon onderwijs die zonder redenen de begeleiding van de integratie van ingeschaalde

jongeren in het gewoon onderwijs weigeren kunnen daar wel voor gesanctioneerd worden.

1.2.2 Ontwikkelingsdoelen, schoolwerkplan en certificering.

Artikel V.33.

Wijziging van artikel 44, 1° en 2°: Momenteel worden er in het buitengewoon basisonderwijs ontwikkelingsdoelen gebruikt. Door de (h)erkenning van Leerzorgniveau III (en mogelijk IV) in het gewoon onderwijs en de mogelijkheden die scholen voor gewoon onderwijs krijgen om met deze kinderen te werken op basis van een individueel handelingsplan (IHP) worden de ontwikkelingsdoelen van het buitengewoon basisonderwijs uitgebreid naar de leerlingen op Leerzorgniveau III en IV die ook naar het gewoon onderwijs kunnen gaan. Het gaat hier om te selecteren ontwikkelingsdoelen om te kunnen inspelen op de specifieke onderwijsbehoefte van een leerling.

3°: De invoering van het leezorgdecreet kan aanleiding zijn om voor het onderwijs van leezorgniveau III en IV een ander concept te ontwikkelen voor het formuleren van ontwikkelingsdoelen. De Vlor doet in haar advies over de ontwikkelingsdoelen in het buitengewoon onderwijs van 5 juni 2008 een aantal voorstellen hiervoor. Om maximale mogelijkheden te hebben bij het ontwikkelen van een nieuw concept voor ontwikkelingsdoelen wordt in het leezorgdecreet vastgelegd dat de ontwikkelingsdoelen voor het basisonderwijs van leezorgniveau III en IV kunnen bepaald worden per doelgroep of doelgroepoverschrijdend, per cluster of clusteroverschrijdend. Dit houdt heel wat mogelijkheden open. De Vlor vraagt enerzijds generieke ontwikkelingsdoelen voor het geheel van het onderwijs van leezorgniveau III en IV en anderzijds specifieke ontwikkelingsdoelen die beantwoorden aan de leer- en ontwikkelingsbehoeften van bepaalde doelgroepen. De clusteroverschrijdende en doelgroepoverschrijdende ontwikkelingsdoelen beantwoorden aan de vraag om generieke ontwikkelingsdoelen te formuleren. Doelgroepgebonden en clustergebonden ontwikkelingsdoelen komen tegemoet aan de vraag om specifieke ontwikkelingsdoelen te formuleren.

In afwachting van een nieuw concept voor ontwikkelingsdoelen voor leezorgniveau III en IV wordt bij de invoering van het leezorgdecreet bepaald voor welke doelgroepen de ontwikkelingsdoelen van de bestaande onderwijstypes zullen gelden.

Artikel V.34.

Wijziging van artikel 44bis §2., 2° c) De aanpassing gaat om twee technische correcties:

1. De uitzondering voor type 2-geattesteerde leerlingen geldt uiteraard ook voor de doelgroep matig, ernstig of diep verstandelijke handicap.
2. De ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon onderwijs gelden (zie wijziging artikel 44) ook voor leezorgniveau III en IV.

Artikel V.35.

Wijziging van artikel 46, 1° en 2°: Technische aanpassing. Door het leezorgdecreet kan er ook binnen het gewoon onderwijs gewerkt worden met een individueel handelingsplan (IHP), nl. voor de leerlingen op leezorgniveau III en IV. Het IHP is dus niet langer enkel aan het buitengewoon basisonderwijs verbonden, maar wel aan leezorgniveaus. Het artikel wordt daar aan aangepast.

3° deze aanpassing is een technische aanpassing ten gevolge van de aanpassing aan artikel 44 van het decreet basisonderwijs. Het flexibel selecteren van ontwikkelingsdoelen wordt bestendigd voor scholen met een aanbod op leezorgniveau III en IV.

4° De integratie van jongeren op leezorgniveau III en IV in het gewoon onderwijs zal mee begeleid worden door scholen voor buitengewoon onderwijs. Indien dit het geval is, wordt het individueel handelingsplan (IHP) opgesteld in samenspraak (naast CLB en ouders) met de begeleidende school voor buitengewoon onderwijs.

Artikel V.36.

Wijziging van artikel 47. Het leerzorgbeleid van een school omvat zowel het zorgbeleid geformuleerd in punt 5° van het artikel 47 als, "de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de samenwerkingsvormen met andere scholen van gewoon en/of buitengewoon onderwijs" zoals nu geformuleerd in punt 4° van het artikel 47. De bepaling dat het schoolwerkplan elementen moet bevatten m.b.t. het zorgbeleid en de aanpassingen voor leerlingen met een beperking kunnen dus geïntegreerd worden in een meer algemene bepaling dat het schoolwerkplan elementen moet bevatten m.b.t. het leerzorgbeleid. Om misverstanden te voorkomen wordt nog duidelijk aangegeven dat het leerzorgbeleid, ook voor scholen voor gewoon onderwijs, wel degelijk een beleid t.a.v. jongeren met een beperking of stoornis inhoudt.

Artikel V.37.

Wijziging van artikel 53. Het schoolbestuur van een school voor gewoon onderwijs kan in zeer uitzonderlijke situaties ook aan haar leerlingen op leerzorgniveau III of IV een getuigschrift uitreiken. Omdat dit een zeer uitzonderlijke situatie moet en zal zijn, moeten de in het individueel handelingsplan (IHP) geformuleerde leerdoelen, zoals dat nu ook in het buitengewoon onderwijs het geval is, eerst door een externe instantie gelijkwaardig verklaard worden. Indien de externe instantie de in het IHP geformuleerde leerdoelen gelijkwaardig aan de leerplandoelstellingen verklaard kan de klassenraad beslissen om aan deze leerling het getuigschrift uit te reiken. De externe instantie stelt zich dus niet in de plaats van het schoolbestuur.

De Regering wordt gemachtigd om een procedure uit te werken.

Artikel V.38.

Wijziging van artikel 54. Schoolbesturen van scholen voor buitengewoon onderwijs kunnen nu al getuigschriften uitreiken aan haar leerlingen, nadat de in het individueel handelingsplan (IHP) geformuleerde leerdoelen eerst door onderwijsinspectie gelijkwaardig verklaard worden. Deze regeling blijft behouden omdat het een uitzonderlijke situatie moet blijven dat leerlingen ingeschaald in leerzorgniveau III of IV hun getuigschrift halen. Voor het buitengewoon onderwijs verandert er dus niet. Wel wordt aan het artikel toegevoegd dat de Vlaamse Regering gemachtigd wordt om een procedure uit te werken.

Artikel V.39.

Wijziging van artikel 55. Leerlingen die geen getuigschrift basisonderwijs halen krijgen nu een attest waarop het aantal en het soort gevolgde schooljaren lager onderwijs staat. Op zich is dit geen onbelangrijke informatie voor scholen waar het vervolgetraject zal afgelegd worden, maar belangrijker nog is dat er zicht is op de competenties die het kind verworven heeft. Dit maakt van het attest een positief en bruikbaar document, het is immers niet enkel meer een bevestiging van het niet halen van het getuigschrift.

Het attest vormt aldus de basis voor de opmaak van een nieuw handelingsplan. Het verzekert de continuïteit van de schoolloopbaan van de betrokken leerling. Het schoolteam van het volgende schooljaar kan bij het opstellen van het handelingsplan voor de nieuwe planingsperiode rekening houden met de verworven competenties die op het attest vermeld zijn.

2. Aanpassing van de toelatingsvoorwaarden.

Nu wordt het principiële, het minimale en het maximale verblijf van jongeren in het kleuter en lager onderwijs zowel in schooljaren als in leeftijden uitgedrukt. Dit kan tot verwarring en zelfs tegenstrijdigheden

leiden. Zo kan eenzelfde leerling 'te oud geworden zijn' maar nog niet zijn maximaal aantal jaren uitgeput hebben. De vraag rijst dan welke bepaling voorrang heeft op welke bepaling. We kiezen daarbij voor een systeem gebaseerd op leeftijden omdat dit het meest bepalende, het duidelijkst en best controleerbaar is.

Daarnaast zijn er momenteel verschillen tussen het gewoon en het buitengewoon basisonderwijs. We kiezen er voor om één systeem te hanteren en opteren er voor om de leeftijdsvoorwaarden van het buitengewoon onderwijs hanteren. Enerzijds is dit een vereenvoudiging, anderzijds is dit ook nodig omdat, door de toegenomen tendens, tot integratie en inclusie, er meer en meer jongeren zijn die zowel binnen het gewoon als het buitengewoon onderwijs een deel van hun traject afleggen.

Artikel V.17.

In het gewoon kleuteronderwijs gelden de instapdagen artikel 12. Dit principe wordt niet verlaten. In het buitengewoon onderwijs zijn er geen instapdagen. De instapdagen worden daar niet geïntroduceerd. Dit creëert wel de situatie dat een ingeschaalde leerling III of IV in het buitengewoon onderwijs andere mogelijkheden heeft dan in het gewoon onderwijs. Om op deze wijze de schoolkeuze van ouders niet te sturen wordt het principe van de instapdagen voor de leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III en IV niet behouden. Deze leerlingen kunnen dus in het gewoon onderwijs instappen op de leeftijd van 2,5. Vermits dit om enkelingen gaat (in de praktijk zal dit enkel voorkomen bij leerlingen die zich situeren binnen Cluster 3, bij de anderen zal de inschaling in principe later gebeuren) zal dit de gecontroleerde instroom van 2,5- tot 3-jarigen in het gewoon kleuteronderwijs niet ondermijnen.

Het is mogelijk dat een kleuter tussen de leeftijd van 2,5 en 3 jaar in een ziekenhuis met ziekenhuisschool terecht komt. Op dat moment kan het onderwijsproces op gang komen. Als dit kind voor de leeftijd van 3 jaar de ziekenhuisschool verlaat, dan zou het op een instapdag moeten wachten vooraleer het naar een kleuterschool kan gaan. Hoewel het uiterst zelden zal voorkomen wordt voor leerzorgniveau V-kleuters een sluitende regeling uitgewerkt die er voor zorgt dat een mogelijk gestart onderwijsproces niet moet onderbroken worden en dat ze dus in die situatie toch naar een kleuterschool kunnen gaan.

Artikel V.18.

Het aantal (school)jaren dat kinderen in principe in het gewoon of buitengewoon lager onderwijs verblijven wordt geschrapt. Vermits artikel 14 enkel handelde over de duur van gewoon en buitengewoon lager onderwijs uitgedrukt in schooljaren, kan artikel 14 verdwijnen.

Artikel V.19.

De toelatingsvoorwaarden voor het buitengewoon onderwijs waren in artikel 15 uiteraard beperkt tot de type-leerlingen. Dit artikel wordt in twee paragrafen gesplitst. In een eerste paragraaf worden de toelatingsvoorwaarden voor de type-leerlingen bepaald (ongewijzigde toestand t.o.v. de huidige situatie) en wordt er bepaald dat de regering een regeling zal uitwerken in welke scholen type-leerlingen kunnen ingeschreven zijn. Scholen voor buitengewoon basisonderwijs zullen immers in leerzorgniveaus, clusters en doelgroepen georganiseerd zijn.

In een tweede paragraaf worden de toelatingsvoorwaarden voor de ingeschaalde leerlingen bepaald. Dit komt neer op het hebben van een I-document. Wie het I-document mag opstellen, hoe het tot stand komt en wat het moet inhouden is opgenomen in het leerzorgdecreet.

Artikel V.21.

Aanpassing van artikel 17. Het aantal jaren dat kinderen bij afwijking in het gewoon of buitengewoon kleuter onderwijs verblijven, wordt geschrapt

omdat dit verblijf nu volledig in leeftijden uitgedrukt wordt. In de eerste plaats is er een algemeen geldende afwijkingsmogelijkheid voor 6-jarigen. De afwijkingsmogelijkheid op de gangbare leeftijdsvoorwaarde voor 7-jarigen wordt voor Leerzorgniveau III en IV bepaald. Op die manier is dit gelijklopend voor het gewoon en het buitengewoon kleuteronderwijs.

Er is geen overgangs- of behoudende bepaling nodig voor de type-leerlingen: Willen ouders hun zesjarig kind nog een jaar langer in het kleuteronderwijs houden, dan moet er een advies door het CLB gegeven worden. Dit advies moet een inschaling omvatten.

Voor de ouders van type-leerlingen in het buitengewoon onderwijs betekent de inschaling geen verlies van rechten of mogelijkheden vermits de ouders, binnen de leeftijdsgrenzen, het laatste woord over de inschrijving in een het niveau behouden.

Artikel V.22.

Aanpassing leeftijdsvoorwaarden in artikel 19. Het evaluatiemoment op de leeftijd van 13 (bestond al in het BO) wordt eveneens in het gewoon onderwijs geïntroduceerd. Ook in het gewoon onderwijs is het zinvol om een verblijf na de leeftijd van 12 jaar goed te overwegen. Uiteraard blijft het beslissingsrecht bij de ouders.

Het bindende advies van het CLB voor een verlenging binnen het gewoon lager (bij een achtste jaar) onderwijs, wordt vervangen door een advies, zoals dat in het buitengewoon onderwijs het geval was. Het gunstige advies van klassenraad en CLB was in het gewoon lager onderwijs vereist omdat beiden moesten oordelen of het getuigschrift op het einde van dat 8° jaar of op de leeftijd van 14 in het vooruitzicht gesteld kon worden. Veel leerlingen die zich in de situatie bevinden dat een langer verblijf in het gewoon lager onderwijs kan overwogen worden, zullen leerlingen van leerzorgniveau III of IV zijn. Voor deze leerlingen wordt per definitie (uitzonderingen daar gelaten) geen gewone certificering nagestreefd. Het verplichte 'positieve' advies is in deze context niet langer nodig. Uiteraard moeten ouders hun beslissingen zo onderbouwd mogelijk nemen en blijft een advies van klassenraad en CLB wel noodzakelijk.

3. Scholengemeenschappen

Artikel V.58.

Wijziging van artikel 125septies, §2,3^o. Voor de berekening van de stimulus en de norm van scholengemeenschappen tellen de leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III en IV in het buitengewoon basisonderwijs net als voorheen. Deze weging is afhankelijk van twee parameters (de loonscategorie van de directie (op zijn beurt bepaald door schooltype en schoolgrootte) en de ligging)

Voor de berekening van de stimulus en het behalen van de norm voor scholengemeenschappen tellen de rugzakleerlingen in het gewoon onderwijs. De "rugzakomkadering" en de stimulusomkadering zijn immers van een andere orde. Deze stimulus dient expliciet voor de ondersteuning van de scholengemeenschappen, de rugzak voor de ondersteuning van de school, leerkracht en leerling (ouders). Het is bijgevolg niet aangewezen om de "weging" van de leerlingen voor de stimulus in de "rugzak" van de leerling te integreren.

De rugzakleerling zal, op een teldag, als 'gemiddelde' BO-leerling tellen voor de vorming van scholengemeenschappen en de berekening van de stimulus van de scholengemeenschap waar de school voor gewoon onderwijs toe behoort. Op basis van het aantal leerlingen in het huidige BO en hun totale 'extra gewicht' voor de berekening van de stimulus en het behalen van de norm voor scholengemeenschappen wordt een gemiddelde extra weging berekend.

Artikel V.59.

Wijziging van artikel 125novies. De leerzorgeenheden voor de ondersteuning van leerlingen die ingeschaald zijn in leerzorgniveau II cluster 4 worden

toegekend aan de scholengemeenschappen. De scholengemeenschap verdeelt de leezorgeenheden over haar scholen. De scholengemeenschap bepaalt autonoom het verdelingsmechanisme. Het is evident dat de scholengemeenschap afspraken maakt over de verdeling en aanwending van deze leezorgeenheden.

Artikel V.60.

Wijziging van artikel 125decies, §1, 1°. Daar we in het buitengewoon onderwijs het systeem van lestijden en uren vervangen door het systeem van leezorgeenheden, moet de mogelijkheid om deze over te dragen, net zoals dat voor de lestijden en uren het geval was, gecreëerd worden.

Het is evident dat de scholengemeenschap hier, net zoals dit reeds het geval voor uren en lestijden afspraken over kan maken.

Het overdragen van leezorgeenheden wordt beperkt tot het buitengewoon onderwijs. De leezorgeenheden die in het gewoon onderwijs toegekend worden, zijn:

ofwel leerling specifiek (dienen een effect te hebben op een welbepaalde leerling of leerlingen. De leezorgeenheden moeten toch in eerste instantie bij het buitengewoon onderwijs uitbesteed worden en de begeleidende BO-school heeft, binnen de wettelijke bepalingen, flexibiliteit in de aanwending zodat indien nodig die begeleidende BO-school, in overleg met het gewoon onderwijs, kan inspelen op de gewijzigde situatie in de school of scholengemeenschap

ofwel worden ze op het niveau van de scholengemeenschap toegekend waarbij de scholengemeenschap de leezorgeenheden, in overleg, verdeelt.

In beide situaties is overdracht voor scholen voor gewoon onderwijs contraproductief (1, 2) of zinloos (3, 4).

Artikel V.61.

Wijziging in artikel 125duodecies, §2, 3°. Voor de berekening van de stimulus en de norm van scholengemeenschappen tellen de leerlingen met een inschaling in leezorniveau III en IV in het buitengewoon basisonderwijs net als voorheen. Deze weging is afhankelijk van twee parameters (de loonscategorie van de directie (op zijn beurt bepaald door schooltype en schoolgrootte) en de ligging).

Voor de berekening van de stimulus en het behalen van de norm voor scholengemeenschappen tellen de rugzakleerlingen in het gewoon onderwijs. De "rugzakomkadering" en de stimulusomkadering zijn immers van een andere orde. Deze stimulus dient expliciet voor de ondersteuning van de scholengemeenschappen, de rugzak voor de ondersteuning van de school, leerkracht en leerling (ouders). Het is bijgevolg niet aangewezen om de "weging" van de leerlingen voor de stimulus in de "rugzak" van de leerling te integreren.

De rugzakleerling zal, op een teldag, als 'gemiddelde' BO-leerling tellen voor de vorming van scholengemeenschappen en de berekening van de stimulus van de scholengemeenschap waar de school voor gewoon onderwijs toe behoort. Op basis van het aantal leerlingen in het huidige BO en hun totale 'extra gewicht' voor de berekening van de stimulus en het behalen van de norm voor scholengemeenschappen wordt een gemiddelde extra weging berekend.

Artikel V.63.

Artikel 125duodecies2 : zie toelichting p. 55 punt 3.3.

Artikel V.64.

Artikel 125duodecies3. Dit artikel zorgt voor de toekenning van de middelen voor de leerlingen ingeschaald in leezorniveau II, cluster 4 aan de scholengemeenschappen voor het schooljaar 2010 - 2011. Dit is immers het eerste jaar van leezorg en het laatste jaar van de eerste zesjaarlijkse periode van scholengemeenschappen. Om beiden gelijk te laten lopen, vanaf 2011-2012, is voor het eerste schooljaar een aparte 'cyclus van één jaar' nodig. De systematiek om vanaf het schooljaar 2011-2012 de toekenning van

de leerzorgomkadering aan de scholengemeenschappen te laten sporen met de zesjaarlijkse periodes werd artikel 125duodecies² ingeschreven.

4. Omkadering

Algemeen.

De algemene principes hoger al toegelicht (p. 52 ev.). Hier worden de concrete aanpassingen aan de artikelen in het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 beschreven.

Artikelsgewijs

Artikel V.12., 13°

Technische aanpassing die de artikelen waarin verwezen wordt naar het decreet leerzorg leesbaarder maakt. Het is voor de toepassing van dit decreet eveneens noodzakelijk om een onderscheid te maken tussen type-leerlingen (leerlingen met een BO-attest uitgereikt voor de inwerkingtreding van het decreet leerzorg en ingeschaalden (leerlingen ingeschaald volgens de criteria van het decreet leerzorg).

Artikel V.12., 18°

In het buitengewoon onderwijs worden de schalen enkel nog gehanteerd voor de type-leerlingen, de omkadering voor de ingeschaalden wordt berekend op basis van de omkadering (leerzorgeenheden) per leerzorgveld. Art.3.,34° wordt daar aan aangepast.

Artikel V.12., 21°

Technische verduidelijking (art.3.45°) om van het onderscheid tussen leerzorgeenheden en punten beleids- en ondersteunend personeel duidelijk te maken.

Artikel V.12., 23°

Technische aanpassing (art.3.53°) en toevoeging die de artikelen waarin verwezen wordt naar het decreet leerzorg leesbaarder maakt. Het is voor de toepassing van dit decreet eveneens noodzakelijk om een onderscheid te maken tussen type-leerlingen (leerlingen met een BO-attest, die bvb. nog lestijden volgens de schalen genereren) en ingeschaalden (oriëntering nieuwe stijl, die bvb. leerzorgeenheden genereren).

Artikel V.12., 24°

Gedurende de overgangsperiode (zolang er nog type-leerlingen in het buitengewoon onderwijs zijn) worden op basis van type-leerlingen nog steeds urenpakketten toegekend, nadien zullen er, op basis van ingeschaalden, enkel nog leerzorgeenheden toegekend worden. (art. 3.55°)

Artikel V.62.

Artikel 125duodecies¹ §2. De vroegere punten zorg+ zitten in de rugzak/leerzorgveldomkadering om de punten voor administratieve omkadering voor de kleuters gelijk te trekken met het lager onderwijs. Dat er in de rugzak/leerzorgveldomkadering geen gekleurd gedeelte voor kleuterparticipatie zit ontslaat de school en scholengemeenschap ook niet van haar verantwoordelijkheid ter zake. Door de aanpassing van artikel 125duodecies¹ §2 blijven de kleuters met een BO-inschrijvingsverslag, zolang zij nog aanwezig zijn in de scholen voor buo; meetellen voor Zorg (hun vroegere aandeel in de Zorg+). Naar analogie tellen ingeschaalde leerlingen in III en IV in het gewoon onderwijs niet mee, daar deze omkadering mee opgenomen is in de leerzorgrugzak.

Artikel V.67.

Artikel 130, §2. Om te komen tot structuuronafhankelijke omkadering (rugzakfinanciering) moeten we eerst komen tot een duidelijke omkadering. Door het vrij complexe systeem om omkadering toe te kennen in het buitengewoon onderwijs is het nu niet mogelijk te zeggen wat een leerling van een bepaald type genereert:

Bvb. voor het basisonderwijs zijn er:

drie verschillende degressieve schalen voor de lestijden

5 verschillende richtgetallen

2 correcties op die richtgetallen (voor revalidatie en Coens-Steyaert-leerlingen die soms onvoorspelbare effecten hebben)

drie verschillende soorten punten (waarvan één nog eens 4 verschillen kent)

Om te komen tot een omkadering die structuuronafhankelijk even groot is, hanteren we de omkadering die een (gemiddelde) BO-leerling nu genereert. Bij het bepalen van de leezorgeenheden per leezorgveld houden we rekening met de systematiek Coens-Steyaert en revalidatie en brengen deze beide beter in beeld.

De huidige gemiddelde omkadering per leerling wordt, op basis van de huidige aanwending, omgerekend in leezorgeenheden.

De huidige lestijden waarop onderwijzend personeel aangesteld wordt, worden dus in het buitengewoon onderwijs geïntegreerd in de leezorgeenheden, het is dan ook evident dat op de leezorgeenheden onderwijzend personeel kan aangesteld worden. Ook de punten ICT en Zorg (voor BO, ex-Zorg+) worden geïntegreerd in de leezorgeenheden, beide soorten punten konden gebruikt worden voor de lesopdracht van de directie. Het is dan ook evident dat de lesopdracht kan ingevuld worden met leezorgeenheden.

Artikel V.71.

Artikel 140. De huidige gemiddelde omkadering in het buitengewoon onderwijs wordt voor leezorgniveau III of IV per leerling, op basis van de huidige aanwending, omgerekend in leezorgeenheden. Leerlingen met een inschaling in leezorgniveau III of IV in het gewoon basisonderwijs hebben recht op een vergelijkbare omkadering als in het buitengewoon basisonderwijs.

De middelen worden toegekend aan de school waar de leerling is ingeschreven.

Binnen het gewoon onderwijs is het moment van toekenning van de leerlinggebonden middelen gelijk aan het moment van de effectieve start in de school voor gewoon onderwijs. Verlaat de betrokken leerling de school voor gewoon onderwijs dan verdwijnt de rugzak eveneens uit deze school.

De leerlingen met een inschaling in leezorgniveau III of IV tellen dus niet mee voor het bepalen van het lestijdenpakket van de school voor gewoon basisonderwijs, deze leerlingen hebben immers recht op een aan de BO omkadering gelijkwaardige rugzak leezorgeenheden.

Artikel V.72.

Artikel 142 BIS. Omdat we in het buitengewoon onderwijs het systeem van lestijden en uren vervangen door het systeem van leezorgeenheden, moet de mogelijkheid om deze over te dragen, net zoals dat voor de lestijden en uren het geval was, gecreëerd worden.

Het is evident dat de scholengemeenschap hier, net zoals dit reeds het geval is voor uren en lestijden, afspraken over kan maken.

Het overdragen van leezorgeenheden wordt beperkt tot het buitengewoon onderwijs. De leezorgeenheden die in het gewoon onderwijs toegekend worden, zijn:

ofwel leerling specifiek (dienen een effect te hebben op een welbepaalde leerling of leerlingen)
de leezorgeenheden moeten toch in eerste instantie bij het BO uitbesteed worden
de begeleidende BO-school heeft, binnen de wettelijke bepalingen, flexibiliteit in de aanwending zodat indien nodig die begeleidende BO-school, in overleg met het gewoon onderwijs, kan inspelen op de gewijzigde situatie in de school of scholengemeenschap
ofwel worden ze op het niveau van de scholengemeenschap toegekend waarbij de scholengemeenschap de leezorgeenheden, in overleg, verdeelt.

In beide situaties is overdracht voor scholen voor gewoon onderwijs contraproductief (1, 2) of zinloos (3, 4).

Artikel V.74.

Het opschrift van afdeling 3 van hoofdstuk IX. Technische correctie door de introductie van leezorgeenheden kan het paramedisch, medisch, sociaal, psychologisch en ortopedagogisch personeel zowel uit de leezorgeenheden als uit het urenpakket geput worden. De bepalingen m.b.t. leezorgeenheden zitten vervat in andere artikelen. De bepalingen in dit hoofdstuk handelen enkel over de uren.

Artikel V.75. en V.76.

De artikelen 148 en 149 bevatten respectievelijk de leerlingen die wel en die niet meetellen voor de berekening van het urenpakket paramedische omkadering. Deze omkadering wordt enkel nog berekend op basis van de type-leerlingen (met uitsluiting van bepaalde type-leerlingen). De ingeschaalde leerlingen zullen leezorgeenheden genereren.

Artikel V.78.

Artikel 153quinquies. De huidige gemiddelde omkadering in het buitengewoon onderwijs wordt voor leezorgniveau III, IV of V per leerling, op basis van de huidige aanwending, omgerekend in leezorgeenheden. Leerlingen met een inschaling in leezorgniveau III of IV in het gewoon basisonderwijs hebben recht op een vergelijkbare omkadering als in het buitengewoon basisonderwijs.

De middelen worden toegekend aan de school waar de leerling is ingeschreven.

Binnen het gewoon onderwijs is het moment van toekenning van de leerlinggebonden middelen gelijk aan het moment van de effectieve start in de school voor gewoon onderwijs. Verlaat de betrokken leerling de school voor gewoon onderwijs dan verdwijnt de rugzak eveneens uit deze school.

De leerlingen met een inschaling in leezorgniveau III of IV tellen dus niet mee voor het bepalen van de puntenenveloppes van de school voor gewoon basisonderwijs, deze leerlingen hebben immers recht op een aan de BO omkadering gelijkwaardige rugzak leezorgeenheden.

In het buitengewoon onderwijs wordt er eveneens met leezorgeenheden gewerkt enkel de bestaande typeleerlingen genereren punten.

Artikel V.79.

Introductie van een "Afdeling 3 ter. Leezorgeenheden".

Artikel V.79. en V.80.

In deze afdeling worden de leerzorgeenheden voor het buitengewoon onderwijs en voor de leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau II, cluster 3 en leerzorgniveau III en IV geïntroduceerd. Zie algemene toelichting omkadering.

Artikel V.82.

Afdeling 3 quater overleegenheden Artikel 153decies. Voor elke leerling in het gewoon onderwijs die ingeschaald is in leerzorgniveau III of IV worden middelen voor overlegtijd toegekend aan de school. Deze overlegtijd wordt onder de vorm van overleegenheden toegekend. Voor de uitwerking zal een systematiek gelijkaardig aan die van de vervangingseenheden worden gebruikt.

Artikel V.83.

Artikel 154. §2. Met deze bepaling wordt voor het personeel ten laste van het werkingsbudget ook de mogelijkheid gecreëerd om in het gewoon basisonderwijs personeelsleden aan te werven in de personeelscategorieën van het psychologisch, sociaal en orthopedagogisch personeel. Deze uitbreiding wordt ingegeven door de parallelle bepalingen in dit decreet waarbij de Vlaamse regering de ambten zal kunnen bepalen in het gewoon basisonderwijs die in leerzorgeenheden in leerzorgniveau II, cluster 3 en 4 en leerzorgniveau III en IV kunnen aangesteld worden.

Artikel V.84.

Het correctiebudget ASS-GON wordt geïntegreerd in de gehele enveloppe voorzien voor leerzorgniveau II, cluster 4 (artikel 125 duodecies) De bepaling bij de afwijkingssuren kan dan ook geschrapt worden.

Artikel V.87.

De huidige gemiddelde omkadering in het buitengewoon onderwijs wordt voor leerzorgniveau III of IV per leerling, op basis van de huidige aanwending, omgerekend in leerzorgeenheden. Leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III of IV in het gewoon basisonderwijs hebben recht op een identieke omkadering als in het buitengewoon basisonderwijs.

De middelen worden toegekend aan de school waar de leerling is ingeschreven.

Binnen het gewoon onderwijs is het moment van toekenning van de leerlinggebonden middelen gelijk aan het moment van de effectieve start in de school voor gewoon onderwijs. Verlaat de betrokken leerling de school voor gewoon onderwijs dan verdwijnt de rugzak eveneens uit deze school.

De leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III of IV tellen dus niet mee voor het bepalen van de zorgenvolp van de school voor gewoon basisonderwijs, deze leerlingen hebben immers recht op een aan de B0 omkadering gelijkwaardige rugzak leerzorgeenheden.

Artikel V.88.

Artikel 194sexies. Vanaf 01/09/2010 wordt het buitengewoon basisonderwijs georganiseerd en gestructureerd in leerzorgniveaus en clusters. Als structurerend gegeven verdwijnen de types. Maar, niet alle leerlingen die nu in het buitengewoon onderwijs aanwezig zijn, worden onmiddellijk ingeschaald. De huidige leerlingen behouden hun (type-)attest. Deze leerlingen stromen geleidelijk uit. Zolang deze uitstroom duurt blijft de typologie nog bestaan, maar niet op het niveau van de scholen, maar wel op het niveau van de leerling (o.a. voor het berekenen van de omkadering die zij zullen genereren). Het artikel 11 wordt hier aan aangepast.

Het artikel 10 dat deel uitmaakt van het hoofdstuk III 'structuur van het onderwijs' verdwijnt. Tegelijkertijd wordt in een nieuw artikel 194 sexies

een overgangsbepaling opgenomen waardoor de typologie 'voor de type-leerlingen' blijft bestaan.

5. Normenstelsel bubao

5.1 problematiek.

Het huidige normenstelsel voor programmatie, rationalisatie en behoud is naast een aanpassing aan het leezorgkader toe aan een vereenvoudiging:

1. De huidige hoge normen en de complexiteit maken het een school moeilijk om een nieuw aanbod voor een nieuwe doelgroep op te richten en om zo in te spelen op vragen van kleine groepen of zelfs enkelingen. Vragen waarop ze eigenlijk wel adequaat zouden kunnen inspelen.

Daardoor vinden ouders vaak voor hun kind met specifieke onderwijsbehoeften soms geen school voor buitengewoon onderwijs in hun buurt, terwijl er toch scholen voor buitengewoon onderwijs zijn die hun kind goed onderwijs zou kunnen (en willen) aanbieden. Dat heeft voor gevolg voor de jongeren dat ze ofwel zeer lang onderweg zijn naar hun school ofwel op internaat moeten. Dat heeft voor gevolg voor de scholen dat ze onvoldoende flexibel kunnen inspelen op gestelde zorgvragen.

Voorbeeld: Een school die type 1 (licht mentale handicap) en type 2 (matig en ernstige mentale handicap) aanbiedt maar een leerling met een type 4-attest (fysieke handicap) wil opnemen (en dit op basis van haar bestaande werking goed zou kunnen, kan dit pas doen als ze het type 4 daadwerkelijk programmeert. De twee eerstvolgende teldagen moet de school 21 jongeren met een type 4-attest tellen. Indien in het tweede bestaansjaar van het type 4 deze school slechts 20 type 4-geattesteerde leerlingen telt dan zijn deze leerlingen niet langer financier- of subsidieerbaar. Dit heeft in de eerste plaats dramatische gevolgen voor de betrokken leerlingen en de betrokken personeelsleden.

2. Het normenstelsel voor programmatie, rationalisatie en behoud is omvangrijk en complex. De aanpassing van het normenstelsel voor het buitengewoon basisonderwijs is in eerste instantie een vereenvoudiging die tegemoet komt aan eigentijdse noden van BO-scholen.

Hoge normen per type, normen per type/doelgroep die bijdragen aan de totale schoolnorm en die anders zijn dan de normen voor het type/doelgroep zelf, afhankelijk van de afstanden tussen de vestigingsplaatsen en de administratieve vestigingsplaats normen per type/doelgroep/per vestigingsplaats (terwijl de afstanden onderling tussen de vestigingsplaatsen dan weer geen rol spelen, als een school of een structuuronderdeel niet aan de rationalisatienorm voldoet gelden in sommige situaties behoudsnormen waardoor de school/het structuuronderdeel toch financier- of subsidieerbaar blijft.

3. Normen op zich bieden weinig waarborg voor kwaliteitsvol onderwijs. Om kwaliteitsvol onderwijs te garanderen beschikt de overheid overigens over andere meer geschikte instrumenten. Is het dan zinvol dat een overheid zeer gedetailleerd en louter cijfermatig gaat bepalen wat een zinvolle grootte en een zinvol geheel is?
4. Het bestaande normenstelsel, met de huidige normen, kan zelfs de organisatie van een zinvol aanbod in de weg staan. Als een school een vestigingsplaats heeft op meer dan twee kilometer van de administratieve vestigingsplaats dan moeten alle daar aanwezige types een norm (tussen 6 en 10) halen. In een vestigingsplaats met 20 type

1-geattesteerde jongeren en 4 type 8 geattesteerde jongeren zijn dan deze vier laatste niet financier- of subsidieerbaar. Nochtans kan hun aanwezigheid binnen de grotere groep pedagogisch verantwoord zijn. Het is aan de school om hierin keuzes te maken.

5. Als één van de eerste stappen in het implementatieproces van het leezorgkader wordt er een planificatiecommissie geïnstalleerd die de verbreding van het buitengewoon onderwijs zal aansturen. Om de commissie toe te laten haar werk te doen moet ze kunnen terugvallen op een soepel normenstelsel anders zullen scholen niet in staat zijn om op vragen van de planificatiecommissie in te gaan. Daarnaast heeft de planificatiecommissie een zekere kwaliteitswaarborgende functie waardoor de kwaliteitsbewakende functie van de normen (die er ten andere toch niet was) nog minder belangrijk wordt.
6. Vermits het al dan niet voldoen aan de geldende normen een rechtstreeks effect heeft op de financierbaarheid of subsidieerbaarheid moeten de directies dit nauwgezet opvolgen. Jaarlijks moeten alle scholen door de overheid in hun onderscheiden onderdelen gecontroleerd worden op het voldoen aan de normen.

5.2 Nieuw normenstelsel voor programmatie en rationalisatie in het buitengewoon basisonderwijs

**In het decreet wordt de systematiek van het normenstelsel bepaald. De normen zelf worden (zoals nu ook al het geval is) in een BVR bepaald. In deze toelichting worden er toch al enkele concrete normen genoemd. Hoewel deze cijfers zeker verdedigbaar zijn als norm, moet gesteld worden dat de discussie over de concrete normen gevoerd zal worden bij het uitvoeringsbesluit. De cijfers worden dan ook in de eerste plaats gebruikt om de principes te verduidelijken.

1. Elke BO-school moet een basisschool zijn.

Een autonome school voor buitengewoon lager onderwijs of buitengewoon kleuteronderwijs kan niet meer (met uitzondering van scholen die enkel onderwijs voor de doelgroepen A en B aanbieden).

Dit heeft verschillende bedoelingen:

- Eén van de bedoelingen van leezorg is om het aanbod te vergroten. In die scholen waar er een kleuterniveau zal opgericht worden, vergroot het aanbod.
- Sinds 2003 moeten in het gewoon onderwijs nieuwe scholen basisscholen zijn. De bedoeling van deze maatregel was dat jongeren hun loopbaan ononderbroken kunnen doorlopen. Deze gedachte geldt ook, misschien zelfs nog meer, voor jongeren die kiezen voor buitengewoon onderwijs.
- Scholen met een niveau kleuter werken met jongeren met een zwaardere problematiek dan scholen die enkel het niveau lager aanbieden. Het niet hebben van kleuteronderwijs maakt dan dat deze scholen in feite hun verantwoordelijkheid t.a.v. de totale populatie ontlopen.

De meeste scholen voor buitengewoon basisonderwijs bieden reeds volledig basisonderwijs aan. Het aantal scholen voor zuiver buitengewoon lager onderwijs is zeer beperkt. De maatregel heeft dus enkel effect op een beperkt aantal scholen (6 van de 29 scholen type 3, 5 van de 65 scholen type 2 en 1 van de 22 scholen type 4).

2. Enkel nog een schoolnorm, geen normen per cluster of doelgroep, geen normen voor (clusters/doelgroepen) vestigingsplaatsen. Het aantal clusters dat aangeboden wordt, draagt, voor rationalisatie, wel bij tot de schoolnorm.

Hoewel men, in de logica der dingen, eerst een toelichting over programmering en dan over rationalisatie zou verwachten draaien we hier de toelichting om. Om de precieze draagwijdte van de programmering te begrijpen is het belangrijk dat de lezer eerst zicht krijgt op het systeem van de rationalisatienorm. Daarenboven is de rationalisatienorm voor veel meer scholen van belang.

Om als school gefinancierd of gesubsidieerd te blijven, zijn er minstens 20* leerlingen nodig per cluster waarbinnen men actief is. De onderlinge verhoudingen van de leerlingen (verdeling over de doelgroepen) en de plaatsen waar de leerlingen onderwijs ontvangen (vestigingsplaatsen) spelen hierbij geen rol.

Enkele voorbeelden:

Een school biedt onderwijs voor de doelgroep A aan. Deze school is actief binnen één cluster en dient dus voor verdere financiering of subsidiëring 20 leerlingen te tellen.

Een school biedt onderwijs voor de doelgroepen A en B aan. Deze school is actief binnen één cluster en dient dus voor verdere financiering of subsidiëring 20 leerlingen te tellen.

Een school biedt onderwijs voor de doelgroep A en G aan. Deze school is actief binnen twee clusters en dient dus voor verdere financiering of subsidiëring 40 leerlingen te tellen.

Een school biedt onderwijs voor de doelgroep A, B en G aan. Deze school is actief binnen twee clusters en dient dus voor verdere financiering of subsidiëring 40 leerlingen te tellen.

Een school biedt onderwijs voor de doelgroep B, D en H aan. Deze school is actief binnen drie clusters en dient dus voor verdere financiering of subsidiëring 60 leerlingen te tellen.

3. Een substantieel verschil tussen programmering- en rationalisatienormen.

De programmering is gedurende de gehele programmeringsperiode en ongeacht het aantal clusters dat aangeboden wordt 100* leerlingen.

100 leerlingen is de hoogste programmering die we momenteel kennen (nml. die voor het derde bestaansjaar van een school die start met de types 1 en 8).

Bedoeling van deze vrij hoge programmering is te vermijden dat er veel nieuwe scholen zo maar uit het niets bijkomen. Maar, hoe meer clusters de nieuwe school aanbiedt (en hoe groter de bijdrage aan de verruiming van het aanbod dus is) hoe kleiner het verschil tussen programmering en rationalisatie wordt.

Een nieuwe school moet met een volledig aanbod van één cluster van start gaan. Dit ligt in de lijn van de huidige regelgeving waar een nieuwe school voor buitengewoon basisonderwijs ook met minstens twee types van start moest gaan.

4. Geen behoudsregelingen. Indien er situaties zijn die nood hebben aan een lagere norm dan de heersende algemene rationalisatienorm dan wordt die lagere norm de rationalisatienorm voor die situatie.

Doordat er geen clusterspecifieke normen zijn (noch op niveau van de school, noch op niveau van de vestigingsplaats) zijn niet alle behoudsnormen nog nodig, want het voortbestaan van kleine onderdelen (weliswaar binnen een gezond groter geheel) is gegarandeerd. De term behoudsnormen wordt geschrapt.

De behoudsnormen die wel nog nodig zijn, worden in het normenstelsel geïntegreerd zodat het (echte) volwaardige rationalisatienormen worden. Dit maakt het makkelijker bij de beoordeling of een school voldoet aan de rationalisatie. Er wordt een stap verwijderd in het controleproces (eerst kijken of de rationalisatie vervuld is, zo niet checken of er een behoudsregeling geldt).

5. De twee vrije keuze-regelingen (type van vrije keuze (artikel 101) en 'eerste school van een groep' (artikel 103§1bis)) blijven, aangepast, bestaan.

Geloofsgemeenschappen als bvb. de Joodse en Protestantse zullen blijvend moeten gebruik kunnen maken van een vrije keuze regeling.

Een aanbod binnen een cluster die nog niet aangeboden wordt door een school voor buitengewoon basisonderwijs van dezelfde groep binnen de provincie dikt de norm voor de school minder aan.

Algemeen principe:

Een school biedt onderwijs voor de doelgroep A en G aan. Deze school is actief binnen twee clusters en dient dus voor verdere financiering of subsidiëring 40 leerlingen te tellen.

Opvolger voor de type van vrije keuze regeling

Een school biedt onderwijs voor de doelgroep A. Deze school richt een aanbod voor doelgroep G op en is dan actief binnen twee clusters. Maar, er is geen andere school van dezelfde groep in dezelfde provincie actief in cluster 4. Dan dient deze school voor verdere financiering of subsidiëring geen $(20 + 20 =)$ 40 leerlingen te tellen, maar slechts $(20 + 10 =)$ 30 leerlingen.

6. Omvorming

Hoewel omvorming niet zo vaak voorkomt, is het een zeer nuttig instrument voor scholen die hun aanbod vraaggestuurd willen aanpassen (soms in samenspraak met scholen in hun regio, in de toekomst binnen de schoot van de planificatiecommissie), zonder dat deze aanpassing het verdere bestaan van de school bedreigt (de school heeft even een breder aanbod en dus mogelijks even een hogere rationalisatienorm) en zonder de aanwezige leerlingen de mogelijkheid te ontnemen hun niveau af te ronden.

Tot nu toe kon slechts één type tegelijkertijd omgevormd worden. Het is weinig waarschijnlijk dat een school meerdere clusters/doelgroepen gelijktijdig zal omvormen, maar er is alleszins geen reden om dit onmogelijk te maken.

De leerlingen van het verdwijnende aanbod komen, in tegenstelling tot de huidige situatie, wel in aanmerking om de rationalisatienorm van de school te halen. Zo worden de scholen in staat gesteld om langzaam af en op te bouwen.

Het heeft geen zin om de bepaling(en) dat een "als type van vrije keuze opgericht type" niet mag omgevormd worden te laten bestaan:
- het oprichten van dat aanbod van vrije keuze kan jaren geleden zijn
- wat dan met een aanbod dat op zich in de situatie was dat er gebruik gemaakt kon worden van de vrije keuze-regeling, maar dat toch de gewone oprichtingsnorm haalden.

7. Aparte rationalisatienorm(en) voor scholen voor leerzorgniveau V.

Scholen voor leerzorgniveau V vallen per definitie uit elke clusterregeling. Daarenboven ligt de vooropgestelde rationalisatienorm voor scholen met een aanbod binnen één cluster (20*) te hoog voor deze scholen.

Leerzorgniveau V-scholen en hun Franstalige afdelingen en de Franstalige leerzorgniveau V-scholen hebben nood aan een aparte regeling.

8. Geen onderscheid dun- en dichtbevolkt gebied.

Decretaal was opgelegd dat de Vlaamse Regering bij de bepaling van haar normen een verschil moet maken tussen dun- en dichtbevolkte gebieden. Dit onderscheid is voor het buitengewoon basisonderwijs niet zinvol. We kunnen vaststellen dat alle scholen voor buitengewoon basisonderwijs momenteel in een gemeente met meer dan 75 inwoners per km² liggen. BuBaO-scholen hebben sowieso een zekere regionale werking zodat het inwonersaantal van de gemeente waar de school gelegen is eigenlijk weinig relevantie heeft.

5.3 Artikelsgewijs.

Artikel V.12., 1°

In het nieuwe normenstelsel verdwijnt de behoudsnorm binnen het buo.

Artikel V.12., 12°

Aanpassing van het begrip herstructurering voor het bubao aan zijn nieuwe structuur uitgedrukt in leerzorgniveaus, clusters en doelgroepen.

Artikel V.12., 22°

Aanpassing van het begrip rationalisatienorm (art.3.46°): type wordt geschrapt omdat de rationalisatienorm voor het buitengewoon onderwijs niet langer tot op dat niveau (type of doelgroep) gedefinieerd zal worden.

Artikel V.13.

Aanpassing aan artikel 7. §1. Alle BO-scholen (uitgezonderd deze die enkel onderwijs aan jongeren met 'een leerstoornis' en 'Licht verstandelijke handicap' en/of type 1 en/of 8 aanbieden) moeten basisscholen voor buitengewoon onderwijs zijn.

Artikel V.15.

Artikel 10. Vanaf 01/09/2010 wordt het buitengewoon basisonderwijs georganiseerd en gestructureerd in leerzorgniveaus, clusters en kunnen scholen hun aanbod bepalen in doelgroepen. Als structurerend gegeven verdwijnen de types.

Niet alle leerlingen die nu in het buitengewoon onderwijs aanwezig zijn, worden onmiddellijk ingeschaald. De huidige leerlingen behouden hun (type-)attest. Deze leerlingen stromen geleidelijk uit. Zolang deze uitstroom duurt blijft de typologie nog bestaan, maar niet op het niveau van de scholen, maar wel op het niveau van de leerling (o.a. voor het berekenen van de omkadering die zij zullen genereren).

Het artikel 10 dat deel uitmaakt van het hoofdstuk III 'structuur van het onderwijs' verdwijnt. Tegelijkertijd wordt in een nieuw artikel 194 sexies een overgangsbepaling opgenomen waardoor de typologie 'voor de type-leerlingen' blijft bestaan.

Artikel V.45.

Wijziging van artikel 101. Het oprichten van een aanbod van vrije keuze wordt eveneens binnen de clusters gezien. Indien nog geen school van dezelfde groep een aanbod heeft binnen een welbepaalde cluster, dan kan een school binnen die cluster een aanbod van vrije keuze oprichten. Dat betekent dan dat dat aanbod, ook al ligt het in een bijkomende cluster de rationalisatienorm voor die school minder zal 'aandikken' dan wanneer dit aanbod in een cluster zou liggen dat al wel aangeboden wordt binnen de groep binnen de provincie.

Voor een school met een aanbod binnen twee 'gewone' clusters en één doelgroep van vrije keuze binnen de derde cluster geeft dat dan: $20 + 20 + 10 = 50^*$.

Wijzigingen t.o.v. de bestaande systematiek van types van vrije keuze:

Voor de types 6 en 7 was Vlaanderen de geografische omschrijving. Vanaf nu wordt voor elk aanbod van vrije keuze de provincie het gebied waarbinnen de mogelijkheid tot het oprichten wordt afgetoetst.

In de oude systematiek kon een als type van vrije keuze opgericht type niet omgevormd worden. Dit wordt wegens oncontroleerbaar en overbodig in de nieuwe systematiek niet behouden.

De telmomenten werden in overeenstemming gezet met de principes van OD XVII.

Artikel V.46.

Aanpassing van artikel 103: aan het gegeven clusters als structurerend gegeven binnen het buitengewoon basisonderwijs.

- aan het gegeven dat er maar één programmatienorm (nml. op schoolniveau) zal zijn.

Binnen het huidige normenstelsel moeten nieuwe scholen twee types aanbieden. Dat principe wordt niet verlaten, maar wel bijgestuurd. In een cluster worden leerlingen gegroepeerd die welbepaalde participatieproblemen in het onderwijs gemeenschappelijk hebben daarom wordt aan nieuwe scholen gevraagd dat ze bij de start een aanbod voor de volledige cluster aanbieden.

Artikel V.47.

Wijziging van artikel 105 bis. De krijtlijnen die de decreetgever oplegt aan de Regering voor het bepalen van de programmatienormen worden gelegd in artikel 105bis. Deze krijtlijnen waren al verschillend voor gewoon en buitengewoon onderwijs, maar werden toch samen beschreven. Omdat het kader waarbinnen de Regering programmatienormen moet bepalen nog meer zal verschillen tussen gewoon en buitengewoon onderwijs wordt het artikel 105 bis opgesplitst voor het gewoon en het buitengewoon onderwijs.

Voor het gewoon onderwijs verandert er niets.

Voor het buitengewoon onderwijs zal de Regering één programmatienorm bepalen die zal gelden voor alle scholen voor buitengewoon basisonderwijs (ongeacht het aanbod van deze school. Op deze algemeen geldende programmatienorm is er slechts één uitzondering mogelijk, nml. nieuwe

scholen ontstaan in toepassing van artikel 103, §2 (eerste school binnen een groep).

Er zal één programmatienorm zijn ongeacht het aantal clusters dat de nieuwe school zal organiseren, dit betekent dat hoe meer clusters de nieuwe school organiseert, hoe kleiner het verschil wordt tussen de programmatienorm en de rationalisatienorm voor deze school. $N = 100^*$)

Aan de periode van programmatie en aan de minimum en maximum aantallen voor de programmatienorm verandert er niets.

De programmatie van een nieuwe school voor buitengewoon basisonderwijs is ook gelinkt aan een programmatiedossier en een overleg binnen de planificatiecommissie (zie hoger).

Artikel V.48.

Het opschrift "Afdeling 2BIS Technische aanpassing: types worden clusters.

Artikel V.49.

Artikel 109 bepaalt onder welke voorwaarden een school voor buitengewoon basisonderwijs een vestigingsplaats kan oprichten, dit artikel wordt aangepast aan de nieuwe systematiek waarbij er niet op het niveau van een vestigingsplaats geteld wordt. Concreet betekent dit dat de 2 km norm (voor een vestigingsplaats op minder dan 2 km werd er al niet apart geteld, voor een vestigingsplaats op 2 km of meer wel) wegvalt.

Momenteel wordt er binnen het normenstelsel een onderscheid gemaakt tussen administratieve vestigingsplaats en vestigingsplaats. Dit onderscheid is niet relevant meer:

- types in vestigingsplaatsen moeten aan normen voldoen als de vestigingsplaats op meer dan twee kilometer van de administratieve vestigingsplaats ligt, doch afstanden tussen verschillende vestigingsplaatsen onderling hebben geen belang.

- Door de terechte maatregel in OD XIII (Mozaïek, 13 juli 2001) dat in nieuwe vestigingsplaatsen gelijktijdig ook nieuwe types kunnen starten, is het onderscheid tussen een administratieve vestigingsplaats en een andere vestigingsplaats (waarbij in principe de administratieve vestigingsplaats geacht wordt de schoolnorm te halen) niet meer zinvol.

Voor de Leerzorgniveau V (Type5) scholen blijft de bijkomende bepaling dat een vestigingsplaats pas kan opgericht worden na akkoord van de Vlaamse Regering behouden en blijven uiteraard de telperiodes i.p.v. de teldagen gelden.

Artikel V.50.

Artikel 110 van het decreet basisonderwijs bepaalt hoe een school voor kleuteronderwijs of een school voor lager onderwijs een school voor basisonderwijs kan worden. Dit zowel voor het gewoon als het buitengewoon onderwijs. Vermits alle BO-scholen scholen voor buitengewoon basisonderwijs moeten zijn (met uitzondering van hun aanbod voor de doelgroepen A en B) is dit een overbodig artikel geworden voor het BO, alle bepalingen en verwijzingen naar het buitengewoon onderwijs kunnen dan ook geschrapt worden.

Artikel V.51.

Het opschrift "Onderafdeling C Technische aanpassing: types worden clusters Inhoudelijke aanpassing: normen worden gesteld tot op het niveau van de clusters, niet tot op het niveau van de doelgroepen.

Artikel V.52.

Artikel 111 bepaalt hoe een school voor buitengewoon onderwijs een aanbod binnen een nieuwe cluster (die nog niet door de school wordt aangeboden) kan oprichten. De normen die een school voor buitengewoon onderwijs in die situatie moet halen zijn voortaan enkel op schoolniveau en niet op het niveau van de onderdelen (vestigingsplaats, cluster of doelgroep). De specifieke bepalingen voor Leerzorgniveau V/type 5 blijven bestaan.

Indien een school haar aanbod beperkt tot 1 cluster dan is de rationalisatienorm 20* leerlingen. Bij een aanbod binnen twee clusters is de rationalisatienorm 40* leerlingen en bij een aanbod in drie clusters is dat 60* leerlingen.

Artikel V.53.

Artikel 112 geeft scholen voor buitengewoon onderwijs de mogelijkheid om clusters om te vormen. Dit systeem van omvorming bestond al per voor types. De systematiek dat een school een welbepaald aanbod kan afbouwen en tegelijkertijd een nieuw aanbod kan opbouwen, maar dat er geen verhoogde rationalisatienorm is (hoewel de school tijdelijk een populatie in huis heeft die daar eigenlijk aanleiding toe geeft, blijft bestaan maar wordt uitgedrukt in aanbod per cluster. Omvorming op kleinere onderdelen definiëren (bvb. doelgroep) heeft geen zin vermits een wijziging in het aanbod op het niveau van de doelgroepen (zolang men binnen één cluster blijft tenminste) geen effect heeft op de rationalisatienorm voor de school.

Daarnaast vinden de volgende wijzigingen t.o.v. de oude systematiek plaats:

- Tot nu toe kon slechts één type tegelijkertijd omgevormd worden. Het is weinig waarschijnlijk dat een school twee clusters tot de derde andere cluster zal omvormen, maar er is alleszins geen reden om dit onmogelijk te maken.
- De leerlingen van de verdwijnende cluster komen wel in aanmerking om de rationalisatienorm van de school te halen. Zo worden de scholen in staat gesteld om langzaam af en op te bouwen.
- Het heeft geen zin om de bepalingen dat een 'als Type van vrije keuze opgericht Type' niet mag omgevormd worden te vertalen in het nieuwe normenstelsel.
 - het oprichten van het aanbod binnen een cluster kan jaren geleden zijn
 - wat dan met een aanbod dat in de situatie was dat er gebruik gemaakt kon worden van de aanbod van vrije keuze-regeling, maar die toch de gewone oprichtingsnorm haalden.

Artikel V.55.

Artikel 115 handelt over het genadejaar. Dit artikel wordt opgesplitst tussen gewoon en buitengewoon onderwijs omdat er voor het gewoon onderwijs rationalisatienormen zijn op het niveau van vestigingsplaats en niveau en voor het buitengewoon onderwijs enkel op schoolniveau.

Artikel V.56.

De artikelen 116, 117, 118 en 119 bevatten de behoudsregelingen. Deze worden in het algemene systeem geïntegreerd als rationalisatienormen. Deze artikelen hebben dus geen zin meer.

Artikel V.57.

Artikel 121 wordt vervangen. Hier wordt de nieuwe systematiek voor het bepalen van de rationalisatienorm geïntroduceerd: 20* leerlingen per cluster, steeds op schoolniveau, de verdeling binnen de clusters en over de vestigingsplaatsen speelt geen rol.

De Regering moet enkele rationalisatienormen bepalen voor enkele categorieën scholen voor buitengewoon basisonderwijs omdat de behoudsnormen zijn weggefallen en deze behoudsnormen geïntegreerd worden in de rationalisatienorm:

- scholen ontstaan als eerste school binnen een groep
- scholen voor leerzorgniveau V (de norm voor een school met één doelgroep (N = 20*) is hoog voor een aantal Leerzorgniveau V- scholen
- scholen voor leerzorgniveau V waar de onderwijstaal niet deze is van het taalgebied (is de behoudsnorm van het verdwijnende artikel 118 dat een rationalisatienorm wordt)
- scholen die in een bepaalde provincie en binnen hun groep als enige een bepaalde cluster organiseren (is de behoudsnorm van het verdwijnende artikel 119 dat een rationalisatienorm wordt).
- alle andere scholen voor buitengewoon basisonderwijs.

Afdeling VII. Wijziging van het decreet van 14 juli 1998 houdende diverse maatregelen met betrekking tot het secundair onderwijs en tot wijziging van het decreet van 25 februari 1997 betreffende het basisonderwijs

Artikel V.89.

In dit artikel worden de definities van cluster, groep, ingeschaalde leerling, leerzorgeenheid, leerzorgniveau, leerzorgveld, opleidingsvorm, type, type-leerling toegevoegd aan het bovenvermelde decreet en wordt de definitie van programmatie gewijzigd zodat deze naast de programmatie in het gewoon secundair onderwijs nu ook de programmatie in het buitengewoon secundair onderwijs omvat.

Artikel V.90.

In dit artikel wordt duidelijk gemaakt dat titel IV en titel VII enkel het gewoon secundair onderwijs omvatten.

Artikel V.91.

In dit artikel wordt een titel VIbis toegevoegd m.b.t. programmatie en rationalisatie buitengewoon secundair onderwijs dit zowel voor type-leerlingen als ingeschaalde leerlingen.

Artikel V.92. en V.93.

In deze artikelen wordt gesteld dat de enveloppe leerzorgeenheden die een scholengemeenschap ontvangt met betrekking tot de leerlingen van leerzorgniveau II, cluster 4, zoals uiteengezet in art. V. 96. , enerzijds een bevoegdheid is voor de scholengemeenschap om er afspraken over de verdeling ervan te maken en anderzijds expliciet als een der voordelen van de vorming van scholengemeenschappen moet worden opgevat.

Artikel V.94.

In dit artikel wordt duidelijk gemaakt dat titel X enkel het gewoon secundair onderwijs omvat.

Artikel V.95.

Met dit artikel wordt een titel Xbis "Onderwijzend personeel en paramedisch, medisch, sociaal, psychologisch en orthopedagogisch personeel in het buitengewoon secundair onderwijs" ingevoegd. Hierin wordt voor regelmatige type-leerlingen in het buitengewoon secundair onderwijs het

oude systeem van toekenning van lesuren en uren, de aanwending en de mogelijke overdrachten bevestigd. Daarnaast wordt voor regelmatige ingeschaalde leerlingen in het buitengewoon secundair onderwijs van leerzorgniveau III en IV het nieuwe systeem van leerzorgeenheden, de aanwending en mogelijke overdrachten ingevoegd. De Vlaamse Regering zal de verdere uitwerking van deze leerzorgeenheden bepalen, conform wat hiervoor reeds is beschreven.

Artikel V.96.

Met dit artikel wordt een titel XIbis "Leorzorgeenheden voltijds gewoon secundair onderwijs" ingevoegd die het toekennen van leerzorgeenheden in het gewoon voltijds secundair onderwijs bepaalt conform wat hiervoor reeds is beschreven. Dit voor leerlingen van leerzorgniveau II, cluster 3, leerzorgniveau II, cluster 4, leerzorgniveau III en IV. Deze middelen zijn naar gelang van het geval, hetzij extra middelen die bovenop de omkadering inherent aan het gewoon secundair onderwijs komen, hetzij middelen ter vervanging van de gebruikelijke omkadering. In alle gevallen echter is het zo dat in eerste instantie de desbetreffende leerzorgeenheden uitbesteed worden aan een school voor buitengewoon onderwijs met het oog op aanwending en invulling, rekening houdend met de noodzakelijke expertise waarop moet worden kunnen teruggevalen. Pas als de mogelijkheid tot samenwerking en uitbesteding manifest ontbreekt, kan de instelling voor gewoon onderwijs de implementatie van de leerzorgeenheden zelf doen.

Afdeling VIII. Wijziging van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding

Artikel V.97.

Dit artikel vervangt punt 2° van artikel 24 van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding met dien verstande dat de terminologie wordt afgestemd op het leerzorgkader dat in het decreet van ... betreffende leerzorg wordt beschreven.

Artikel V.98.

Dit artikel voegt aan punt 1° van paragraaf 1 van artikel 69 van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding de terminologie van het leerzorgkader toe met dien verstande dat leerlingen van leerzorgniveau II, cluster 3 en van leerzorgniveau III en IV wegingscoëfficiënt 7 krijgen.

Artikel V.99.

Dit artikel bepaalt dat CLB's - rekening houdend met de indexaanpassing van juni 2008 - 300.000 euro extra middelen voor professionalisering krijgen toegewezen onder de vorm van extra werkmiddelen.

Afdeling IX. Wijziging van het decreet van 22 maart 1999 tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 december 1998 tot bepaling van de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon basisonderwijs type 2

Artikel V.100 en V.101

Deze artikelen maken de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon basisonderwijs type 2 ook van toepassing voor het basisonderwijs van leerzorgniveau III en IV voor de doelgroep "leerlingen met een matig, ernstig of diep verstandelijke handicap".

Afdeling X. Wijziging van het decreet van 18 januari 2002 betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke

eindtermen in het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs.

Artikel V.102. en V.103.

Met deze artikelen wordt duidelijk gemaakt dat eindtermen, de specifieke eindtermen en ontwikkelingsdoelen in het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs eveneens van toepassing kunnen zijn op leerzorgniveau III en IV.

Artikel V.104.

In dit artikel wordt duidelijk gemaakt dat de eindtermen en/of ontwikkelingsdoelen en/of specifieke eindtermen voor leerlingen van leerzorgniveau III en IV in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs gekozen worden door de klassenraad in samenspraak met het centrum voor leerlingenbegeleiding en zo mogelijk in overleg met de ouders en eventueel andere betrokkenen. Er wordt beschreven welke de eindtermen en/of ontwikkelingsdoelen en/of specifieke eindtermen zijn voor de opleidingsvormen en de trajecten. De gelijkwaardigheid van de prestaties in het gevolgde onderwijstraject van een leerling wordt beoordeeld door de klassenraad.

Artikel V.105 en V.106.

In deze artikelen wordt bepaald wie het handelingsplan van de leerlingen van leerzorgniveau III en IV opmaakt en dat dit dient te gebeuren op basis van de opvoedings- en onderwijsbehoeften van de leerling.

Afdeling XI. Wijziging van het decreet van 18 januari 2002 houdende bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 april 2001 tot bepaling van de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon basisonderwijs type 8

Artikel V. 107 en V.108

Deze artikelen maken de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon basisonderwijs type 8 ook van toepassing voor het basisonderwijs van leerzorgniveau III voor de doelgroep "leerlingen met een leerstoornis".

Afdeling XII. Wijziging van het decreet van 22 maart 2002 tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 november 2001 tot bepaling van de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon basisonderwijs type 1

Artikel V.109. en V.110.

Deze artikelen maken de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon basisonderwijs type 1 ook van toepassing voor het basisonderwijs van leerzorgniveau III voor de doelgroep "leerlingen met een licht verstandelijke handicap".

Afdeling XIII. Wijziging van het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen-I

We verwijzen voor de algemene toelichting bij deze wijzigingsbepalingen naar de tekst onder punt II.4. p. 30 en volgende van deze memorie.

Artikel V.111.

Dit artikel voegt enkele relevante definities toe uit het begrippenkader van leerzorg zoals gedefinieerd in het decreet van ... betreffende leerzorg.

Artikel V.112.

In dit artikel wordt de bepaling waarbij leerlingen een recht op inschrijving hebben rekening houdend met het onderwijsaanbod aangevuld met bepalingen betreffende het nieuwe aanbod buitengewoon onderwijs in het kader van leezorg zijnde de leezorgniveau's, clusters, doelgroepen en voor het secundair onderwijs de verschillende opleidingsvormen en structuuronderdelen.

Artikel V.113.

Dit artikel bevestigt het algemene beginsel dat de overheid toelatingsvoorwaarden kan opleggen.

Leerlingen met een inschaling in leezorgniveau III of IV, die wel in een cluster maar niet in één van de 8 doelgroepen kunnen ingeschaald worden, worden geacht te voldoen aan de toelatingsvoorwaarden voor het desbetreffende leezorgniveau en cluster. De niet inschaling in een bepaalde doelgroep betekent dus niet dat de leerling niet voldoet aan de toelatingsvoorwaarden voor een leezorgniveau of cluster. De leerling heeft een recht om ingeschreven te worden in een school voor buitengewoon onderwijs die een aanbod heeft van het betreffende leezorgniveau en voor één of meerdere doelgroepen binnen de betreffende cluster.

Artikel V.114.

Dit artikel vervangt het bestaande artikel III.10 van het GOKdecreet waarin de inschrijving onder ontbindende voorwaarde van het aantonen van onvoldoende draagkracht is geregeld voor leerlingen met een inschrijvingsverslag voor het buitengewoon onderwijs van type 1 tot en met 7. De terminologie wordt afgestemd om leezorg. Er is een termijn bepaald waarbinnen de inrichtende macht of het schoolbestuur zich moet uitspreken over de draagkrachtafweging.

Op niveau van het secundair onderwijs is de rol van de toelatingsklassenraad verduidelijkt. Indien een leerling niet voldoet aan de toelatingsvoorwaarden voor de onderscheiden structuuronderdelen van het gewoon secundair onderwijs, is in welbepaalde gevallen voorafgaand aan de draagkrachtafweging een gunstige en gemotiveerde beslissing van de toelatingsklassenraad noodzakelijk. Conform artikel III.7. van het GOKdecreet is het algemeen beginsel dat de overheid toelatingsvoorwaarden kan opleggen. Voorafgaandelijk aan de draagkrachtafweging moeten scholen zich ervan vergewissen dat de leerlingen voldoen aan de toelatingsvoorwaarden. Dit kan in bepaalde gevallen betekenen dat een gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad noodzakelijk is om de leerling als regelmatige leerlingen te kunnen inschrijven. De toelatingsvoorwaarden worden voor alle structuuronderdelen van het gewoon secundair onderwijs bepaald in het Besluit van de Vlaamse regering van 19 juli 2002 betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs.

Artikel V.115.

Het decreet voorziet via dit artikel in de mogelijkheid van een draagkrachtafweging voor ingeschreven leerlingen. We verwijzen naar p. 33 van deze memorie waar de verschillende momenten waarop de draagkrachtafweging kan gemaakt worden, enerzijds voor het basisonderwijs en anderzijds voor het secundair onderwijs, zijn beschreven. De ontbinding van een inschrijving is voor ouders en de leerling een ingrijpend gebeuren en doorbreekt de continuïteit in de schoolloopbaan van het kind of de jongere. Dit moet bijgevolg met respect voor de rechten van de leerling gebeuren. De school moet dit tijdig melden en samen met het CLB haar volle medewerking blijven verlenen opdat de leerling voor het volgende schooljaar een school kan vinden die beter bij zijn noden past. Dit betekent dat het CLB de ouders en de leerling moet informeren en adviseren over de

mogelijkheden van schoolkeuze en actief ondersteunen en begeleiden met het oog op een inschrijving in een nieuwe school.

Artikel V.116.

Een leerling met een inschaling in leerzorgniveau IV heeft geen recht op inschrijving in de school of vestigingsplaats van het gewoon onderwijs. Ouders hebben wel recht op een gesprek. Een weigering van inschrijving is niet gebonden aan een draagkrachtafweging en is geen voorwerp van de rechtsbeschermingsprocedure, zoals bepaald in het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen. Inschrijving van een leerling met een inschaling in leerzorgniveau IV is ook verbonden met een evaluatieperiode van 3 maanden. Wanneer die gunstig is kan de leerling ingeschreven blijven. Wordt de inschrijving ontbonden dan geldt ook in dit geval dat het CLB de ouders en de leerling moet informeren en adviseren over de mogelijkheden van schoolkeuze en actief ondersteunen en begeleiden met het oog op een inschrijving in een nieuwe school.

Artikel V.117.

Dit artikel bepaalt de informatieplicht van ouders bij de inschrijving van een leerling (zie ook p. 32 laatste alinea). De ouders zijn ertoe verplicht om bij een aanvraag tot inschrijving, de G- of I- documenten die de inschaling in leerzorg bepalen over te maken aan de school. Ook het CLB maakt bij schoolovergangen het inschalingsdocument over aan de nieuwe school. Indien ouders deze informatieverplichting niet nakomen en een inschrijving bekomen kan de school nadien toch nog een draagkrachtafweging maken zoals bedoeld in artikel III.10 van het decreet. De inschrijving wordt dan een inschrijving onder ontbindende voorwaarde. Indien de draagkrachtafweging tot gevolg heeft dat het schoolbestuur of de inrichtende macht beslist dat de draagkracht onvoldoende is, dan kan de inschrijving worden ontbonden.

Artikel V.118.

Ontbindingen van inschrijvingen wegens onvoldoende draagkracht worden gemeld aan Agodi.

Artikel V.119.

Dit artikel voegt naar analogie met het geïntegreerd ondersteuningsaanbod gelijke onderwijskansen in het gewoon onderwijs een onderdeel geïntegreerd ondersteuningsaanbod in het buitengewoon basisonderwijs en buitengewoon secundair onderwijs toe aan het GOKdecreet. Op deze wijze wordt een overgang gemaakt van het onderwijsvoorrangsbeleid dat nog steeds in het buitengewoon onderwijs van kracht is. Op 1 september 2002 trad het GOK-decreet in werking. Het geïntegreerd ondersteuningsaanbod was, in tegenstelling tot de andere aspecten van het decreet, alleen van toepassing op het gewoon onderwijs. In het buitengewoon onderwijs werd, in afwachting van een grondige en totale hervorming, gekozen voor het verder zetten van het tijdelijke project onderwijsvoorrangsbeleid. De bestaande toestand van het schooljaar 2000-2001 in het basisonderwijs en de bestaande toestand van het schooljaar 1999-2000 in het secundair onderwijs werd bevroren op basis van het aantal scholen en lestijden of lesuren. Op de vergadering van 5 september 2007 concludeerde de gemengde commissie buitengewoon onderwijs van de Vlaamse onderwijsraad dat een verdere handhaving van de huidige OVB-verdeling onhoudbaar is.

De Vlaamse Minister van Onderwijs en Vorming bestelde een wetenschappelijk onderzoek over mogelijke extra inspanningen van scholen in het buitengewoon onderwijs ten gevolge van de aanwezigheid van GOK-kenmerken bij de leerlingenpopulatie. Het onderzoek dat werd uitgevoerd onder leiding van professor P. Ghesquire KULeuven en leverde belangrijke conclusies en beleidsaanbevelingen op (www.ond.vlaanderen.be/leerzorg/documenten/). De subgroepen die scholen voor buitengewoon onderwijs onderscheiden in hun

leerlingenpopulatie sluiten wel degelijk aan bij de GOK-indicatoren, nl. kansarme leerlingen, allochtonen of anderstaligen, residentieel opgenomen kinderen. De indicatoren thuistaal en opleidingsniveau moeder werden hier als het meest relevant bestempeld. De diversiteit binnen deze subgroep is echter groot en de afbakening is niet altijd evident. Daarom besloten de onderzoekers dat voor welbepaalde doelgroepen (type 1 en 3, doelgroep A en G in het nieuwe leezorgkader) ook in het buitengewoon onderwijs een correctie voor de aanwezigheid van kansarme leerlingen wenselijk is. Deze correctie is voor andere doelgroepen minder relevant omdat de socio-economische achtergrond weinig of minder impact heeft.

Om deze redenen werd beslist een GOK-correctie in te voeren. Artikel V.119. legt de contouren vast van deze regeling. Wat de gelijkekansenindicatoren betreft wordt aangesloten bij de indicatoren die gebruikt worden in het gewoon onderwijs.

De toekenning en aanwending van de omkadering verloopt volgens een vergelijkbaar stamien als de ondersteuning in het gewoon onderwijs. Zo legt de Vlaamse Regering de gewichten vast van de verschillende indicatoren. De extra leezorgeenheden worden voor een periode van drie schooljaren toegekend en de Vlaamse Regering zal een instapdrempel van x % leerlingen die voldoen aan minstens één van de indicatoren bepalen. Om aanvullende leezorgeenheden te krijgen moeten scholen batig gerangschikt zijn. Deze rangschikking gebeurt afzonderlijk voor het basisonderwijs en het secundair onderwijs en garandeert dat scholen met de hoogste concentratiegraad extra omkadering krijgen. Binnen deze rangschikking wordt aan scholen een puntentotaal toegekend. Elke leerling genereert een aantal punten op basis van het gewicht van de indicatoren waaraan hij voldoet. De Vlaamse Regering legt deze gewichten vast. Scholen moeten batig gerangschikt zijn en een door de Vlaamse Regering te bepalen minimum aan leezorgeenheden genereren.

De scholen leggen zichzelf een aantal doelstellingen op: zowel inzake het functioneren van de leerlingen, het handelen van de leerkrachten, als de werking van de school. De doelstellingen zoals bepaald in het decreet zijn bindend. De keuze van deze doelstellingen wordt gebaseerd op een analyse van de beginsituatie die de school gedurende het eerste trimester van het eerste schooljaar uitwerkt. De extra omkadering kan enkel worden aangewend om de opgegeven doelstellingen te bereiken. De scholen leggen daarover verantwoording af.

Op deze wijze vindt het ondersteuningsaanbod in het buitengewoon onderwijs aansluiting bij het ondersteuningsaanbod in het gewoon onderwijs.

De inspectie gaat op schoolniveau na of de opgegeven doelstellingen zijn bereikt. Bij een negatieve evaluatie biedt het decreet net als in het gewoon onderwijs een kans op remediëring.

De bepalingen over het geïntegreerde ondersteuningsaanbod buitengewoon onderwijs werden als wijzigingsbepalingen overgenomen en ingevoegd in het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 (artikelen 139decies tot en met 139septies - zie ook artikel V.70 van het decreet leezorg).

Afdeling XIV. Wijziging van het decreet van 19 juli 2002 tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 april 2002 tot vaststelling van de ontwikkelingsdoelen algemene en sociale vorming in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3.

Artikel V.120. en V.121.

In deze artikelen wordt beschreven dat de ontwikkelingsdoelen van de opleidingsvorm 3 ook van toepassing zijn op traject 3 voor leerlingen van leerzorgniveau III of IV in het gewoon secundair onderwijs.

Afdeling XV. Wijziging van het decreet van 14 februari 2003 betreffende het onderwijs XIV

Artikel V.122.

De huidige gemiddelde omkadering in het buitengewoon onderwijs wordt voor leerzorgniveau III of IV per leerling, op basis van de huidige aanwending, omgerekend in leerzorgeenheden. Leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III of IV in het gewoon onderwijs hebben recht op een vergelijkbare omkadering als in het buitengewoon onderwijs.

De middelen worden toegekend aan de school waar de leerling is ingeschreven.

Binnen het gewoon onderwijs is het moment van toekenning van de leerlinggebonden middelen gelijk aan het moment van de effectieve start in de school voor gewoon onderwijs. Verlaat de betrokken leerling de school voor gewoon onderwijs dan verdwijnt de rugzak eveneens uit deze school.

De leerlingen met een inschaling in leerzorgniveau III of IV tellen dus niet mee voor het bepalen van het ICT-punten van de school voor gewoon onderwijs, deze leerlingen hebben immers recht op een aan de BO omkadering gelijkwaardige rugzak leerzorgeenheden waar ICT inzit. Het is evident dat dezelfde redenering opgaat voor de leerlingen III, IV en V in het buitengewoon onderwijs.

Afdeling XVI. Wijziging van het decreet van 23 mei 2003 tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 januari 2003 tot bepaling van de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon basisonderwijs type 7

Artikel V.123. en V.124.

Deze artikelen maken de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon basisonderwijs type 7 ook van toepassing voor het basisonderwijs van leerzorgniveau III en IV voor de doelgroep "leerlingen met een auditieve beperking".

Afdeling XVII. Wijziging van het decreet van 4 juli 2008 betreffende de werkingsbudgetten in het secundair onderwijs en tot wijziging van het decreet basis basisonderwijs van 25 februari 1997 wat de werkingsbudgetten betreft.

Artikel V.125.

Dit artikel vervangt in artikel 5, §1, 2°, b) het woord "type" door "type of doelgroep".

Artikel V.126.

Dit artikel bepaalt enerzijds het puntengewicht van de type-leerlingen en de ingeschaalde leerlingen in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs en anderzijds het puntengewicht van ingeschaalde leerlingen in leerzorgniveau II, cluster 3 en 4.

Artikel V.127.

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Afdeling XVIII. Wijziging van het decreet van 10 juli 2008 betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap

Artikel V.128.

Naar analogie met het voltijds onderwijs wordt in het deeltijds secundair onderwijs de mogelijkheid tot weigering van inschrijving omwille van onvoldoende draagkracht uitgebreid naar in leezorgniveau III (behoudens 1 uitzondering) ingeschaalde leerlingen.

Artikel V.129 en V.130.

De toekenning in het deeltijds onderwijs van een attest van verworven competenties wordt niet langer gekoppeld aan het niet met vrucht gevolgd hebben van een opleiding(sonderdeel)doch wordt geherformuleerd zodat het begrip "verworven competenties" beter tot zijn recht komt (inzonderheid voor ingeschaalde leerlingen in het deeltijds onderwijs) en het betrokken studiebewijs een positieve connotatie verkrijgt.

Artikel V.131. en V.132.

Binnen het raam van de decretale bepalingen inzake financiering of subsidiëring van de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs wordt, zowel voor de personeelsomkadering als voor het werkingsbudget, toegevoegd dat ook de specifieke middelen die voor ingeschaalde leerlingen vanuit de leezorg worden verleend, in aanmerking worden genomen.

Afdeling XIX. Wijziging van het decreet van ... betreffende de kwaliteit in het onderwijs

Artikel V.133.

In het decreet van ... betreffende de kwaliteit van het onderwijs wordt een artikel 20/1 ingevoegd. Dit artikel heeft betrekking op de ondersteuning van de scholen uit het buitengewoon basis- en secundair onderwijs door de pedagogische begeleidingsdiensten bij de verbreding en verdieping van hun aanbod. Elk net kan hiervoor beschikken over een aantal personeelsleden aan wie een verlof wegens bijzondere opdracht is toegekend. De Vlaamse Regering zal hiervoor steeds voor een periode van drie schooljaren een convenant met iedere pedagogische begeleidingsdienst afsluiten.

Deze bepalingen houden enerzijds een verderzetting in van de ondersteuning die via onderwijsdecreet XVIII werd toegekend, en anderzijds, een uitbreiding van deze ondersteuning.

Afdeling XX. Wijziging van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 houdende de omschrijving van de types en de organisatie van het buitengewoon onderwijs en vaststellende de toelatings- en behoudsvoorwaarden in de diverse niveaus van het buitengewoon onderwijs.

Artikel V.134.

In dit artikel wordt de oude omschrijving van types in artikel 5 van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 vervangen door de nieuwe omschrijving van type-leerling en de indeling.

Artikel V.135.

In het oude artikel 6 stond een herhaling en verdere omschrijving van de types van artikel 5, vermits dit 5 artikel is vervangen door de omschrijving van type-leerling, vervalt artikel 6.

Artikel V.136.

In dit artikel stonden zaken die enkel van toepassing zijn op het buitengewoon basisonderwijs, dit is reeds elders geregeld, dus wordt dit artikel geschrapt.

Artikel V.137.

In dit artikel stond een oude bepaling over programmatie in het buitengewoon onderwijs. Dit is reeds elders geregeld, dus wordt dit artikel geschrapt.

Artikel V.138.

In dit artikel stond nog een oude bepaling over oprichten van observatiecentra, dit wordt nu beschouwd als een programmatie van type 3, en is reeds elders geregeld, dus wordt dit artikel geschrapt.

Artikel V.139.

In dit artikel stond nog een oude bepaling ivm integratie van leerlingen in het gewoon onderwijs. Dit wordt met leerzorg vervangen door leerzorgniveau II, dus wordt dit artikel geschrapt.

Artikel V.140.

In dit artikel wordt de oude opsomming van de opleidingsvormen in artikel 23 van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 vervangen door de nieuwe opsomming van de opleidingsvormen afgestemd op de omschrijvingen van de trajecten op leerzorgniveau III en IV zoals voorzien binnen leerzorg.

Artikel V.141.

In dit artikel wordt de oude beschrijving van de doelstellingen van de opleidingsvormen in artikel 24 van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 vervangen door de actuele beschrijving van de doelstellingen van de opleidingsvormen in leerzorgterminologie.

Artikel V.142.

In dit artikel wordt de oude omschrijving van opleidingsvorm 1 in de titel van de tweede afdeling van hoofdstuk VI vervangen door de actuele omschrijving van opleidingsvorm 1.

Artikel V.143.

In dit artikel wordt de oude omschrijving van opleidingsvorm 2 in de titel van de derde afdeling van hoofdstuk VI vervangen door de actuele omschrijving van opleidingsvorm 2.

Artikel V.144.

In dit artikel wordt duidelijk gemaakt dat het centrum voor leerlingenbegeleiding de instelling is die de overgang van de ene opleidingsvorm naar de andere mogelijk kan maken.

Artikel V.145.

In dit artikel stond een oude bepaling over bepalen van programma's in het buitengewoon onderwijs. Dit is reeds elders geregeld, door de ontwikkelingsdoelen, dus wordt dit artikel geschrapt.

Artikel V.146. tot en met V.148.

In deze artikelen wordt duidelijk gemaakt dat in opleidingsvorm 1 het de klassenraad is, die in samenspraak met het centrum van leerlingenbegeleiding en, indien mogelijk, in samenspraak met de ouders en de leerling de duur van de leerjaren bepaalt in opleidingsvorm 1. Er wordt eveneens mogelijk gemaakt, dat er naast de sociaal maatschappelijke trainingen ook stages kunnen worden ingericht in opleidingsvorm 1. Tot slot wordt ook duidelijk gemaakt dat er op het einde van opleidingsvorm 1 een

attest van verworven bekwaamheden wordt uitgereikt, waarvan het model nog moet bepaald worden.

Artikel V.149. tot en met V.151.

In deze artikelen wordt bepaald dat men in de tweede fase voorrang moet geven aan de arbeidsgerichte vorming. Er wordt eveneens duidelijk gemaakt dat in opleidingsvorm 2 het de klassenraad is, die in samenspraak met het centrum van leerlingenbegeleiding de duur bepaalt van de fases. Tot slot wordt ook duidelijk gemaakt dat er op het einde van opleidingsvorm 2 een attest van verworven bekwaamheden wordt uitgereikt, waarvan het model nog moet bepaald worden.

Afdeling XXI. Wijziging van het koninklijk besluit nr. 65 van 20 juli 1982 tot vaststelling van de wijze waarop de ambten van het bestuurs- en onderwijzend personeel worden bepaald in de inrichtingen voor buitengewoon onderwijs.

Artikel V.146.

In dit artikel wordt de berekeningswijze van de uren klassendirectie bepaald. Er wordt ook gesteld dat de nieuwe berekeningswijze van de uren bijscholing, begeleiding en klassenraad bepaald wordt door de Vlaamse Regering.

Artikel V.147.

In dit artikel wordt bepaald dat de leerlingen van leerzorgniveau II, cluster 3, eveneens meetellen voor de berekening van het ambt van directeur in het buitengewoon secundair onderwijs.

HOOFDSTUK VI. Opheffingsbepalingen

Artikel VI.1.

De wet van 6 juli 1970, verschillende koninklijke besluiten, ministeriële besluiten en artikelen van reglementaire teksten die niet conform bovenstaande artikelen zijn, worden opgeheven.

HOOFDSTUK VII. Inwerkingtreding

Artikel VII.1.

Dit artikel bepaalt de algemene datum van in werkingtreding op 1 september 2010, dus ook de artikelen over de inschaling van leerlingen.

Artikel VII.2.

Leerlingen die over een inschrijvingsverslag voor buitengewoon onderwijs beschikken in functie van het schooljaar 2010-2011 kunnen op die basis nog ingeschreven worden, zij zullen pas bij bepaalde overgangen ingeschaald worden in leerzorg. Als tussentijds een type wijziging aangewezen is dan gebeurt dit nog op de "oude" wijze. Ten laatste op 1 september 2016 stopt de overgangsperiode en moeten alle leerlingen die in het buitengewoon onderwijs ingeschreven zijn en nog niet zijn ingeschaald, ingeschaald worden.

Artikel VII.3.

Omdat op 1 september 2010 het GON vervangen wordt door de inschaling in leerzorgniveau II, cluster 3 en cluster 4 met elk een eigen toekenningsmechanisme van leerzorgeenheden is het nodig voor deze leerlingen en voor leerlingen in het gewoon onderwijs die een inschaling in

leerzorgniveau III of IV behoeven, de inschaling vanaf 1 februari 2010 te laten ingaan. Zoniet kunnen voor het schooljaar 2010-2011 vanaf 1 september 2010 geen leerzorgeenheden worden toegekend.

Artikel VII.4.

De differentiatie tussen leerzorgniveau III en IV en mogelijke verschuivingen bij de overgang van de oriëntering op basis van types naar een inschaling in een leerzorgveld kunnen verschuivingen in omkadering van scholen buitengewoon onderwijs veroorzaken, ook al gebeurt deze overgang slechts geleidelijk (in- en uitstroom). Er wordt een transitiefonds van leerzorgeenheden ingesteld om die verschuivingen op te vangen.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Werk, Onderwijs en Vorming,

Frank VANDENBROUCKE

7. Samenvattende tabel huidige en nieuwe toestand in het basisonderwijs.

Leerzorgniveau	Huidige omkadering / financiering gewoon		Nieuwe omkadering / financiering gewoon	Huidige omkadering / financiering buitengewoon		Nieuwe omkadering / financiering buitengewoon
I	Lestijden Uren Punten Werkingsbudget		Lestijden Uren Punten Werkingsbudget	NVT		NVT
II	Lestijden Uren Punten Werkingsbudget GON Type: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8 1, 2 of 4 begeleidingseenheden Matig/ernstig 2 jaar/schoolloopbaan		Lestijden Uren Punten Werkingsbudget + Cluster 2: extra middelen zorg Cluster 3: leerzorgeenheden (artikel VII 68) Cluster 4: leerzorgeenheden (artikel VII 52 en 53)	NVT		NVT

Leerzorgniveau	Huidige omkadering / financiering gewoon		Nieuwe omkadering / financiering gewoon	Huidige omkadering / financiering buitengewoon		Nieuwe omkadering / financiering buitengewoon
III	Lestijden Uren Punten Werkingsbudget		Leerzorgeenheden (artikel VII 68) Werkingsmiddelen	Lestijden (3 degressieve schalen) Uren (5 richtgetallen) Punten (verschillende soorten en gewichten) Werkingsbudget afwijkingsuren		Leerzorgeenheden (artikel VII 69) Werkingsmiddelen Transitiefonds Verbreidingsondersteuners
IV	Lestijden Uren Punten Werkingsbudget		Leerzorgeenheden (artikel VII 68) Werkingsmiddelen	Lestijden (idem) Uren (idem) Punten (idem) Werkingsbudget		Leerzorgeenheden (artikel VII 69) Werkingsmiddelen Verbreidingsondersteuners verdiepingsstimulans
V	<u>Toah</u> Lestijden Uren Punten Werkingsbudget + Bijkomende lestijden vervoerskosten		<u>Toah</u> Lestijden Uren Punten Werkingsbudget + Bijkomende lestijden vervoerskosten	<u>Type 5</u> Lestijden (schaal) Punten Werkingsbudget <u>Toah/Poah</u> lestijden vervoersonkosten <u>DMOB</u> Subsidie		<u>Type 5</u> Leerzorgeenheden (artikel VII 69) Werkingsmiddelen <u>Toah/Poah</u> Leerzorgeenheden (artikel VII 69) vervoerskosten <u>DMOB</u> Subsidie

